ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Β. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ
τ. Καθηγητοῦ τῆς Πατριαρχικῆς Μ. Σχολῆς Κωνσταντινουπόλεως
νῦν τοῦ Ὠδείου Μουσικὸν Λύκειον Ἀθηνῶν

Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΟΛΟΝΥΚΤΙΟΥ ΑΓΡΥΠΝΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΥΠΙΚΗΝ ΔΙΑΤΑΞΙΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
ΜΕΤΑ ΠΛΟΥΣΙΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΕΝ
ΤΩ ΤΕΛΕΙ ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΟΣ ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΝ ΤΗ
ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΑΥΤΗ ΨΑΛΛΟΜΕΝΑ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΕΛΩΔΗΜΑΤΑ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΕΛΘΟΝΤΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΙΣ ΦΩΣ

ΤΟΜΟΣ Α'

ΑΘΗΝΑΙ
1959

23

ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Β. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ
τ. Καθηγητοῦ τῆς Πατριαρχικῆς Μουσικῆς Σχολῆς Κωνσταντινουπόλεως
νῦν τοῦ Ὠδείου Μουσικὸν Λύκειον Ἀθηνῶν

Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
ΟΛΟΝΥΚΤΙΟΥ ΑΓΡΥΠΝΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΥΠΙΚΗΝ ΔΙΑΤΑΞΙΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
ΜΕΤΑ ΠΛΟΥΣΙΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΕΝ ΤΩ ΤΕΛΕΙ
ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΟΣ ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΝ ΤΗ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΑΥΤΗ
ΨΑΛΛΟΜΕΝΑ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΕΛΩΔΗΜΑΤΑ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΕΡΧΟΜΕΝΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΙΣ ΦΩΣ

ΤΟΜΟΣ Α'

ΑΘΗΝΑΙ 1959
ΕΚ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΥ 28

ΤΩ ΠΑΝΣΕΒΑΣΤΩ ΜΟΙ
ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΩ ΜΟΥΣΟΤΡΑΦΗ
ΚΑΙ ΘΕΟΠΡΟΒΛΗΤΩ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΩ
ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΥΡΙΩ ΚΥΡΙΩ ΘΕΟΚΛΗΤΩ
ΤΗΝ ΒΙΒΛΟΝ ΤΑΥΤΗΝ ΕΥΛΑΒΩΣ ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ

Ο ΠΟΝΗΣΑΣ
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Δωρεῖται εἰς τὴν βιβλιοθήκην
τοῦ Μουσικοῦ Ἀρχείου ὑπὸ τὴν
διεύθυνσιν τοῦ κ. Γιωσήφ Σμυρέλλα
εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ποιήσαντος.
Ὁ γαμβρὸς καὶ μαθητὴς αὐτοῦ
Βλασίμηρος Ἐντερλίδης
Ἀθῆναι τῇ 22/8/1964

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὰ πρῶτα Βυζαντινὰ μουσικὰ ἔργα τὰ ὁποῖα ἦσαν τοῦ Πέτρου Λαμπαδαρίου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἤτοι: Ἀναστασιματάριον, Εἱρμολόγιον, Δοξαστάριον καὶ ἄλλα, ἐξετυπώθησαν τῷ 1820 ἐν Βενετίᾳ. Τὰ ἔργα ταῦτα εἶχον ἑρμηνευθῆ τῷ 1815 ἐκ τῆς ἀρχαίας παρασημαντικῆς ὑπὸ τῶν τριῶν ἀειμνήστων Μουσικοδιδασκάλων Μητροπολίτου Χρυσάνθου, Γρηγορίου πρωτοψάλτου καὶ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος ὡς καὶ ὅλα τὰ ὑπάρχοντα σήμερον, παρουσίασαν τὴν πραγματικὴν σφραγῖδα τῆς ἱεροπρεποῦς ἐκτελέσεως τῶν γνησίων Βυζαντινῶν μελωδημάτων, ὧν ἡ γραφὴ εἶναι τελεία καὶ ἁπλουστάτη. Ὡς τυγχάνει γνωστὸν εἰς ὅλον τὸν μουσικὸν κόσμον, ὁ Πέτρος ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὑπῆρξεν δεινὸς μουσικὸς καὶ μελοποιὸς ἄριστος, πλουτίσας τὴν ἐκκλησίαν διὰ τῶν μυρίων μουσικῶν μελῶν αὐτοῦ, ἦτο καὶ βαθὺς γνώστης τῆς ἐξωτερικῆς μουσικῆς. Ἀλλὰ παρ' ὅλον τοῦτο, δὲν ἀνέμιξεν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ μέλη, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην ἐξωτερικὴν μουσικὴν γραμμήν, περιορισθεὶς μόνον εἰς τὴν ἁπλότητα τῆς γραφῆς αὐτῶν.

Διὰ τοῦτο τὰ μελῳδήματα τοῦ Πέτρου, θεωροῦνται σήμερον ὡς ἀπόρθητα φρούρια τῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς τέχνης, τὰ ὁποῖα αὐδεὶς, ἐστιν ἱκανὸς νὰ διασαλεύσῃ. Ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶναι ὅτι, ἅπαντες οἱ μετὰ τὸν Πέτρον ἐμφανισθέντες Μουσικοδιδάσκαλοι ἔγραψαν πλεῖστα μουσικὰ ἔργα βάσει τῶν κλασσικῶν μελῶν αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα εἶναι σήμερον κατὰ πολὺ ἐν χρήσει ἐν ταῖς ἱεραῖς Ἐκκλησίαις.

Μετὰ ταῦτα σὺν τῷ χρόνῳ ἐπηκολούθησαν καὶ ἄλλαι πολλαὶ ἐκδόσεις μουσικῶν βιβλίων ἐν Κων]πόλει καὶ ἰδίως ἐν Ἀθήναις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἄλλα μὲν ἀπέβησαν λίαν χρήσιμα τόσον ἐν τῇ ψαλμῳδίᾳ ὅσον καὶ τῇ διδασκαλίᾳ τῆς Μουσικῆς μας, ἄλλα δέ, ἐπέφερον μεγάλην βλάβην εἰς τὸ ζήτημα τῆς ψαλμῳδίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, διότι οἱ πλεῖστοι τῶν ἐκδοτῶν τῶν τοιούτων βιβλίων, ἀπέβλεψαν, οὐχὶ εἰς τὴν διατήρησιν τῶν κλασσικῶν μελῶν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν ὑλικὴν ἐκμετάλλευσιν αὐτῶν, ἡ δὲ προξενηθεῖσα βλάβη ἐν τῇ ψαλμῳδίᾳ εἶναι ὅτι, οἱ ἐκδόται τῶν τοιούτων ἔργων, ἀφήρεσαν πολλὰς κλασσικὰς γραμμὰς καὶ ἀντικατέστησαν ταύτας μὲ εἰδικάς των μουσικὰς τεχνοτροπίας. Ἡ τοιαύτη διαστρέβλωσις καὶ παραμόρφωσις τῶν γνησίων Βυζαντινῶν μελῶν ἐπέφεραν τὴν μεγάλην βλάβην εἰς τοὺς νέους ἱεροψάλτας, οἵ-

τινες οὐχὶ μόνον ἐδυσκολεύοντο εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν διότι εἶχον καὶ ἀναριθμήτους μουσικὰς ἀνορθογραφίας, ἀλλὰ καὶ νὰ διερωτῶνται : Ποῖα εἶναι τὰ γνήσια Βυζαντινὰ μαθήματα ; αὐτὰ ποὺ ἀναγινώσκομεν εἰς τὰ νέα ἐκδοθέντα βιβλία ἢ εἰς παλαιά, τὰ ὁποῖα δυστυχῶς ἔχουν ἐξαντληθῆ.

Λαβὼν λοιπὸν ὑπ'ὄψιν, ὅλα τ'ἀνωτέρω καὶ ἐπιθυμῶν, ὅπως διατηρηθῇ ἡ ἀρχαία παράδοσις **τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς Τέχνης,** προέβην εἰς τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ ἀνὰ χεῖρας ἔργου μου, ὑπὸ τὸ γενικὸν τίτλον : «Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ» οὗτινος ἡ ἔλλειψις τυγχάνει λίαν αἰσθητή, καθότι τοιαύτη σειρὰ περιεχομένου, μὲ τὴν Ἀκολουθίαν τῆς ὁλονυκτίου ἀγρυπνίας κατὰ τὴν τυπικὴν διάταξιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, μὲ ἐνδιάμεσα μουσικὰ μέλη ἐν αὐτῇ καὶ μετὰ πλουσίου μουσικοῦ παραρτήματος, δὲν ἐξεδόθη μέχρι σήμερον.

Διὸ καὶ ἐθεώρησα ὡς ἀπαραίτητον καθῆκον μου, ν' ἀφιερώσω εὐλαβῶς τὸ πρῶτον τοῦτο βιβλίον μου πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΝ.

Πρὸς τούτοις ἐκφράζω τὰς θερμάς μου εὐχαριστίας πρὸς ὅλους τοὺς ἐνισχύσαντάς με ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ ἔργου τούτου. Ἰδιαιτέρως δὲ πρὸς τὸν ἀξιότιμον μουσικόφιλον κ. Γεώργιον Νικολάου ὅστις γενναιοδώρως προσέφερεν τὴν ὑλικὴν ὑποστήριξίν του.

Τὸ πρωτότυπον τοῦτο βιβλίον μου ἐπειδὴ τυγχάνει πλουσιώτατον εἰς ὕλην καὶ συγχρονισμένον ἀπὸ ἀπόψεως συντομίας καὶ τέχνης μελοποιηθὲν ἐπιμελῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀρχαίων κλασσικῶν μελῶν, ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ τύχῃ εὐμενοῦς ὑποδοχῆς, καθόσον τυγχάνει καὶ λίαν χρήσιμον εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας.

Ο Πονήσας
ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Β. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

Ὁλονυκτίου Ἀγρυπνίας

κατὰ τὴν τυπικὴν διάταξιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΠΝΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

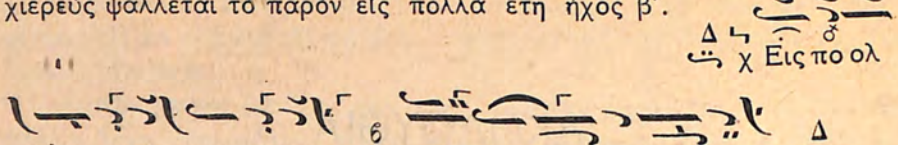
Περὶ ὥραν θην ἑσπερινὴν κρούεται ὁ κώδων καὶ μετὰ ἡμισείαν ὥραν ὁ ἱερεὺς λαμβάνει καιρὸν πρὸ τοῦ Δεσποτικοῦ Θρόνου καὶ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα μὲ ἀνοικτὴν τὴν ὡραίαν Πύλην. Φέρων δὲ μόνον ἐπιτραχήλιον καὶ ἱστάμενος πρὸ τῆς Ἁγίας Τραπέζης ἐκφωνεῖ: **Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ὁ χορὸς Ἀμήν.**

Ὁ χοροστατῶν ἐν τῷ παραθρονίῳ ἡγούμενος λέγει (α).

Δόξά σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν Δόξα σοι Βασιλεῦ οὐράνιε κτλ. κι' εὐθὺς ὁ ἀναγνώστης τὸ **Τρισάγιον** εἰς τὸ μέσον τοῦ Σολέα· ὁ ἱερεύς: **«Ὅτι Σοῦ ἐστὶν ἡ Βασιλεία»** καὶ ἐν συνεχείᾳ ὁ Διάκονος μετὰ τὸ Ἀμήν, τὸ Κύριε ἐλέησον ΙΒ' φοράς, τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν (τρὶς) ἀναγινώσκει εὐκρινῶς τοὺς ψαλμοὺς τοῦ μικροῦ ἀποδείπνου ὡς ἐστὶ ἐν τῷ Ὡρολογίῳ. Μετὰ τό πιστεύω καὶ Ἄξιόν ἐστιν, ψάλλεται ὑπὸ τοῦ Α'. χοροῦ **«Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς»** δίχορον, (ἴδε Μουσικὸν Παράρτημα ἐν τῷ τέλει). Ψαλλομένου τούτου ὁ ἱερεὺς φέρων φελόνιον ἐξέρχεται καὶ ἀναγινώσκει ἐμμελῶς (ὡς ἔχομεν γράψει μουσικῶς ἐν τῷ τέλει) τὴν α'. Στάσιν τῶν Οἴκων τῆς Θεοτόκου ἐπὶ τοποθετημένου δισκελίου ἐν τῷ Σολέᾳ πρὸς τὸν ἀριστερὸν χορὸν ἔναντι τῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου. (ἴδε διάφορα **Χαῖρε Νύμφη** καὶ Ἀλληλούϊα ἐν τῷ τέλει).

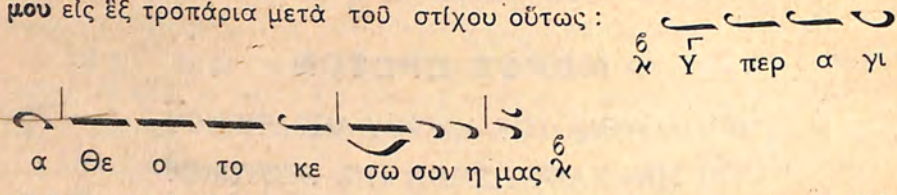
(α) Καὶ Ἀρχιερεὺς ἐὰν ὑπάρχῃ δὲν ἵσταται ἐν τῷ θρόνῳ, ἀλλ' ἐν τῷ παραθρονίῳ ἄνευ μανδύου κρατῶν Χαζράνιον.

Πληρουμένης τῆς α΄. Στάσεως τῶν Οἴκων, ἐὰν χοροστατῇ Ἀρχιερεὺς ψάλλεται τὸ παρὸν εἰς πολλὰ ἔτη ἦχος β΄.

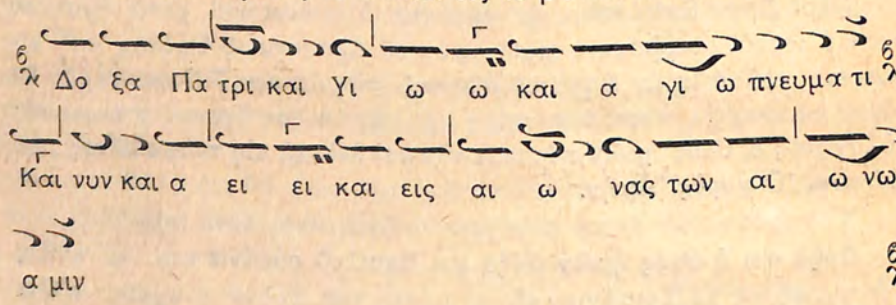

ὁ Β΄. χορὸς τὸ τέλος

Κι' εὐθὺς ὁ Α΄ χορὸς ἄρχεται ψάλλων τὸν Κανόνα **Ἀνοίξω τὸ στόμα μου** εἰς ἓξ τροπάρια μετὰ τοῦ στίχου οὕτως :

εἰς δὲ τὰ δύο τελευταῖα τροπάρια ἑκάστης Ὠδῆς ἀντὶ στίχου ψάλλεται τὸ Δόξα Πατρὶ εἰς τὸ α΄. καὶ εἰς τὸ β΄. καὶ νῦν καὶ ἀεί· οὕτω

Εἰς τὸ τέλος τῆς Γ΄. ὠδῆς ψάλλεται τό, Τῇ Ὑπερμάχῳ δίχορον ἀργοσύντομον (γραφὲν εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀρχαίου ἀργοῦ) ψαλλομένου τούτου, ὁ ἱερεὺς κρατῶν τὸ Κατζίον, ἐξέρχεται τοῦ ἱεροῦ Βήματος καὶ θυμιᾷ κατ' ἀρχὰς πρὸ τοῦ Θρόνου τρὶς ποιῶν τό σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, εἶτα τὸ Ἐκκλησίασμα τρὶς εἰς τὸ κέντρον καὶ ἀνά τρὶς δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Μετὰ ταῦτα στρεφόμενος πρὸς τὴν ὡραίαν Πύλην θυμιᾷ κατὰ σειρὰν τὰς εἰκόνας τοῦ Τέμπλου, μέχρι τῆς λήξεως τοῦ ψαλλομένου. Ἐν συνεχείᾳ δὲ χροσερχόμενος πρὸ τοῦ δισκελίου καὶ θυμιῶν τοῦτο πάλιν τρίς, ἄρχεται ἀναγινώσκων τὴν β΄. Στάσιν τῶν Οἴκων. Εἰς τὸ τέλος ταύτης, θυμιᾷ καὶ πάλιν πρὸ τοῦ δισκελίου καὶ ὁ Β΄. χορὸς ψάλλει τὴν Δ΄. ὠδὴν **ὁ καθήμενος ἐν δόξῃ,** ὁ Α΄. τὴν Ε΄. ὠδὴν ἐξέστη τὰ σύμπαντα καὶ ὁ Β΄. χορὸς τὴν ΣΤ΄. **τὴν Θείαν ταύτην.** Εἰς τὸ τέλος αὐτῆς ψάλλει ὁ Β΄. χορὸς τὸ β΄. ἀργοσύντομον δι-

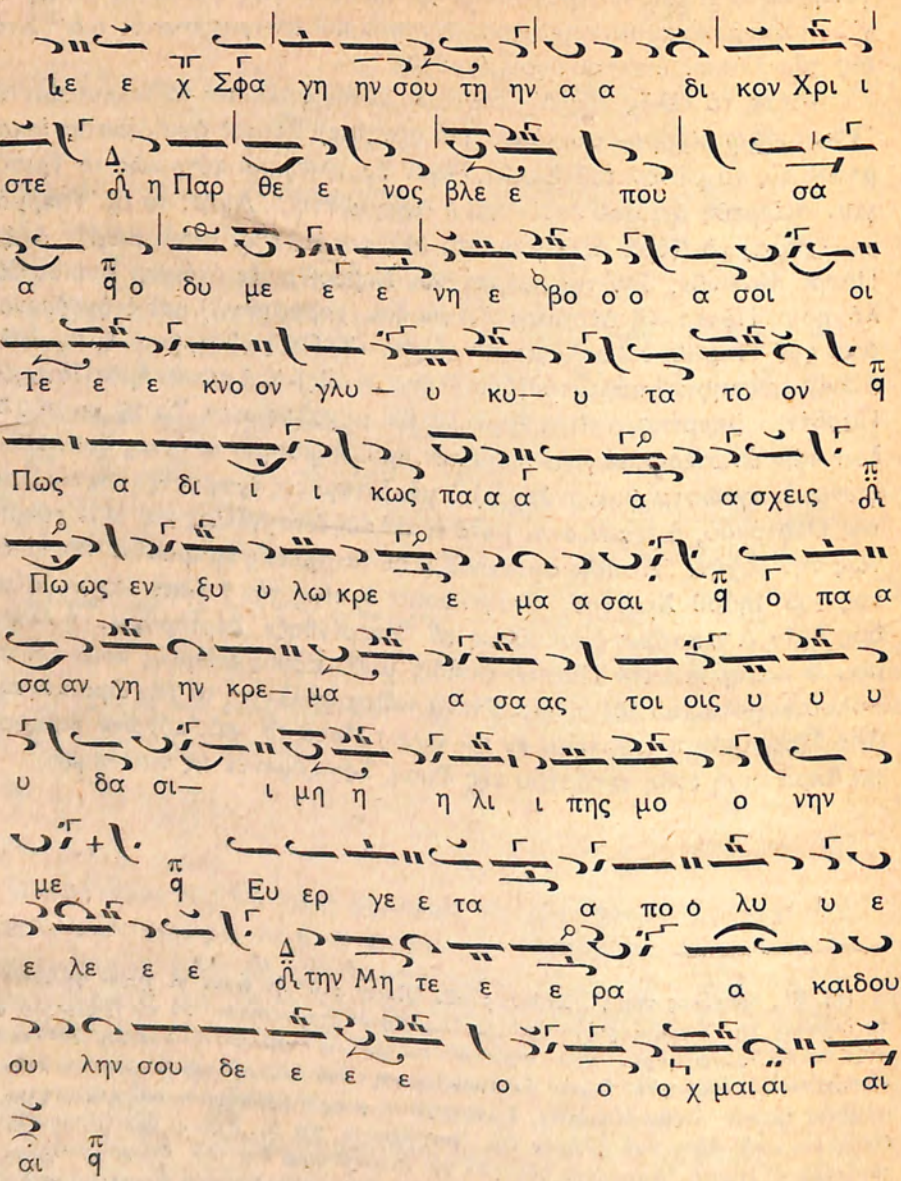
χορον **Τῇ ὑπερμάχῳ,** εἰς τὸ τέλος τοῦ ὁποίου ἀναγινώσκεται ἡ Γ΄. Στάσις τῶν Οἴκων. Εἶτα ὁ Α΄. ψάλλει τὴν Ζ΄. ὠδὴν **Οὐκ ἐλάτρευσαν,** ὁ Β΄ χορὸς τὴν Η΄. **παῖδας εὐαγεῖς** καὶ ὁ Α΄. τὴν Θ΄. ὠδὴν **ἅπας γηγενὴς** κατά τι ἐντονώτερα. Μετὰ τὸ τέλος ταύτης ψάλλεται αὖθις τό γ΄. τῇ ὑπερμάχῳ συντομώτερον δίχορον καὶ ἀναγινώσκεται ἡ Δ΄ Στάσις τῶν Οἴκων ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου (β).

Μετὰ τὸ τέλος τῆς Δ΄. Στάσεως εὐθὺς ψάλλεται τὸ τελευταῖον τῇ Ὑπερμάχῳ δίχορον συντόμως (τὸ σύνηθες). Εἶτα ὁ ἀναγνώστης ἱστάμενος εἰς τὸ μέσον τοῦ Σολέα, λέγει ἐμμελῶς καὶ εὐκρινῶς τὸ Τρισάγιον ὁ ἱερεὺς ὅτι σοῦ ἐστίν καὶ ὁ ἀναγνώστης Ἀμήν, τὸ τῇ Ὑπερμάχῳ (χῦμα) τὸ Κύριε Ἐλέησον Μ΄. (40) φοράς, ὁ ἐν παντὶ καιρῷ, Δόξα Πατρὶ Καὶ νῦν, Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβίμ, ἐν ὀνόματι Κυρίου Εὐλόγησον Πάτερ (ἢ Δέσποτα Ἅγιε ἐὰν χοροστατεῖ) καὶ ὁ ἡγούμενος ἀπὸ τοῦ Παραθρονίου λέγει τὴν εὐχήν: «Ὁ Θεὸς οἰκτιρῆσαι ἡμᾶς» κτλ. ὁ ἀναγνώστης καὶ πάλιν τὸ Κύριε ἐλέησον(τρὶς)«Καὶ σῶσον ἡμᾶς Παναγία Παρθένε» ὅπερ ἐκφωνεῖται ἐμμελῶς καὶ μεγαλοφώνως. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅλων τῶν ἀνωτέρω ἀναγινωσκομένων, προητοιμασμένοι ὄντες δύο καλλίφωνοι ἀναγνῶσται (κανονάρχαι) ὁ μὲν ἱστάμενος ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος τῆς Θεοτόκου, ἀναγινώσκει μετὰ ἐμμελοῦς ἀπαγγελίας καὶ λίαν εὐκρινῶς τὴν εὐχὴν: Ἄσπιλε ἀμόλυντε, ὁ δὲ ἱστάμενος ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀναγινώσκει ὁμοίως τὴν ἑτέραν εὐχήν: «Καὶ δὸς ἡμῖν Δέσποτα»· ἀκολούθως τὸ Ὑπερένδοξε ἀειπάρθενε, ἡ ἐλπίς μου ὁ πατὴρ καὶ τὴν Πάσαν ἐλπίδα μου. Εὐθὺς ὁ ἱερεὺς ποιεῖ τὴν ἀπόλυσιν μετὰ τοῦ εὐξώμεθα. Μετὰ ταῦτα ψάλλεται τὸ Τὴν **ὡραιότητα.** (ἴδε Μουσικὸν παράρτημα ἐν τῷ τέλει) Μετὰ τὸ «Δι' εὐχῶν» ἐπικρατεῖ ἄκρα σιγὴ ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας, λογιζόμενον ὡς διάλλειμα.

(β) Εἰς τὸ τέλος τῆς γ΄. Στάσεως τῶν Οἴκων, καθ' ἣν ὥραν οἱ χοροὶ ψάλλουσι τὸ δίχορον τῇ Ὑπερμάχῳ ἐὰν ὑπάρχει Ἀρχιερεὺς (χοροστατῶν ἐν τῷ Παραθρονίῳ οὐχὶ ἐν τῷ θρόνῳ μέχρι τοῦ σημείου τούτου ὡς ἀπαιτεῖ ἡ Τυπικὴ διάταξις εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα ἀκολουθούμενος ὑπὸ ἱερέως καὶ διακόνου· ἐνδυσάμενος δὲ τὸν ἱερὸν Μανδύαν, ἐπιτραχήλιον, μικρὸν ὠμοφόριον, καὶ πατηρίτσαν, ἐξέρχεται μεθ' ὅλου τοῦ Κλήρου καὶ ἀναγινώσκει τὴν Δ΄. Στάσιν τῶν Οἴκων. Εἰς τὸ τέλος ταύτης ὁ Ἀρχιερεὺς εὐλογῶν τὸ ἐκκλησίασμα διὰ τοῦ δικηροτρικηρίου, ὁ Α΄. χορὸς ψάλλει τὸ, Εἰς πολλὰ ἔτη ἀργοσυντόμως ὡς ὑπάρχει ἀνωτέρω, μέχρις ὅτου ἀνέλθει οὗτος εἰς τὸν Θρόνον· λαμβάνων δὲ τὸ τέλος ὁ β΄. χορὸς Δέσποτα, ἄρχεται ὁ Α΄. χορὸς ψάλλων τὸ τελευταῖον Τῇ Ὑπερμάχῳ δίχορον ἀλλὰ συντόμως (τὸ σύνηθες).

Τὸ παρὸν ψάλλεται εἰς τὸ τέλος τοῦ Ἀποδείπνου ἑκάστην Τρίτην καὶ Πέμπτην ἑσπέρας ἦχος α'. Πα.

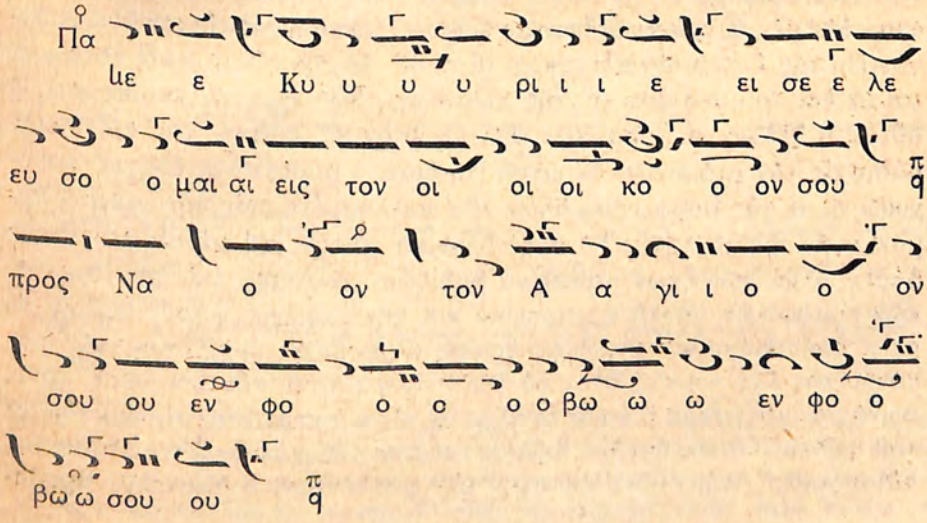
Μέλος ἀργὸν εἱρμολογικὸν

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ

Κατὰ τὴν κατανυκτικὴν ταύτην στιγμὴν καθ' ἣν ἐπικρατεῖ πλήρης σιγή, μεθ' ὅλων τῶν φώτων ἐσβεσμένων, πλὴν τῶν κανδηλῶν τοῦ Τέμπλου καὶ τῆς ἀκοιμήτου κανδήλας τοῦ ἐσταυρωμένου, ὁ ἱερεὺς φέρων ἐπιτραχήλιον καὶ μαῦρον μανδύαν, ἐξέρχεται ἐκ τῆς Βορείου Πύλης τοῦ ἱεροῦ Βήματος μετὰ προπορευομένου ἑνὸς ἀναγνώστου φέροντος ἀνημμένην λαμπάδα καὶ ἄρχεται θυμιῶν διὰ τοῦ Κατζίου ἅπαν τὸ Ἐκκλησίασμα κατὰ σειράν. Τὴν ὥραν ταύτην εἴθισται ἐν Ἁγίῳ Ὄρει νὰ ψάλληται ἡμιφώνως ὑπὸ τοῦ θυμιῶντος ἱερέως καὶ λίαν ἀργῶς τὸ παρὸν εἰς ἦχον α΄.

Τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν, μέχρις ὅτου ὁ ἱερεὺς ἐπανέλθη πρὸ τῆς ὡραίας πύλης ἥτις μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐστὶ κεκλεισμένη. Ἐν συνεχείᾳ δὲ εἰσερχόμενος οὗτος εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα καὶ πρὶν ν' ἀνοίξῃ ταύτην, ὁ ἔξωθεν τῆς ὡραίας πύλης ἱστάμενος ἀναγνώστης μετὰ τῆς λαμπάδος ἐκφωνεῖ ἐμμελῶς : Τό, **Κέλευ-**

σον κι' εὐθὺς ὁ ἱερεὺς ἀνοίγει τὴν Πύλην βλέπων πρὸς τὸ 'Εκκλησίασμα καὶ ὑψώνων τὸ **Κατζίον** ἐκφωνεῖ ἐμμελῶς καὶ μεγαλοφώνως:

Κύριε εὐλόγησον.

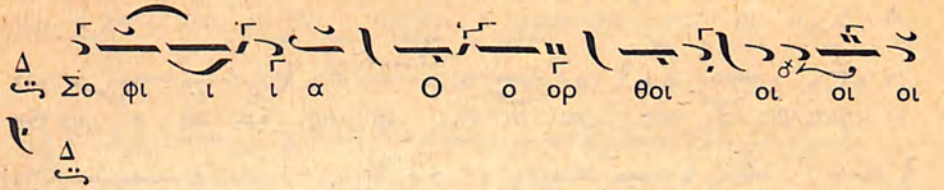
Ὁ χορὸς τὸ 'Αμὴν, ἀκουλούθως εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα, καὶ ἀφοῦ θυμιάση τὴν ἁγίαν τράπεζαν πέριξ καὶ πάντας τοὺς ἐν αὐτῷ παρισταμένους ἐκφωνεῖ μεγαλοφώνως: **«Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ, καὶ Ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων».** Ὁ Χορός· 'Αμήν, κι' εὐθὺς ὁ ἡγούμενος ἀναγινώσκει τὸν Προοιμιακὸν Ψαλμὸν τοῦ ἑσπερινοῦ, «Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον». (δ) Μέχρι τοῦ στίχου, **Δόντος σου αὐτοῖς συλλέξουσιν** καὶ ἄρχεται ὁ Α΄. χορὸς ψάλλων τὰ 'Ανοιξαντάρια. «'Ανοίξαντός σου τὴν χεῖρα» (κατ' ἐκλογὴν τοῦ διευθύνοντος τὸν δεξιὸν χορὸν τῶν ψαλτῶν). 'Ανοιξαντάρια εἰς ἦχον Βαρὺν ἐναρμόνιον, βαρὺν διατονικὸν μετὰ μικροῦ κρατήματος, (ἐν τῷ τέλει τῆς παρούσης βίβλου).

Εὐθὺς μετὰ τὸ τέλος τῶν 'Ανοιξανταρίων ἐξέρχεται ὁ Διάκονος καὶ ἱστάμενος εἰς τὴν συνήθη θέσιν του ἐκφωνεῖ κατανυκτικῶς τὰ εἰρηνικὰ τῆς Μεγάλης συναπτῆς. Εἰς ἕκαστον δὲ εἰρηνικόν, οἱ χοροὶ ψάλλουσι ἐναλλὰξ τὸ **Κύριε ἐλέησόν** μετὰ μέλους καὶ κατὰ συμφωνίαν (ἴδε διάφορα ἐν τῷ τέλει) πρὸς τὰς ἐκφωνήσεις τοῦ Διακόνου, ὅστις, ἐὰν μὲν τυγχάνει ὑψίφωνος ἐκφωνεῖ τὰ εἰρηνικὰ εἰς τὸν ἄνω φθόγγον Νη τῆς διαπασῶν κλίμακος. 'Εὰν δὲ οὐ δύναται, τότε ἐκφωνεῖ ταῦτα ἐπὶ τοῦ μεσαίου Δι τῆς κλίμακος. 'Εν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἢ οὕτως ἢ ἄλλως, οἱ χοροὶ τῶν ψαλτῶν δέον νὰ δίδωσι ὡς φωνητικὴν βάσιν εἰς τὸν Διάκονον τὸν κάτω Νη διότι ἡ βάσις αὕτη ὁδηγεῖ κανονικῶς ὅλας τὰς συμφωνίας ὅλων τῶν ψαλλομμένων εἰς τὴν γενικὴν ἁρμονίαν ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ. Τὸ αὐτὸ δέον νὰ γίνεται καὶ μὲ τὰς φωνητικὰς βάσεις ὅλων τῶν ἤχων, ἀρκεῖ νὰ βαδίζωσι ἅπαντες ἐπὶ τῶν κανονικῶν συμφωνιῶν. Μετὰ τὰ εἰρηνικὰ καὶ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ ἱερέως ὅστις, πρὸς διάκρισιν τῆς ἐκφωνήσεως ὡς σοβαρωτέρας ἀπὸ τοῦ διακόνου τὰς ἐκφωνήσεις, δέον νὰ ἀπαγγέλη ταύτην πάντοτε κατὰ τρεῖς φωνὰς χαμηλώτερα ἢ κατὰ τέσσαρας· εἶτα ἀναγινώσκεται ἕν κάθισμα τοῦ ψαλτηρίου τῆς ἡμέρας, ἢ ψάλλεται ὑπὸ τῶν χωρῶν ἡ α΄. Στάσις τοῦ «Μακάριος 'Ανὴρ» (κατ' ἐκλογὴν τῶν ψαλλόντων, ἢ Μανουὴλ πρωτο-

---

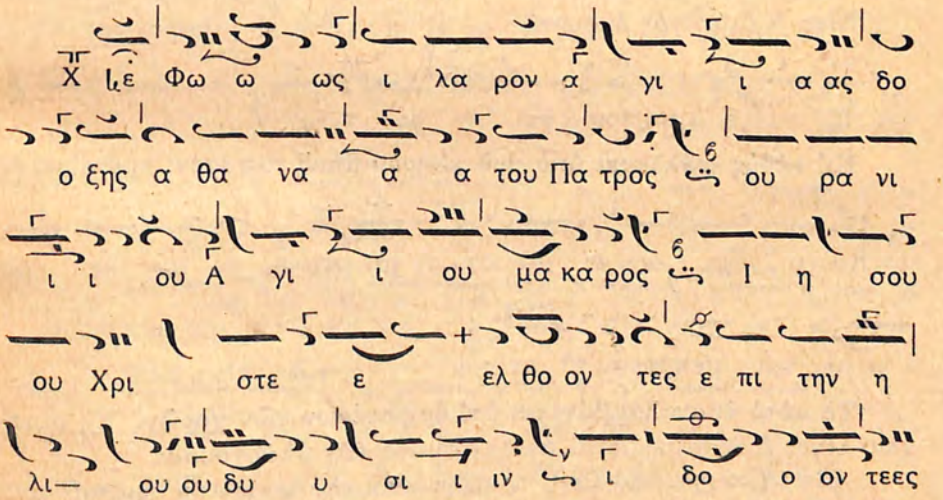
(δ) Ὁ προοιμιακὸς ψαλμὸς τοῦ 'Εστερινοῦ «Εὐλόγει ἡ ψυχῇ μου τὸν Κύριον» δέον ν' ἀναγινώσκηται ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου ἢ ὑφ' ἑνὸς κληρικοῦ ὡς ἀπαιτεῖ ἡ τάξις τῆς 'Εκκλησίας καὶ οὐχὶ ὑπὸ λαϊκοῦ. Κατ' ἀνάγκην δὲ ἀναγινώσκεται οὗτος ὑπὸ τῶν ἱεροψαλτῶν ἐλλείψει ἑτέρου ἱερέως ἢ διακόνου.

ψάλτου ἢ Θεοδ. Φωκαέως ὁ Βαρὺς διατονικός. (Ἴδε καὶ ἡμέτερον μελοποίημα εἰς ϰ β΄. Δι Νενανὼ σύντομον). Εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ γίνεται μικρὰ αἴτησις καὶ ἄρχεται ὁ Α΄. χορὸς ψάλλων τὸ Κύριε ἐκέκραξα, ὁ Β΄. χορὸς τὸ Κατευθυνθήτω καὶ ἐν συνεχείᾳ ψάλλονται μετὰ τῶν στίχων τὰ στιχηρὰ ἑσπέρια τῆς τυχούσης ἑορτῆς εἰς ἕξ. Δόξα τῆς ἑορτῆς. καὶ νῦν Θεοτοκίου, τῆς σειρᾶς ὡς ἐστὶ ἐν τῷ Μηναίῳ. (α) Εἰς τὴν εἴσοδον τὸ Σοφία Ὀρθὴ ὑπὸ τοῦ διακόνου οὕτως: ἦχος β΄. Δι.

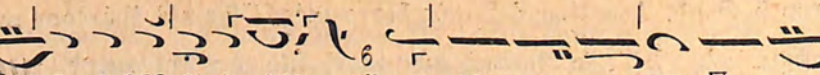

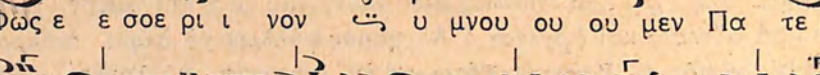
Εὐθὺς ψάλλεται ὑπὸ τοῦ Κλήρου τὸ παρὸν Φῶς Ἱλαρὸν ὅπερ, παρ' ὅλην τὴν συντομίαν του, εἶναι γνήσιον τέκνον τοῦ ἀρχαίου.

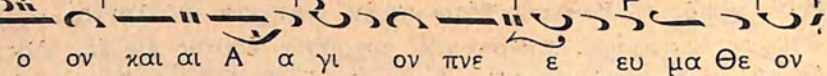
Ἦχος β΄. Δι

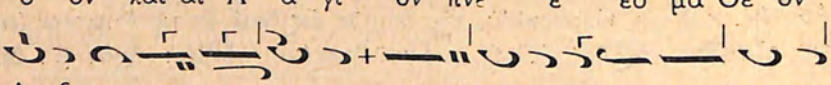

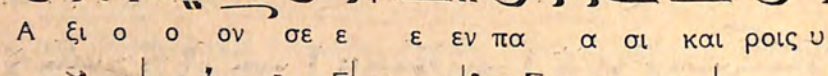
α) Ἐὰν ἡ τελουμένη Ἀγρυπνία τύχοι ἐν Σαββάτῳ ἑσπέρας πρὸς τὴν Κυριακήν, εἰς τὸ Κύριε ἐκέκραξα ψάλλονται στιχηρὰ Ἀναστάσιμα ἓξ καὶ τῆς τυχούσης ἑορτῆς τέσσαρα, Δόξα τοῦ Ἁγίου καὶ νῦν τὸ α΄. Θεοτοκίον τοῦ ἤχου. Ἐὰν ὁ ἅγιος τῆς ἡμέρας δὲν ἔχει δοξαστικόν, (δηλαδὴ δὲν ἀναφέρει Δόξα ἦχος τάδε), τότε ψάλλονται Ἀναστάσιμα ἑσπέρια ἑπτά, τρία τοῦ Ἁγίου καὶ ἀπ' εὐθείας Δόξα καὶ νῦν τὸ Θεοτοκίον τοῦ ἤχου ἀργῶς. Ἐὰν τύχοι ἐν παραμονῇ Δεσποτικῆς Ἑορτῆς, ψάλλεται Δόξα τῆς Ἑορτῆς, καὶ νῦν τὸ α΄. Θεοτοκίον τοῦ ἤχου, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἰδιαίτερον Θεοτοκίον τῆς ἑορτῆς ἐν τῷ Μηναίῳ. Ἐὰν τύχοι ἐν Θεομητορικῇ ἑορτῇ ψάλλεται ἀπ' εὐθείας Δόξα καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς.

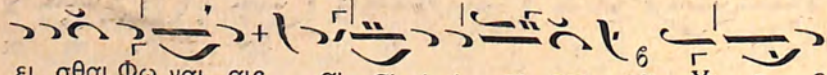

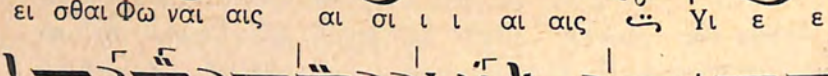

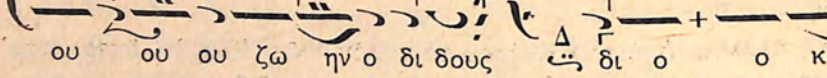

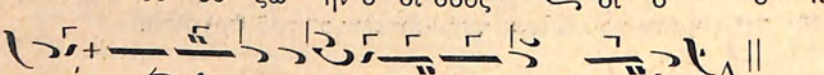

Εἶτα ὁ Διάκονος ἐκφωνεῖ :

Κι' εὐθὺς ψάλλεται ὑπὸ τοῦ κλήρου ἅπαξ τὸ παρὸν: προκείμενον

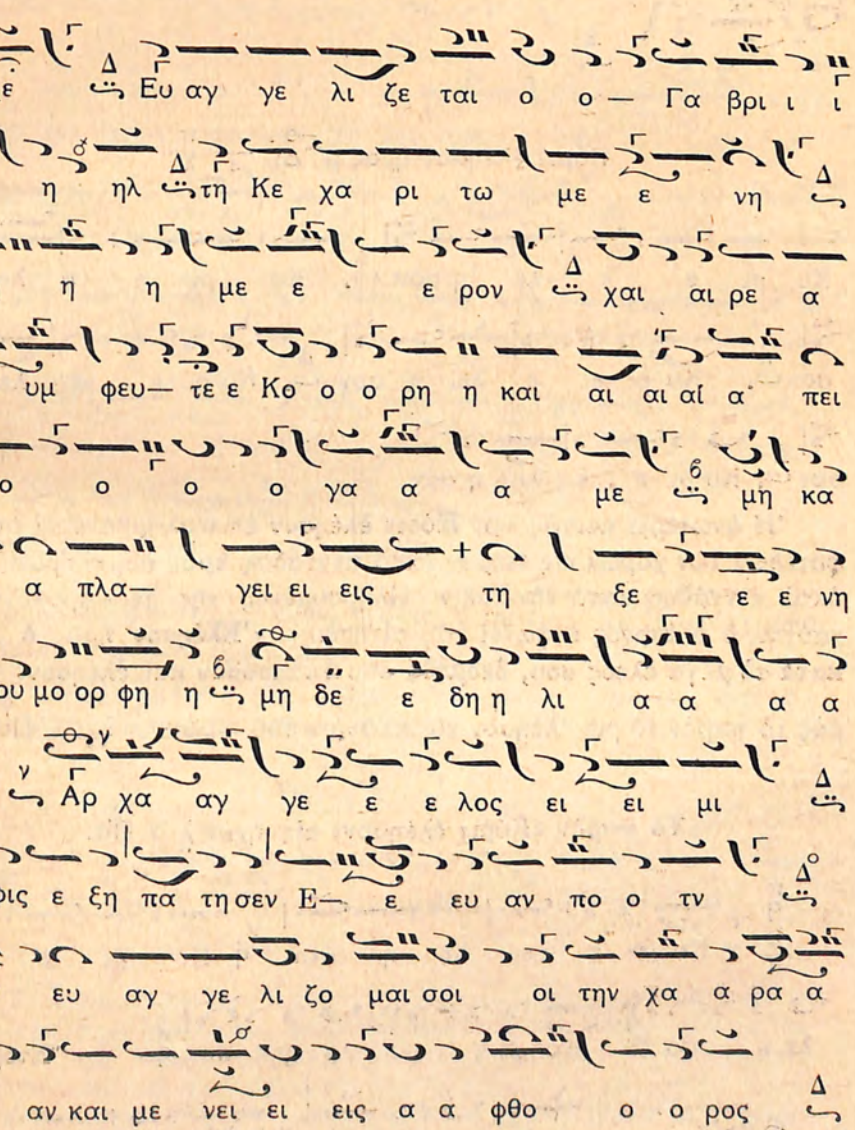
Τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν. Ἐν συνεχείᾳ λέγει ὁ ἡγούμενος τὰ ἀναγνώσματα ἐάν ὑπάρχουσιν.

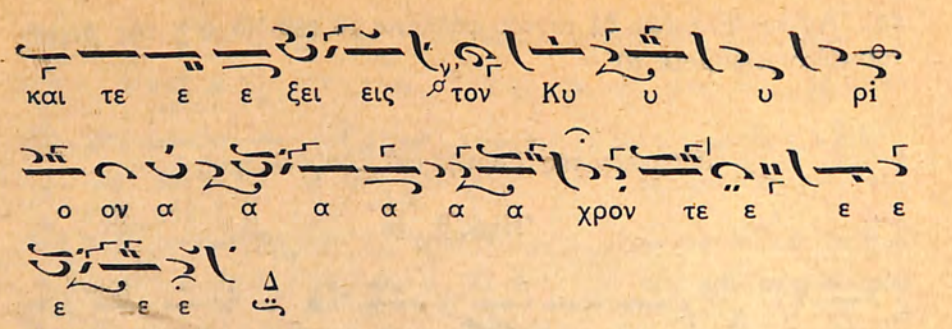
Εἰς τὰ πληρωτικὰ (δηλ. πληρώσωμεν τὴν ἑσπερινὴν ἡμῶν δέησιν κτλ.) οἱ χοροὶ ψάλλουσιν ἐναλλὰξ ἐμμελῶς τὰ Παράσχου Κύριε. (Βλέπε μουσικὸν παράρτημα ἐν τῷ τέλει). Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ ἱερέως ἀναγινώσκεται τὸ **Καταξίωσον Κύριε**· μετὰ δὲ τὴν βαν ἐκφώνησιν **Εἴη τὸ Κράτος,** κατέρχονται οἱ ἱεροψάλται ἐν τῷ Σολέα προχωροῦντες σιγὰ - σιγά· ἐν τῷ μεταξὺ ἐξέρχονται καὶ οἱ ἱερεῖς ἐκ τῆς Βορείου Πύλης πρωτοστατοῦντος τοῦ ἡγουμένου. ἐνδεδυμένοι ἅπαντες φελώνια, κρατοῦντες ἀνημμένας λαμπάδας. Μεταξὺ δὲ τῶν ἱερέων ὁ γεροντώτερος προπορευόμενος, κρατεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ ἑορταζομένου Ἁγίου καὶ προχωροῦντες, ψάλλουσι τὸ πρῶτον Ἰδιόμελον τῆς Λιτῆς

τοῦ Ἁγίου. Ἐλλείψει δὲ τούτου ψάλλεται τὸ τοῦ Ναοῦ ἢ τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. α)

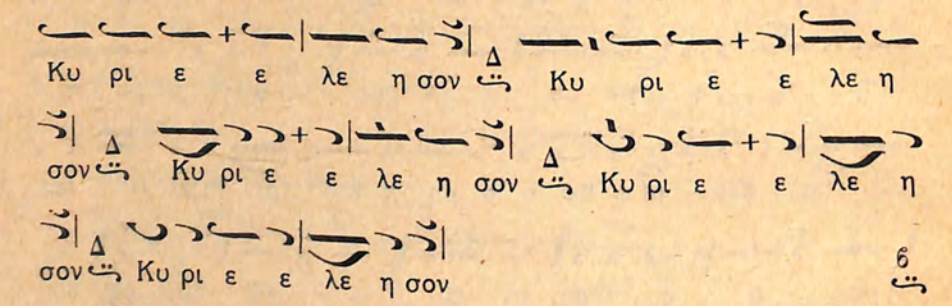
Ἰδιόμελον τῆς Ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ

Ἦχος β΄. Δι

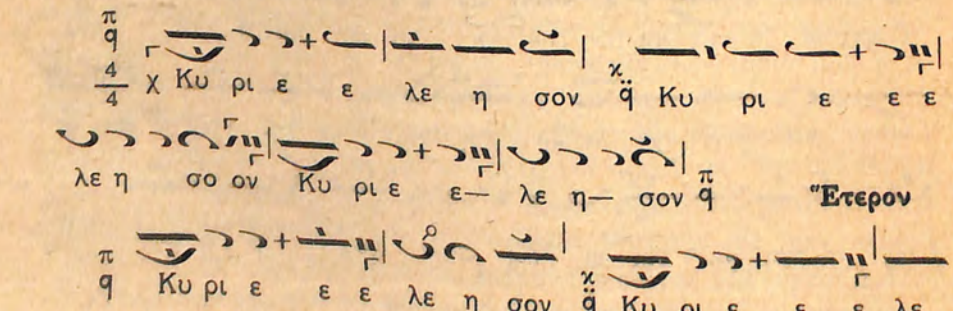

Κύριε ἐλέησον ἦχος β' Δι.

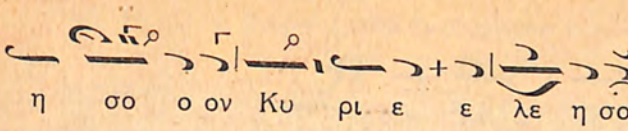

Ἡ ἀνωτέρω πεντὰς τῶν **Κύοιε ἐλέησον** ἐπαναλαμβάνεται ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν εἰς ἑτέρας ἑπτὰ πεντάδας πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὀκτὼ πεντάδων κατὰ τὴν τάξιν. Πληρουμένης τῆς τεσσαρακοντάδος ταύτης, ὁ Διάκονος ἐκφωνεῖ τὰς αἰτήσεις: «**Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, δεόμεθά σου ὑπάκουσον καὶ ἐλέησον**» ὁ χορὸς τὸ παρὸν Κύριε ἐλέησον εἰς πλάγιον τοῦ πρώτου ἦχον Πα.

Τὸ παρὸν «Κύριε ἐλέησον» εἰς ἦχον λ α Πα.

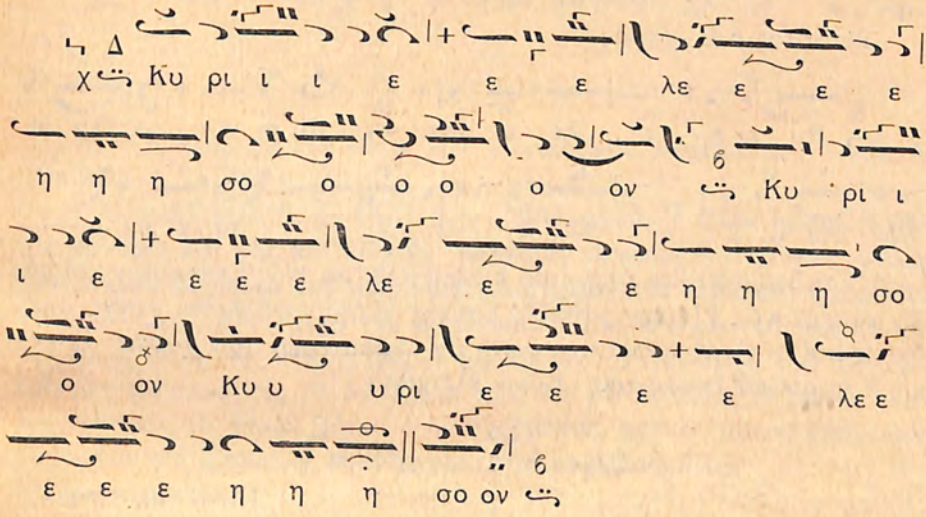

Ἕτερον

Μεθ' ὃ μνημονεύονται τὰ ὀνόματα τῶν ζώντων· οἱ δὲ χοροὶ ψάλλουσι ἠπίως καὶ λίαν ἀργῶς τὸ παρὸν ἀρχαῖον (γ).

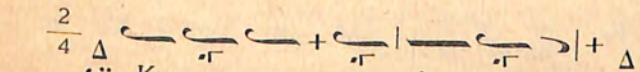
«Κύριε ἐλέησον» Ἦχος β' Δι

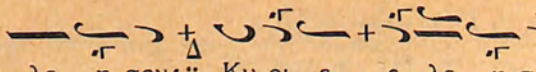
Ἀκολούθως ὁ διάκονος συνεχίζει τὰς αἰτήσεις: α) Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

β) Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (δεῖνα), ψαλλόντων τῶν χορῶν τὰ παρόντα Κύριε ἐλέησον.

Ἦχος β'. Δι

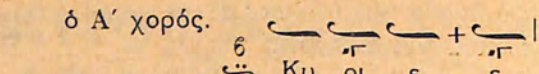

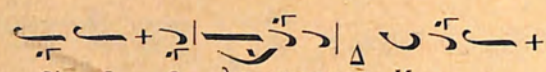
(γ) Τὸ ἀνωτέρω ἀρχαῖον Κύριε Ἐλέησον, εἴθισται νὰ ψάλληται α) κατὰ τὸ μνημόνευμα τῶν ζώντων ὀνομάτων καθ'ὅλας τὰς παρακλήσεις τῆς Παναγίας ἀπὸ 1 μέχρι τῆς 13 Αὐγούστου β) εἰς τὴν γονυκλισίαν τῆς Πεντηκοστῆς, γ) ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ ἱεροῦ εὐχελαίου, δ) εἰς χειροτονίας Κληρικῶν καὶ ε) εἰς τὸ μνημόνευμα πάντων τῶν κεκοιμημένων ὀνομάτων κατὰ τὰ ψυχοσάββατα.

λε η σον Κυ ρι ε ε λε η σον

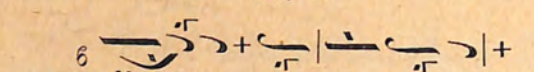
Τὸ αὐτὸ ὁ β΄ χορός.

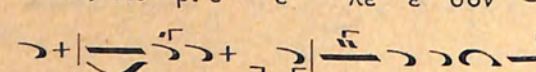
ὁ Α΄ χορός.

Κυ ρι ε ε λε η σον Κυ

ρι ε ε λε η σον Κυ ρι ε ε λε η σον

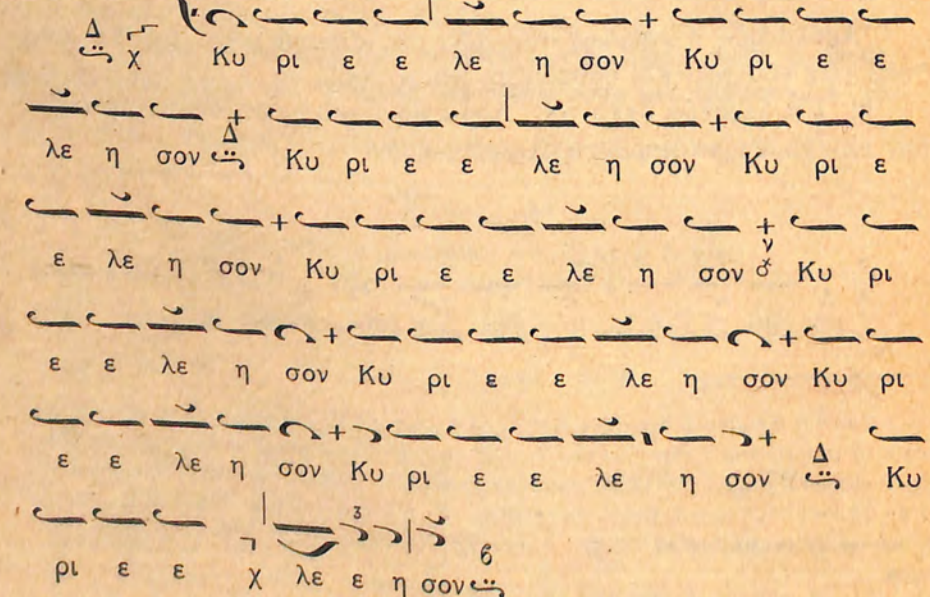
Τέταρτον ὁ Β΄ χορός.

Κυ ρι ε ε λε ε σον Κυ ρι ε ε λη η

σον Κυ ρι ε χ ε λε ε η η η σο ο ον

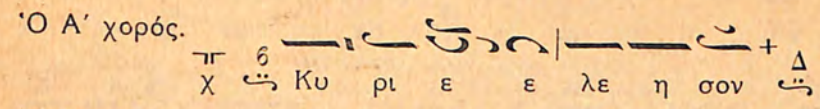
γ) Ἔτι δεόμεθα καὶ ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πόλιν ταύτην κτλ. Εἰς τήν μεγάλην ταύτην αἴτησιν ψάλλεται συγχρόνως, ἠπίως καὶ οὐχὶ στεντωρία τῇ φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν τετράκις ἡ παροῦσα δεκὰς τοῦ «Κύριε ἐλέησον»

Ἦχος β΄ Δι εἰς χρόνον

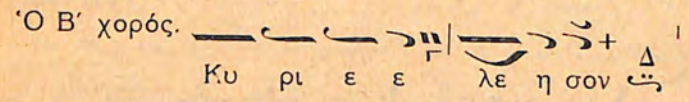

Κυ ρι ε ε λε η σον Κυ ρι ε ε
λε η σον Κυ ρι ε ε λε η σον Κυ ρι ε
ε λε η σον Κυ ρι ε ε λε η σον Κυ ρι
ε ε λε η σον Κυ ρι ε ε λε η σον Κυ
ρι ε ε χ λε ε η σον

Εἰς τὸ τέλος ἕτερα 3 ἀνὰ ἓν ἕκαστος χορὸς ἀργότερα.

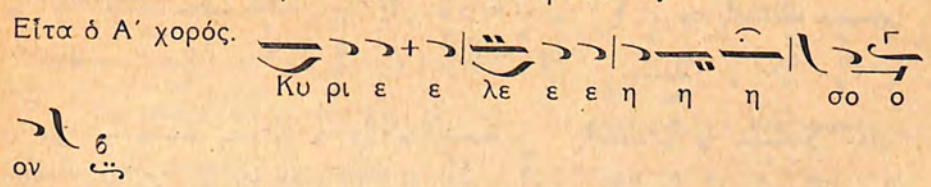
Ὁ Α΄ χορός.

Ὁ Β΄ χορός.

Εἶτα ὁ Α΄ χορός.

δ) Ἔτι δεόμεθα καὶ ὑπὲρ τοῦ εἰσακοῦσαι Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν κτλ.

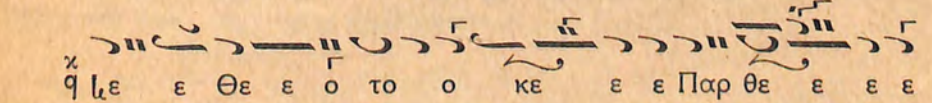
ε) Ὁ ἡγούμενος λέγει τὴν Εὐχήν: **Ἐπάκουσον ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἡ ἐλπὶς πάντων τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν θαλάσσῃ μακράν, καὶ ἵλεως ἵλεως γενοῦ ἡμῖν Δέσποτα ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν καὶ ἐλέησον ἡμᾶς.** Ὁ χορός : Ἀμήν. Εἶτα μετὰ τὴν ἐκφώνησιν : Ὅτι ἐλεήμον καὶ φιλάνθρωπος Θεὸς ὑπάρχεις κτλ. οἱ χοροὶ ψάλλοντες τὰ ἀπόστιχα τοῦ ἑσπερινοῦ μεταβαίνουσι εἰς τὰ ἀναλόγιά των, ὡς καὶ ἅπαντες οἱ ἱερεῖς εἰσέρχονται εἰς τὸ Ἱερὸν Βῆμα· ὁ δὲ ἡγούμενος φέρων μόνον ἐπανωκαλύμαυχον καὶ Σταυρὸν ἐπανέρχεται εἰς τὸ παραθρόνιον

Ἑτέρα περίπτωσις

Ἐὰν ὑπάρχει Ἀρτοκλοσία, μετὰ τὴν τελευταίαν ἐκφώνησιν οἱ χοροὶ ἀντὶ τῶν Ἀποστίχων, ψάλλουσι τὸ Ἀπολυτίκιον τοῦ ἑορταζομένου Ἁγίου προχωροῦντες εἰς τὰ ἀναλόγια των. Οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ τὰ ἑξαπτέρυγα προσέρχονται εἰς τὸν Σολέα, ὅπου εἰσὶ τοποθετημένοι ἐπὶ τραπέζης οἱ πέντε ἄρτοι· ὁ δὲ διάκονος ἄρχεται ἐκ νέου τῶν αἰτήσεων: Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός κτλ. καὶ τελεῖται ἡ γνωστὴ τάξις τῆς Ἀρτοκλασίας.

Θεοτόκε Παρθένε
ψαλλόμενον ὑπὸ τοῦ κληρικοῦ ἐν τῇ ἀρτοκλασίᾳ

Ἦχος α΄. Κε

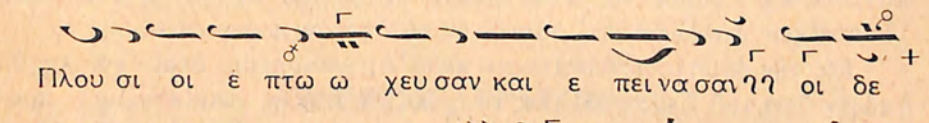

(α) καὶ οὕτω

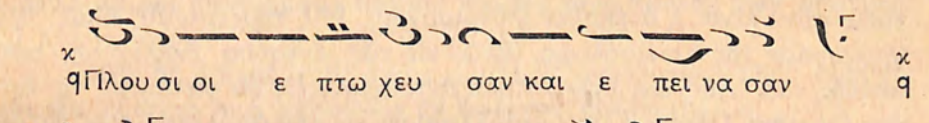
κτλ. ὡς ἄνω.

Πλούσιοι ἐπτώχευσαν

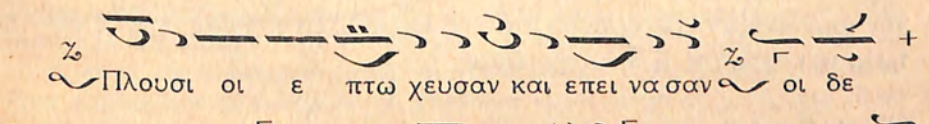
τὸ κλασσικὸν ἦχος βαρὺς Γα

Ἕτερον ἦχος α΄ Κε (ὡς πα)

Ἕτερον ἦχος βαρὺς Ζω διατονικὸς

Μετὰ τὸ τρίτον «πλούσιοι ἐπτώχευσαν» ψαλλόμενον ὑπὸ τοῦ Β΄. χοροῦ, ἄρχεται εὐθὺς ὁ Α΄. χορὸς χορὸς ψάλλων τὰ Ἀπόστιχα τῆς Ἑορτῆς. Δόξα τῆς ἑορτῆς καὶ νῦν Θεοτοκίον, ἐκ τοῦ μηναίου.

Ἐὰν ἡ τελουμένη ἀγρυπνία τύχοι ἐν Σαββάτῳ ἑσπέρας, ἀρχίζει πάντοτε ὁ β΄. χορός τὰ Ἀναστάσιμα Ἀπόστιχα ὡς καὶ τὸ Δόξα τῶν Ἀποστίχων ψάλλεται ὑπ' αὐτοῦ, ἐν οἱαδήποτε περιπτώσει.

Εἰς τὴν ἀνωτέρω περίπτωσιν περὶ Ἀρτοκλασίας δέον νὰ ληφθῇ ὑπόψιν ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ μας Κλήρου καὶ ἡ ἑξῆς περίπτωσις : προκειμένου νὰ ψαλῇ τὸ ἀργὸν δίχορον (ὀκτάηχον) **«Θεοτόκε Παρθένε»** οἱ ἱερεῖς, μετὰ τὸ ψαλλόμενον Ἀπολυτίκιον τοῦ Ἁγίου ὡς ἀναφέρεται ἀνωτέρω, δὲν προσέρχονται πρὸς τέλεσιν τῆς Ἀρτοκλασίας, ἀλλ' εἰσέρχονται ἅπαντες εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα, πλὴν τῶν ἑξαπτερύγων τὰ ὁποῖα ἵστανται πέριξ τῆς τραπέζης τῶν ἄρτων. Ὅταν δὲ ὁ Β΄. χορός, πλησιάζει νὰ τελειώσῃ τὸ τελευταῖον στίχον «Ὅτι Σωτῆρα ἔτεκες τῶν ψυχῶν ἡμῶν» τότε ἐξέρχονται ἅπαντες οἱ ἱερεῖς ἐνδεδυμένοι ὡς ἦσαν προηγουμένως, καὶ τελοῦν τὴν Ἀρτοκλασίαν· ὁπότε μετὰ τὸ γ΄. Πλούσιοι ἐπτώχευσαν ψάλλονται τὰ Ἀπόστιχα ὡς εἴπωμεν ἀνωτέρω. Ἡ τάξις αὕτη εἶναι ἡ ἀνέκαθεν Πατριαρχική, ἥτις τηρεῖται εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας τῆς Κων]πόλεως. Ἐνῶ εἰς τὰς ἐνταῦθα ἐκκλησίας, πρὸ παντὸς τῶν Ἀθηνῶν, ἐπεκράτησε ἀντικανονικῶς νὰ ψάλληται τὸ ἀργὸν Θεοτόκε Παρθένε τῆς Ἀρτοκλασίας, εἰς τὴν ἀπόλυτον τῶν πανηγυρικῶν ἑσπερινῶν καθ' ἣν στιγμὴν ἀναχωρεῖ ἅπαν Ἐκκλησίασμα (α).

Ἐν συνεχείᾳ τῆς ἀκολουθίας, μετὰ τὸ Δόξα καὶ νῦν τῶν Ἀποστίχων, ὁ ἡγούμενος λέγει τὸ «Νῦν ἀπολύεις» ὁ ἀναγνώστης ἱστάμενος εἰς τὸ μέσον τοῦ Σολέα λέγει : Ἀμήν, καὶ τὸ Τρισάγιον, ὁ ἱερεὺς ὅτι σοῦ ἐστίν, καὶ ψάλλονται ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χωρῶν τὰ Ἀπολυτίκια καὶ τὸ Θεοτοκίον. Εἶτα γίνεται ἡ Ἀπόλυσις ὑπὸ τοῦ ἱερέως, καὶ οὕτω λήγει καὶ ἡ ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ μέχρι τῆς 12ης ὥρας, καὶ οὐχὶ πέραν αὐτῆς, διότι ἡ 1η ὥρα μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἀνήκει πλέον εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς Θείας Λειτουργίας τῆς ἑπομένης ἡμέρας μέχρι τῆς 6 πρωϊνῆς ὥρας.

(α) Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ἑσπερινοῦ, ἐὰν ἡ ὥρα ἐπιτρέπει, ψάλλεται καὶ ἡ ἀκολουθία τῆς μικρᾶς Παρακλήσεως τῆς Θεοτόκου· κατ' αὐτὴν δὲ ψάλλονται συνήθως καὶ τὰ ἐξαποστειλάρια Ἀπόστολοι ἐκ περάτων κτλ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ Ἑσπερινοῦ κλείεται ἡ ὡραία Πύλη, σβήνονται καὶ πάλιν πάντα τὰ Φῶτα τοῦ Ναοῦ πλὴν τῶν κανδηλῶν τοῦ Τέμπλου καὶ ἐπικρατεῖ ἄκρα σιγὴ 4—5 λεπτῶν. Εἶτα ὁ ἱερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερὸν ἐκ τῆς πλαγίας θύρας καὶ ἀνοίγων τὴν ὡραίαν Πύλην ἐκφωνεῖ: **Δόξα τῇ Ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ Ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.** Ὁ Χορὸς Ἀμήν.

Εὐθὺς δὲ ὁ ἡγούμενος ἀναγινώσκει κατανυκτικῶς τὸν ἐξάψαλμον ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ **«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ».** (β)

Ἅμα τῇ λήξει τοῦ ἐξαψάλμου, ὁ Διάκονος ἐξέρχεται τοῦ ἱεροῦ

(β) Ὁ Ἐξάψαλμος, ἐπειδὴ εἶναι ἡ πρώτη καὶ σοβαρωτέρα προσευχὴ τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ὄρθρου, δέον ν' ἀναγινώσκηται ὑπὸ τοῦ Προϊσταμένου τοῦ Ναοῦ, ἢ ὑπό τινος Κληρικοῦ, ὡς ὁρίζει τοῦτο καὶ ἡ Τυπικὴ διάταξις τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. Ἀναγινωσκομένου δὲ τοῦ Ἐξαψάλμου δέον νὰ ἐπικρατεῖ: α) πλήρης σιγὴ καὶ β) δὲν ἐπιτρέπεται τὴν στιγμὴν ἐκείνην, οὐδὲ ἡ ἐλαχίστη κίνησις τῶν ἐκκλησιαζομένων, ὡς γίνεται καὶ κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Συμφώνως τῇ τυπικῇ διατάξει ἀπαγορεύεται ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Ἐξαψάλμου ὑπὸ λαϊκῶν καὶ πρὸ παντὸς ὑπὸ μικρῶν παίδων οἱ ὁποῖοι, κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ, ποιοῦσιν ἄπειρα λάθη. Μεταξὺ τῶν γενομένων παρατυπιῶν πολλάκις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι καὶ αἱ ἑξῆς: α) Εἰς τὸ τέλος τοῦ Ἑσπερινοῦ πρὸ τῆς ἀπολύσεως, τινὲς τῶν ἱερέων μας, ἐπιβάλλουσιν εἰς τοὺς ἱεροψάλτας ἢ τυχόντας λαϊκοὺς νὰ λέγωσι τὴν εὐχήν: «Στερεῶσαι Κύριος τὴν ἁγίαν καὶ ἀμώμητον πίστιν» κτλ. Ἡ εὐχὴ αὕτη ἀνήκουσα μόνον εἰς τοὺς ἱερεῖς, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ἀπαγγελία αὐτῆς ὑπὸ λαϊκῶν· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δύναται ὁ ἱερεὺς νὰ προείπῃ τὴν εὐχὴν ταύτην καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ κάμῃ τὴν κανονικὴν ἀπόλυσιν. Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Ἐξαψάλμου ὑπὸ τῶν ἱεροψαλτῶν, γίνεται πολλάκις κατ' ἀνάγκην μὴ ὑπάρχοντος ἑτέρου κληρικοῦ. β) Κατὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν, τὸ Σύμβολον τῆς πίστεώς μας Πιστεύω ὅπερ, ἀπαραιτήτως δέον νὰ λέγηται ὑπὸ Κληρικοῦ, ἐπεκράτησε δυστυχῶς νὰ ἀπαγγέληται ὑπὸ τοῦ τυχόντος λαϊκοῦ.

καὶ ἐκφωνεῖ τὴν μεγάλην συναπτήν: οἱ δὲ χοροὶ ψάλλουσιν ἐναλλὰξ τὸ «Κύριε ἐλέησον» εἰς ἕκαστον εἰρηνικόν. Εἰς τὸ τέλος τῶν αἰτήσεων, εἷς ἀναγνώστης ἱστάμενος εἰς τὸ μέσον τοῦ Σολέα καὶ προλέγων τὸ Κύριε Ἐλέησον 12 φοράς, τὸ Δεῦτε προσκυνήσωμεν (τρὶς) ἄρχεται ἀναγινώσκων εὐκρινῶς τὸ α΄. Κάθισμα τοῦ ψαλτηρίου τῆς τυχούσης ἡμέρας (γ). Πληρουμένου τούτου, γίνεται μικρὰ αἴτησις καὶ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν: «**Ὅτι σὸν τὸ Κράτος**» οἱ χοροὶ ψάλλουσι τό, **Θεὸς Κύριος** (τετράκις) καὶ τὰ Ἀπολυτίκια ὡς ἐψάλλησαν ἐν τῷ ἑσπερινῷ.

Εἰς τὸ τέλος τούτου, γίνεται πάλιν ἡ μικρὰ αἴτησις καὶ οἱ χοροὶ ψάλλουσι τὰ καθίσματα τῆς α΄ στιχολογίας ἐκ τῆς Παρακλητικῆς καὶ ἐκ τοῦ Μηναίου (ἐὰν ὑπάρχουσιν). Ἐν συνεχείᾳ ψάλλεται καὶ τὸ γ΄. Κάθισμα τοῦ ψαλτηρίου τῆς ἡμέρας.

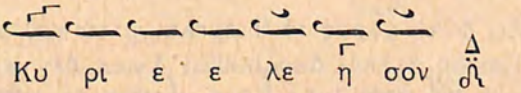
Μετὰ τὴν λῆξιν τούτου, αὖθις ἡ μικρὰ αἴτησις καὶ ψάλλεται ὑπὸ τῶν χορῶν ὁ πολυέλεος κατ' ἐκλογὴν τοῦ διευθύνοντος ἱεροψάλτου. Ἐν Δεσποτικῇ Ἑορτῇ ἢ ἄλλου τινος Ἁγίου, ψάλλεται πολυέλεος **«Δοῦλοι Κύριον»** ἦχος πλ α΄. Πέτρου Λαμπαδαρίου, ἢ ἐπὶ τὸν ποταμὸν Βαβυλῶνος Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος ἢ Γρηγορίου Πρωτοψάλτου πλ δ΄. «Δοῦλοι Κύριον» ἢ Θεοδώρου Φωκαέως ἦχος δ΄. Λέγετος ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ. Ἐν Θεομητορικῇ δὲ ἑορτῇ, ψάλλεται πολυέλεος Λόγον

(γ) Ψαλτήριον τῆς ἡμέρας σημαίνει ὅτι, κατὰ τὴν τυπικὴν διάταξιν τῆς Ἐκκλησίας, πρέπει καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναγινώσκονται δύο καθίσματα αὐτοῦ καὶ τρία κατὰ τὴν Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, τὰ ὁποῖα, ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, ἀναγινώσκονται καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Ἀλλαχοῦ δέ, ἰδίως εἰς τὰς μεγαλουπόλεις, καταλιμπάνουσι τὸ ψαλτήριον κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τοῦ Σαββάτου, ὅπερ εἶναι ἀπαραίτητον.

Κατὰ μέν, εἰς τὸν ἑσπερινὸν τοῦ Σαββάτου δέον ν' ἀναγινώσκηται ὁλόκληρον τὸ α΄ Κάθισμα τοῦ ψαλτηρίου «Μακάριος Ἀνήρ» κατὰ δὲ εἰς τοὺς ἑσπερινοὺς τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν, ὡς καὶ τῶν ἑορταζομένων Ἁγίων ἀναγινώσκεται μόνον ἡ α΄ στάσις αὐτοῦ. Ἐὰν οἱ ἑσπερινοὶ τῶν ἑορτῶν τούτων τύχωσιν ἐν ἡμέρᾳ Τρίτῃ ἢ Πέμπτῃ, ψαλτήριον οὐ στιχολογεῖται. Ὁ Χρυσόστομος Ἰωάννης, περὶ τῶν ψαλμῶν τοῦ Προφητάνακτος Δαβὶδ εἶπε: «Τὸ ψαλτήριον εἶναι τὸ ἐγχειρίδιον παντὸς Χριστιανοῦ, μάλιστα δὲ τῶν Κληρικῶν» καὶ ἀλλαχοῦ λέγει: «Ψαχαγωγοῦνται πάντες μετὰ πολλῆς τῆς προθυμίας, οἱ ἀναγινώσκοντες ὕμνους τῷ Θεῷ εὐαρέστους. Καθ' ἑστάστην ἡμέραν τὴσ καλὴν ταύτην ἐπιτελεῖν λατρείαν» (Χρυσοστόμου ἑρμηνεία εἰς τὸε ψαλμὸν ΜΑ΄). Διὰ ταῦτα, αἱ δύο μεγαλοπρεπέσταται Δοξολογίαι πρὸς τὸν Θεόν, ὁ Προοιμιακὸς ψαλμὸς τοῦ ἑσπερινοῦ «Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον» καὶ ὁ Ἐξάψαλμος τοῦ ὄρθρου «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ» δέον ν' ἀναγινώσκωνται κατανυκτικῶς ὑπὸ Κληρικῶν καὶ οὐχὶ ὑπὸ λαϊκῶν ὡς ἀναφέρωμεν τοῦτο καὶ ἀνωτέρω.

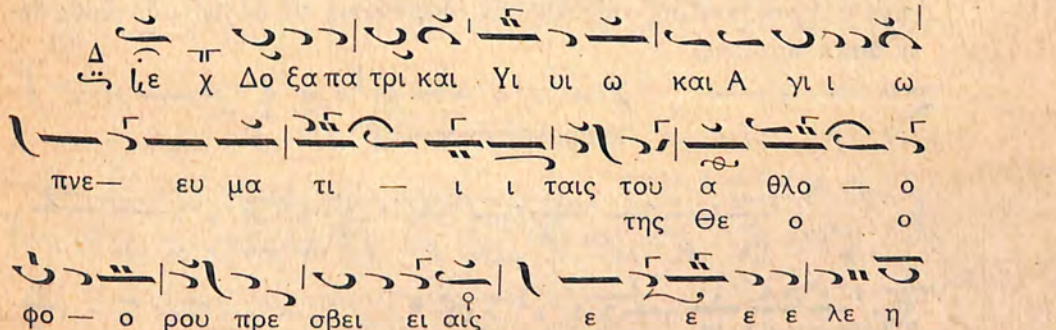
ἀγαθὸν ἦχος δ΄ Λέγετος ἐκ τοῦ Βου Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος ἢ ὁ εἰς ἦχον βαρὺν Γεωργίου τοῦ Κρητός. (α)

Σημειωτέον ὅτι, εἰς τὸ τέλος οἱουδήποτε Πολυελέου, ὡς Δόξα καὶ νῦν ψάλλεται ἀπαραιτήτως. «Τὸν πατέρα προσκυνήσωμεν καὶ τὸν Υἱὸν δοξολογήσωμεν» (ἴδε τροπάρια Μακαρισμῶν ἐν τῇ Παρακλητικῇ τῆς Κυριακῆς Λειτουργίας ἦχος α΄) Μετὰ τὸν Πολυέλεον ψάλλεται ὑπὸ τοῦ β΄. χοροῦ τὸ κάθισμα τῆς γ΄. Στιχολογίας κι' εὐθὺς ἄρχεται ὁ Α΄. χορὸς ψάλλων τὸ α΄. ἀντίφωνον τοῦ δ΄. ἤχου(β) Ἐκ νεότητός μου πολλὰ πολεμεῖ μὲ πάθη (δὶς) ἐπίσης τὸ **Οἱ μισοῦντες Σιὼν** (δὶς) καὶ ἐν συνεχείᾳ τὰ δύο τελευταῖα ἀνὰ μίαν ἤτοι : εἰς τὸ Ἔν Δόξα Πατρί, Ἁγίῳ Πνεύματι πᾶσα ψυχὴ καὶ εἰς τὸ τελευταῖον Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ Ἁγίῳ Πνεύματι ἀναβλύξει καὶ τὸ ὑπάρχον προκείμενον (ἐν τῷ Μηναίῳ) ψαλλόμενον εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον. Εἶτα ὁ Διάκονος ἐκφωνεῖ : **Τοῦ Κυρίου** δεηθῶμεν ! ὁ χορός:

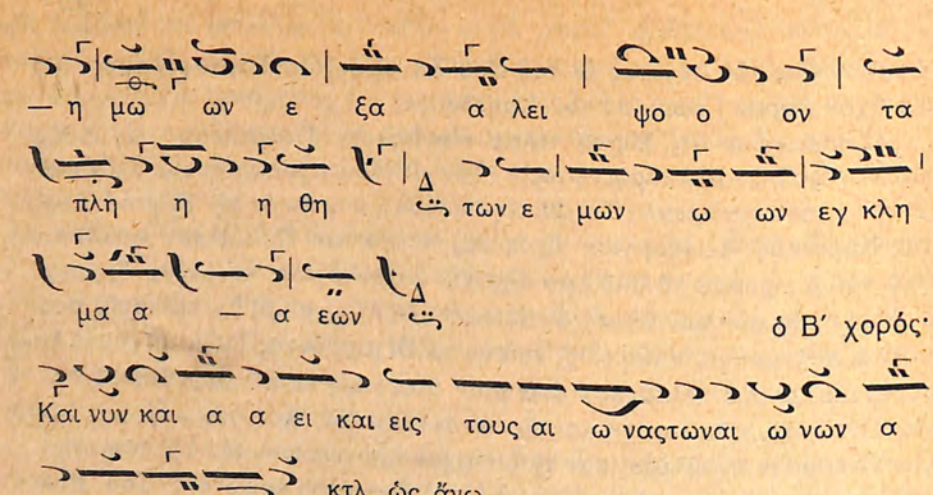
Κι' εὐθὺς ὁ ἱερεύς : **ὅτι Ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν** κλπ. ὁ χορος Πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον (τρὶς ἴδε σελὶς 29) καὶ ἀναγινώσκεται τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ὄρθρου τῆς ἑορτῆς.

Μεθ' ὃ ἀναγινώσκεται ὁ Ν΄. Ψαλμὸς Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς κτλ. καὶ ψάλλονται τὰ παρόντα ἰδιόμελα εἰς ἦχον β΄. ΔΙ.

(α) Ἅμα τῇ ἐνάρξει τοῦ ψαλλομένου Πολυελέου, ὁ Νεωκόρος θέτει εἰς μικρὰν κίνησιν κατὰ σειρὰν τοὺς πολυελέους τοῦ Κυρίως Ναοῦ.

β) Τὸ α΄. τοῦτο Ἀντίφωνον τοῦ δ΄. ἤχου «Ἐκ νεότητός μου» ψάλλεται εὐθὺς μετὰ τά καθίσματα καθ' ὅλας τὰς ἑορτάς, πλὴν τῆς Κοριακῆς καθ' ἣν μετὰ τὰ καθίσματα ψάλλονται τὰ ἀναστάσιμα Εὐλογητάρια εἶτα ἡ μικρὰ αἴτησις κι' εὐθὺς συνεχίζουν οἱ ψάλται τὰ ἀντίφωνα τοῦ ἤχου, τὸ Προκείμενον καὶ τοὺς κανόνας μέχρι τῆς ςτ΄. ὠδη.

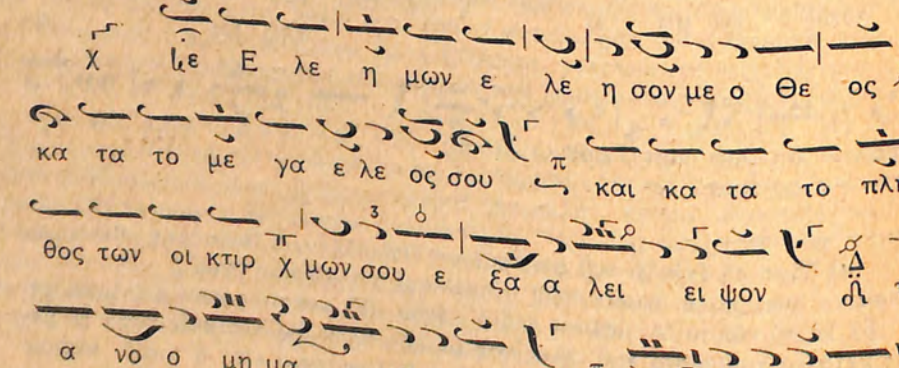

ὁ Β΄ χορός·

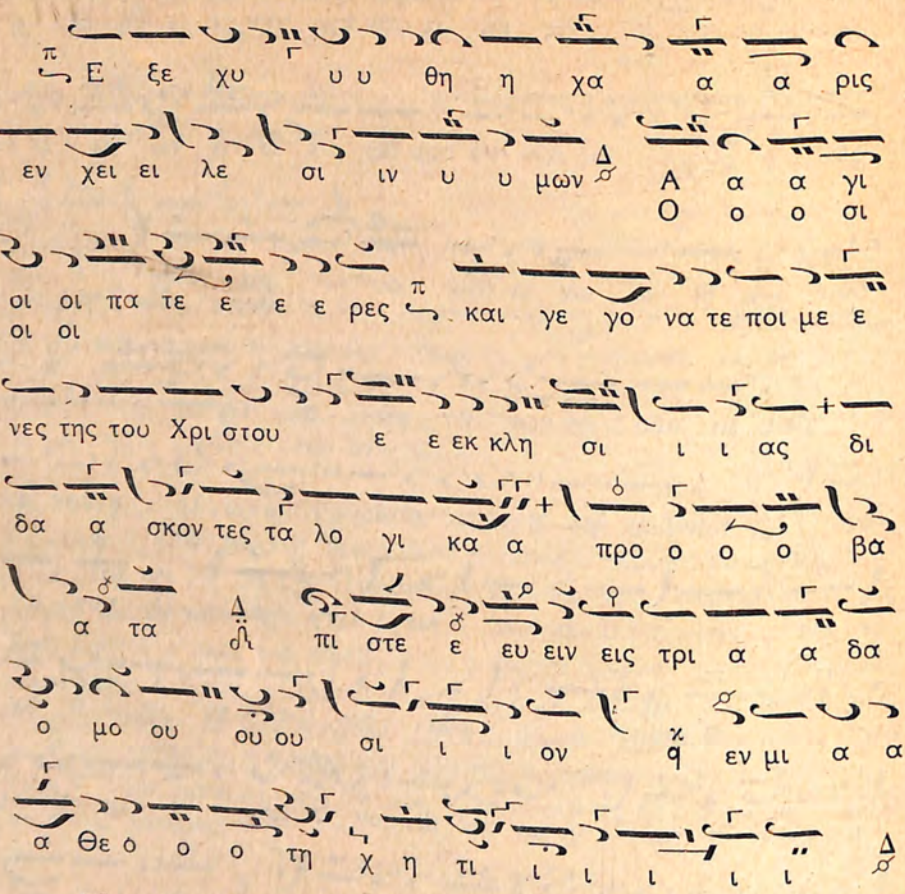
κτλ. ὡς ἄνω.

Καὶ συνεχίζει ὁ Α΄. χορὸς τὸ ἰδιόμελον μετὰ τοῦ στίχου «Ἐλέησόν με ὁ Θεός». Ἐπειδὴ πολλαὶ ἀκολουθίαι Ἁγίων δὲν περιλαμβάνουσιν ἰδιόμελα μετὰ τὸν Ν΄. ψαλμόν, ἐγράψαμεν τὸ κατωτέρω, ἵνα ψάλληται εἰς μνήμην οἱουδήποτε Ἁγίου μὴ ἔχοντος ἰδιαίτερον ἰδιόμελον, μὲ τὴν ἀρχικὴν φράσιν «Ἅγιε τοῦ Θεοῦ» Ἐὰν ὁ ἑορταζόμενος Ἅγιος τυγχάνει ἱερομάρτυς ἢ ὅσιος, ψάλλεται μὲ τὴν ἀρχικὴν φράσιν «Ὅσιε πάτερ». Εἰς περίπτωσιν δὲ δύο ἢ τριῶν ἑορταζομένων Ἁγίων ψάλλεται τὸ δεύτερον «ἐξεχύθη ἡ χάρις» καὶ ἀντὶ τῆς φράσεως «Ὅσιοι Πατέρες» λέγε «Ἅγιοι πατέρες» εἰς ἁπλοὺς Μάρτυρας, εἰς δὲ ἱερομάρτυρας λέγε ὅσιοι πατέρες.

Ἰδιόμελον ἦχος πλ β΄. Πα

Καὶ ἕτερον ἰδιόμελον εἰς Ἁγίους ἦχος ὁ αὐτὸς

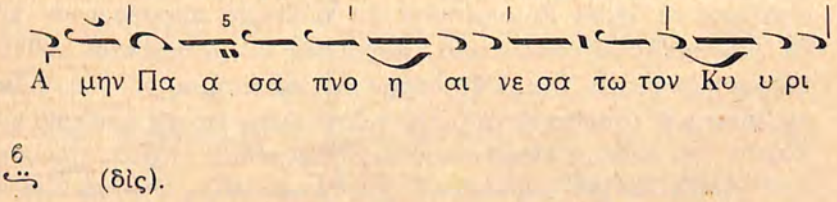
Εἶτα ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχήν: «Σῶσον ὁ Θεὸς τὸν λαόν σου», εἰς τὸ τέλος αὐτῆς τὸ σύνηθες Κύριε ἐλέησον ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν ὡς ἐστι γεγραμμένον ἀνωτέρω (σελὶς 17): Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν, «Ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς» ἄρχεται ὁ Α΄.χορὸς ψάλλων τὸν κανόνα τῆς Θεοτόκου(α) (τῆς μικρᾶς παρακλήσεως Ὑγρὰν διωδεύσας) εἰς δ΄ τροπάρια μετὰ στίχου «Ὑπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς» καὶ δ΄. τοῦ κανόνος τῆς τυχούσης ἑορτῆς ἐκ τοῦ Μηναίου.Εἰς τὸ τέλος τῆς γ΄.ὠδῆς γίνεται ἡ μικρὰ αἴτησις καὶ ψάλλει ὁ Β΄. χορὸς τὸ κάθισμα τῆς γ΄. ὠδῆς ἐκ τοῦ Μη-

(γ) Ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ α' Κανόνος ψάλλεται πάντοτε ὁ εἱρμὸς αὐτοῦ ἄνευ στίχου, ὅστις προψάλλεται μόνον εἰς τὰ λοιπὰ τροπάρια τῶν κανόνων. Ὁ μικρὸς παρακλητικὸς κανὼν τῆς Θεοτόκου, προηγεῖται πάντοτε καθ' ὅλας τὰς μνήμας τῶν Ἁγίων ἑκτὸς ἐὰν ὑπάρχει ἰδιαίτερος κανὼν τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ Μηναίῳ.

ναίου, μετὰ τοῦ Θεοτοκίου. Ἐὰν ἡ ὥρα ἐπιτρέπει. συνεχίζεται ὁ Κανὼν μέχρι τῆς ἕκτης ᾠδῆς, ἐὰν ὄχι. μετὰ τὸ Θεοτοκίον ὁ Α΄. χορὸς ποιεῖ τέλος καὶ γίνεται ἡ μικρὰ αἴτησις. Εἶτα ἀναγινώσκονται ἐκ τοῦ Μηναίου, τὸ Κοντάκιον, ὁ Οἶκος καὶ τὸ Συναξάριον κ᾽ εὐθὺς ψάλλονται αἱ Καταβασίαι (β) εἰς τὸ μέσον τοῦ Σολέα ὑπ᾽ ἀμφοτέρων τῶν χορῶν, ἡ α΄ καὶ ἡ γ΄ ᾠδή, αἱ δὲ λοιπαὶ ψάλλονται εἰς τὰ ἀναλόγιά των. Μέχρι τοῦ σημείου τούτου, ἡ τάξις αὕτη γίνεται πλὴν Κυριακῆς.

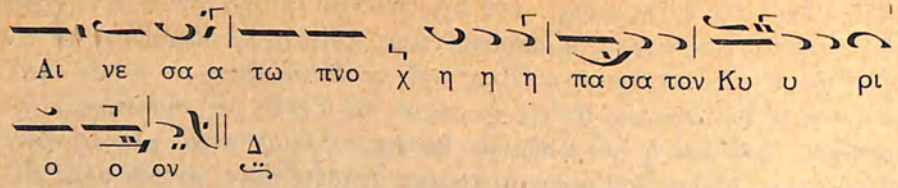
Ἐὰν τύχοι ἑορτὴ ἐν Κυριακῇ, προηγοῦνται πάντα τ᾽ ἀναστάσιμα ἡ δὲ ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου ἔχει ὡς ἑξῆς :

Μετὰ τὰ καθίσματα ψάλλονται τὰ᾽Αναστάσιμά «Εὐλογητάρια»· εἰς τὸ τέλος αὐτῶν γίνονται μικρὰ αἴτησις καὶ ἀναγινώσκεται ἡ ὑπακοὴ τοῦ ἤχου· εἶτα ψάλλονται οἱ ᾽Αναβαθμοὶ τοῦ ἤχου κατὰ σειρὰν τὰ Ἀντίφωνα, τὸ προκείμενον καὶ ἀκολούθως ψάλλεται ὁ Ἀναστάσιμος Κανὼν εἰς δ΄. μετὰ τοῦ στίχου **«Δόξα τῇ Ἁγίᾳ Ἀναστάσει σου Κύριε»** καὶ ὁ Κανὼν ἐκ τοῦ Μηναίου τῆς τυχούσης ἑορτῆς μετὰ τοῦ στίχου Ἅγιε τοῦ Θεοῦ πρεύσβευε ὑπὲρ ἡμῶν ἢ Ἅγιοι τοῦ Θεοῦ πρεσβεύσατε κτλ. Ἀπὸ γ΄. ᾠδῆς ψάλλεται τὸ Κάθισμα τοῦ Ἁγίου καὶ τὸ Θεοτοκίον ὑπὸ τοῦ α΄ χοροῦ μετὰ τοῦ Δόξα Πατρὶ καὶ νῦν ἐν ἰσοφωνία. Ἀφ᾽ ἕκτης ᾠδῆς ἀναγινώσκονται τὸ Ἀναστάσιμον Κοντάκιον, ὁ οἶκος καὶ τὸ συναξάριον ἐκ τοῦ Μηναίου. Εἶτα ψάλλονται αἱ Καταβασίαι μέχρι τῆς Η΄. ᾠδῆς, καὶ ἄρχεται ἡ τάξις τοῦ ἑωθινοῦ Εὐαγγελίου οὕτως : Μετὰ τὸ τέλος τῆς Η΄. ᾠδῆς, ὁ Διάκονος ἐκφωνεῖ : Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν ὁ χορὸς τὸ Κύριε ἐλέησον ἐν ἰσοφωνία, ὁ ἱερεύς : **Ὅτι Ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν Ἁγίοις καὶ ἐπαναπαύῃ** κτλ.ὁ α΄.χόρος τὸ Ἀμὴν καὶ ψάλλει τὸ παρὸν «**πᾶσα πνοὴ**» εἰς ἦχον β΄. ΔΙ.

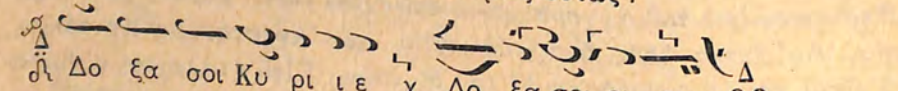

(β) Τινὲς τῶν χοροστατούντων Ἀρχιερέων μας ἐπιθυμοῦσι πολλάκις νὰ ψάλλωσι τὰς Καταβαοίας οὕτως ἢ ἄλλως. Ἀλλὰ καλὸν θὰ εἶναι, οἱ μὴ δυνάμενοι νὰ τάς ψάλλωσι νὰ ἀποφεύγωσι τὴν συνήθειαν ταύτην χάριν τῆς γενικῆς ἁρμονίας. Ἐκ τῆς πολυετοῦς ἡμῶν πείρας ἐν τῷ στασιδίῳ εἴδομεν πολλάκις ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν χοροστατούντων Ἀρχιερέων οἱ ὁποῖοι εἴθισται νὰ ψάλλωσι τήν Θ΄ ᾠδὴν «Τὴν τιμιωτέραν καὶ τὰ ἐξαποστειλάρια, παρεχώρουν ταῦτα εἰς ἡμᾶς πρὸς τελειωτέραν ἐκτέλεσιν αὐτῶν.

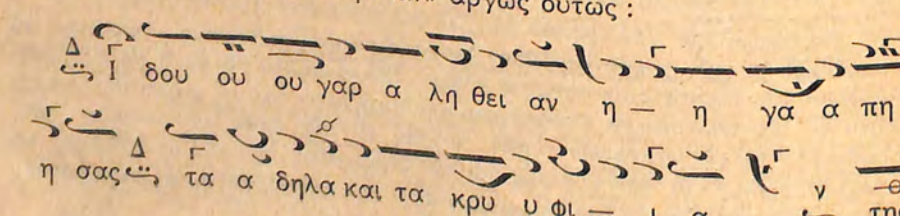
Τὸ αὐτὸ ὁ β΄ χορός, καὶ ὁ α΄ χορὸς ψάλλει τὸ τρίτον :

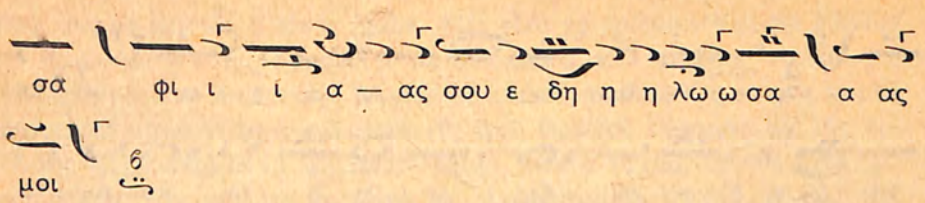

Ὁ Διάκονος : «Καὶ ὑπὲρ τοῦ καταξιωθῆναι ἡμᾶς τῆς ἀκροάσεως τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου, Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν ἱκετεύσωμεν». Ὁ χορός, Κύριε Ἐλέησον (τρὶς) ἁπλῶς εἰς κάτω ἰσοφωνίαν. Ὁ δὲ Διάκονος ἐξακολουθεῖ : Σοφία, ὀρθοὶ ἀκούσωμεν τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου τὸ ἀνάγνωσμα ὁ Ἱερ. **Εἰρήνη πᾶσι** καὶ εὐλογεῖ ἀπὸ τῆς Ὡραίας Πύλης τὸ Ἐκκλησίασμα· ὁ χορός, **Καὶ τῷ πνεύματί σου**· ὁ Ἱερ. ἐκ τοῦ κατὰ... Ἰωάννην ἢ Λουκᾶν ἢ Μάρκον ἢ Ματθαῖον Ἁγίου Εὐαγγελίου τὸ ἀνάγνωσμα, **Πρόσχωμεν**. ὁ χορός, «**Δόξα σοι Κύριε Δόξα σοι**» ἐν ἰσοφωνία καὶ ἀναγινώσκεται δι' ἐμμελοῦς καὶ καθαρᾶς ἀπαγγελίας τὸ ἑωθινὸν Εὐαγγέλιον. Εἰς τὸ τέλος τούτου ὁ χορὸς ψάλλει τὸ «Δόξα σοι Κύριε Δόξα σοι» συντόμως οὕτως :

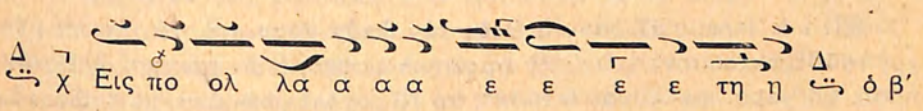

Εὐθὺς ὁ Προϊστάμενος λέγει τὸ «Ἀνάστασιν Χριστοῦ» (χῦμα) μεθ' ὃ οἱ χοροὶ ψάλλουσι τὸν Ν΄ (50) ψαλμόν. Εἰς τὸν στίχον **Ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας,** ἐξέρχεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ ἵσταται ἐν τῷ Σολέα παρὰ τὸν θρόνον· ὁ δὲ Ἀρχιερεὺς (ἐὰν χοροστατεῖ), ἢ ὁ Ἡγούμενος ἀπὸ τοῦ παραθρονίου κατέρχεται καὶ ἀσπάζεται τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον· ἐν συνεχείᾳ προσέρχεται καὶ ἅπαν τὸ Ἐκκλησίασμα κατὰ σειρὰν ἀθορύβως καὶ ἀσπάζεται τοῦτο μὲ τάξιν καὶ εὐλάβειαν. Μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀσπασμοῦ τούτου, ὁ ἱερεὺς μεταβαίνει καὶ τοποθετεῖ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον εἰς τὸ πρῶτον προσκυνητάριον τοῦ Κυρίως Ναοῦ πλησίον τῆς εἰσόδου. Κατὰ τὸν ἀσπασμὸν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὑπὸ τοῦ χοροστατοῦντος Ἀρχιερέως, ὁ β΄ χορὸς ψάλλει «Ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν» ἀργῶς οὕτως :

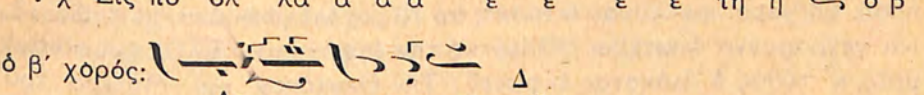

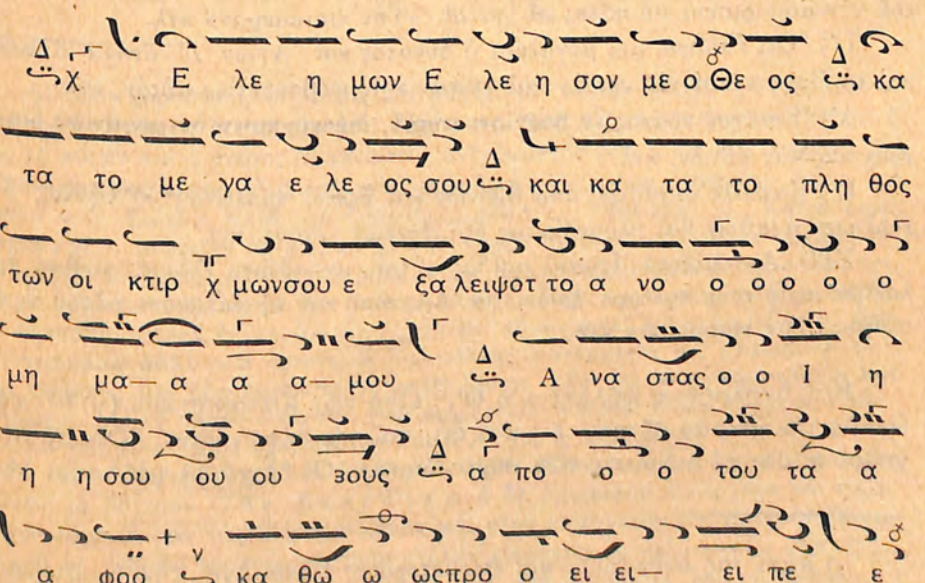
Μετὰ τὸν ἀσπασμὸν ὁ ἀρχιερεὺς εὐλογῶν τὸν λαόν, ὁ Α΄. χορὸς ψάλλει τὸ παρὸν εἰς πολλὰ ἔτη, εἰς ἦχον β΄ Δι.

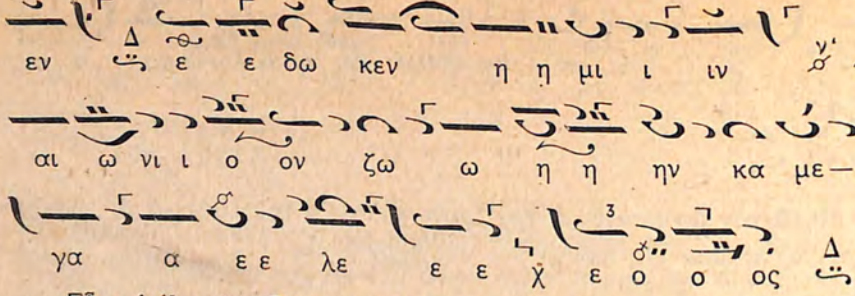

ὁ β΄ χορός:

Ἅμα τῇ ἀνόδῳ τοῦ ἀρχιερέως εἰς τὸν θρόνον, ὁ α΄ χορὸς συνεχίζει ψάλλων τὸν στίχον τοῦ Ν. ψαλμοῦ «Ραντιεῖς με» κτλ. Μετὰ τὸ πέρας τούτου ψάλλονται ὑπὸ τῶν χορῶν Δόξα πατρὶ. «Ταῖς τῶν Ἀποστόλων» Καὶ νῦν, ταῖς τῆς Θεοτόκου, ὡς γράφομεν ταῦτα ἀνωτέρω (σελὶς 25). Τὸ δὲ τρίτον ἰδιόμελον μετὰ στίχου «Ἐλέησόν με ὁ Θεὸς» ψάλλεται κατὰ τὰς Κυριακὰς ὁμοίως εἰς β΄ ἦχον οὕτως :

Εἶτα ὁ Ἱερεὺς **«Σῶσον ὁ Θεὸς τόν Λαόν σου»** καὶ τὰ λοιπὰ μέχρι τοῦ Ἐπάκουσον ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν δεομένων σου καὶ ἐλέησον ἡμᾶς. Οἱ χοροὶ ψάλλουσι τετράκις τὸ Κύριε ἐλέησον ἀνὰ τρία ὡς εἶναι γεγραμμένα ἀνωτέρω. Ὁ ἱερεὺς τὴν ἐκφώνησιν Ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, κ' εὐθὺς ὁ Διάκονος ἐκφωνεῖ : Τὴν Θεοτόκον καὶ Μητέρα τοῦ Φωτός. ἐν ὕμνοις τιμῶντες μεγαλύνομεν οἱ δὲ χοροὶ ψάλλουσιν εἰς τὸν ἦχον τῶν Καταβασιῶν. **«Τὴν τιμιωτέραν τῶν Χερουβὶμ»** κτλ. προαπαγγέλλοντες εἰς αὐτὸ μελωδικῶς ἐν ἰσοφωνίᾳ τῆς βάσεως τοῦ ἤχου καὶ ἀνὰ ἕνα στίχον τῆς Θ΄ ᾠδῆς τῆς Θεοτόκου.

Α΄) Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμα μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ Σωτῆρι μου. **«Τὴν τιμιωτέραν»** κτλ.

Β΄) Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσι με πᾶσαι αἱ γενεαί. «Τὴν τιμιωτέραν» κτλ.

Γ΄) Ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατός καὶ Ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν, κτλ.

Δ΄) Ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν, κτλ.

Ε΄) Καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσε ταπεινούς· πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουνοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς, κτλ.

ΣΤ΄) Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραάμ, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος. Τὴν τιμιωτέραν κτλ,

Καὶ ἀκολούθως ψάλλεται ἡ Θ΄. Ὠδὴ τῶν Καταβασιῶν. (γ) Εἶτα ὁ ἱερεὺς τὴν μικρὰν αἴτησιν ἔτι καὶ ἔτι, καὶ τὴν ἐκφώνησιν : Ὅτι σὲ αἰνοῦσι πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν κτλ. Οἱ δὲ χοροὶ ψάλλουσι Ἀ-

---

γ) Κατὰ τὰς Δεσποτικὰς καὶ Θεομητορικὰς ἑορτά, ἀντὶ Τήν τιμιωτέραν, ψάλλεται πάντοτε ἡ Θ΄ ᾠδὴ τοῦ Κανόνος τῆς ἑορτῆς μετὰ τῶν λοιπῶν τροπαρίων εἰς ἓξ ἢ ὀκτώ.

μήν, "Αγιος Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν» δίς, εἶτα τὸ τρίτον «Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ τροσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν Αὐτοῦ» ὁ β΄ χορὸς τὴν κατάληξιν ὅτι "Αγιος ἐστι» καὶ ἀκολούθως ὁ α΄ χορὸς τὸ ἀναστάσιμον ἐξαποστειλάριον (δ) (τοῦ ἑωθινοῦ Εὐαγγελίου τῆς τυχούσης Κυριακῆς) μετὰ τοῦ Θεοτοκίου. Ἐὰν ὁ τυχὼν "Αγιος ἔχει Ἐξαποστειλάριον, ψάλλονται μετὰ τὸ Ἀναστάσιμον τὸ τοῦ Ἁγίου καὶ τὸ Θεοτοκίον αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα ψάλλονται οἱ Αἶνοι· ὁ α΄ χορὸς «Πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον, αἰνεῖτε τὸν Κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τοῖς ὑψίστοις, Σοῖ πρέπει ὕμνος τῷ Θεῷ»· ὁ β΄ χορός, «Αἰνεῖται αὐτὸν πάντες οἱ "Αγγελοι αὐτοῦ, Αἰνεῖτε αὐτὸν πᾶσαι αἱ Δυνάμεις αὐτοῦ, Σοὶ πρέπει ὕμνος τῷ Θεῷ καὶ ἐν συνεχείᾳ δὲ ψάλλονται ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν τὰ ὀκτὼ Ἀναστάσιμα Στιχηρὰ τῶν Αἴνων ἐκ τῆς Παρακλητικῆς μετὰ τῶν ἐφεξῆς στίχων.

Α΄) Τοῦ ποιεῖσαι ἐν αὐτοῖς κρῖμα ἔγγραπτον, Δόξα αὕτη ἔσται πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτου.

Β΄) Αἰνεῖται τὸν Θεὸν ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτου, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι τῆς δυνάμεως αὐτου.

Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐπὶ ταῖς δυναστείαις αὐτου, αἰνεῖτε αὐτόν, κατὰ τὸ πλῆθος τῆς μεγαλωσύνης αὐτου.

Δ΄) Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ἤχῳ σάλπιγγος, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρᾳ.

δ) Ἐὰν χοροστατῇ ἀρχιερεὺς καὶ μέλλει νὰ λειτουργήσῃ, πρὸ τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ ἱερέως ὅτι σὲ αἰνοῦσι, ἐξέρχονται δύο Διάκονοι (ἐὰν ὑπάρχουσι) ἢ εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ ὁ ἕτερος ἀναγνώστης ἐνδεδυμένος στιχάριον καὶ κρατοῦντες τὰ δικηροτρίκηρα τοῦ Ἀρχιερέως τῇ συνοδείᾳ καὶ ἱερέων, ἵστανται ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ θρόνου κατά τὰ πρεσβεῖα ἕκαστος, δηλαδὴ οἱ παλαιότεροι δεξιά καὶ οἱ νεώτεροι ἀριστερά. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ δυὸ καλλίφωνοι παῖδες ἐνδεδυμένοι Ράσα κρατοῦντες τὸ βιβλίον τῆς ψαλμοδίας ἵστανται δεξιά καὶ ἀριστερά μίαν βαθμίδα κάτω τοῦ θρόνου πλησίον τοῦ Ἀρχιερέως, ὅστις ψάλλει τὸ ἐξαποστειλάριον τὸ ὁποῖον εἷς ἐξ αὐτῶν κανοναρχεῖ ἐμμελῶς. Τὸ β΄ ἐξαποστειλάριον ψάλλων ὁ ἀριστερὸς ἱεροψάλτης κατέρχεται τοῦ στασιδίου του. Εἰς τὸ τέλος τῶν ἐξαποστειλαρίων κατέρχονται εὐθὺς οἱ δύο κανονάρχαι καὶ ἱστάμενοι εἰς τὸ μέσον ἀπέναντι τοῦ ἀρχιερέως ἐκφωνεῖ ὁ εἷς ἐμμελῶς : «Κέλευσον Δέσποτα "Αγιε ἦχος (τάδε) καὶ ὁ Α΄ χορὸς ψάλλει τὸ «Πᾶσα πνοὴ»· μετὰ τοῦ «Αἰνεῖτε», ὑπὸ τοῦ β΄ χοροῦ, μεθ' ὃ ἄρχεται ὁ α΄ χορὸς ψαλλων ἀργῶς τὸ ἀρχαῖον «Τὸν Δεσπότην» ὁ δὲ ἀρχιερεὺς κατέρχετοι καὶ προσκυνεῖ κατὰ σειρὰν τὰς Ἁγίας εἰκόνας καὶ εἶτα εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα. Ἀφοῦ δὲ ἐνδυθεῖ τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν ἐξέρχεται μεγαλοπρεπῶς μεθ' ὅλου τοῦ Κλήρου ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς Δοξολογίας, καὶ ἀνέρχεται ἐπὶ τοῦ θρόνου.

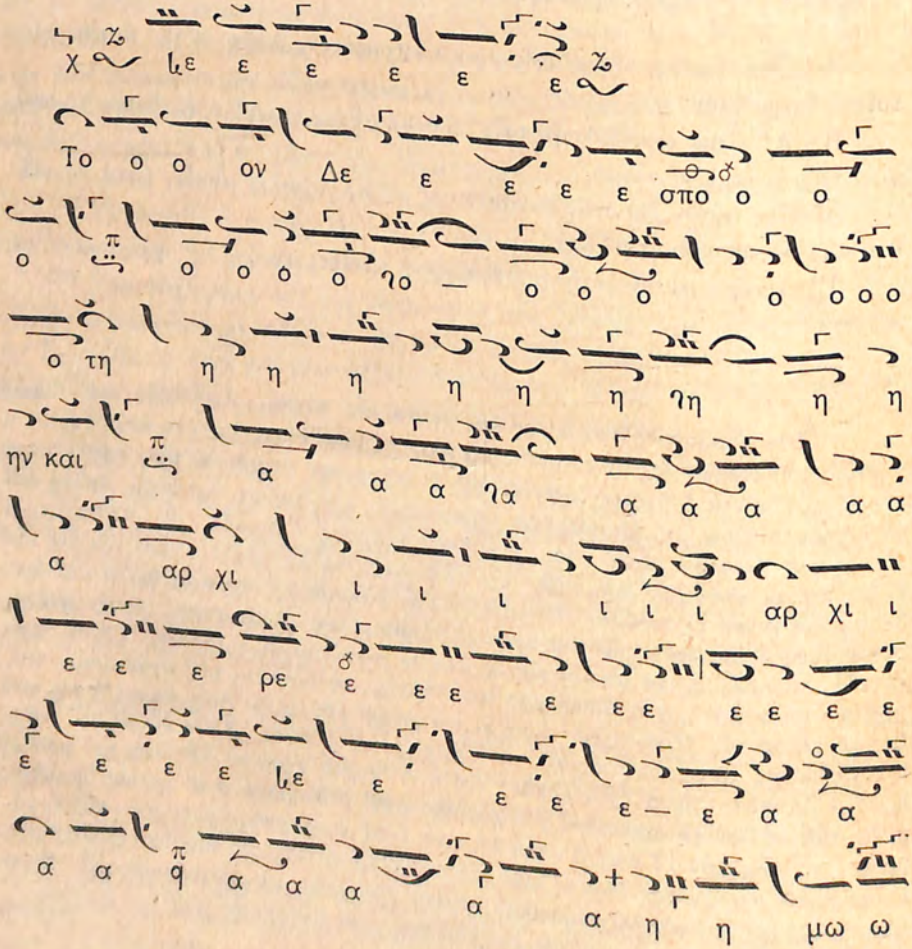
Ε' Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῷ, Αἰνεῖται αὐτὸν ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνῳ.

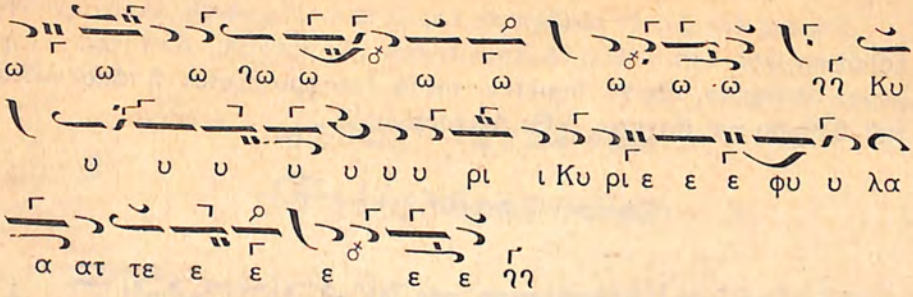
ΣΤ') Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις εὐήχοις, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν βυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ, πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον.

Ζ') Ἀνάστηθι, Κύριε ὁ Θεός μου, ὑψωθήτω ἡ χείρ σου, μὴ ἐπιλάθη τῶν πενήτων σου εἰς τέλος.

Η') Ἐξολογήσομαί σοι, Κύριε, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου διηγήσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου.

Εἰς τὸν ἀσπασμὸν τῶν εἰκόνων τοῦ Τέμπλου ὑπὸ τοῦ Ἀρχιερέως μέλλοντος νὰ λειτουργήσῃ μετὰ τὸ Πᾶσα πνοὴ καὶ Αἰνεῖτε, εὐθὺς ἄρχεται ὁ Α' χορὸς ψάλλων ἀργῶς τὸ παρὸν ἦχος βαρὺς Ζω **διατονικός**

Καὶ εὐλογῶν ὁ Ἀρχιερεύς, ψάλλει ὁ Β΄ χορὸς τὸ εἰς πολλὰ ἔτη εἰς τὴν βάσιν νῆς καταλήξεως τοῦ φύλαττε.

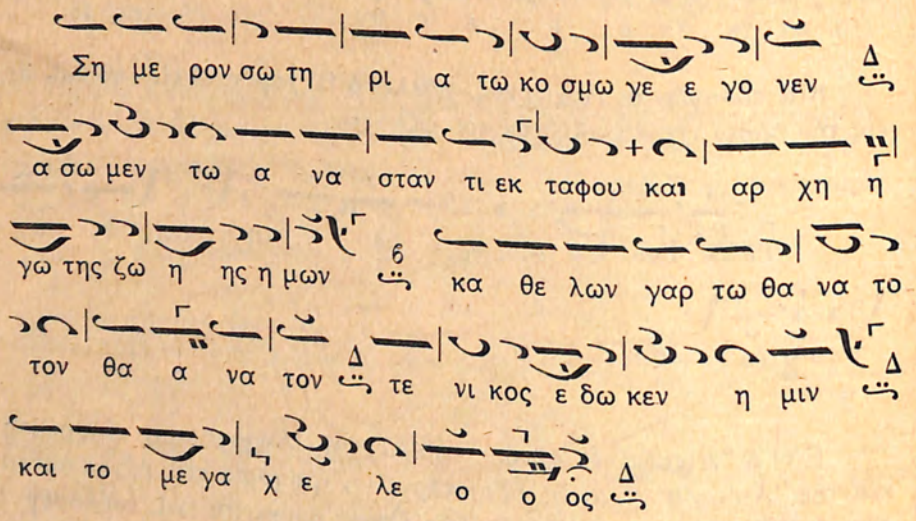

Ἐὰν ὁ Ἅγιος ἔχει Αἴνους, ψάλλονται Ἀναστάσιμα στιχηρὰ δ΄ καὶ τοῦ Ἁγίου δ΄. Ἐὰν δὲ δὲν ὑπάρχουσι τροπάρια τῶν Αἴνων αὐτοῦ, τότε ψάλλονται τὰ τοῦ Ἑσπερινοῦ Ὅταν πρόκειται νὰ ἑορτασθῇ ὁ τυχὼν Ἅγιος προλέγονται, στίχοι αὐτοῦ κατάλληλοι οἱ ὁποῖοι εὑρίσκωνται συνήθως εἰς τὰ στιχηρὰ τῶν Ἀποστίχων τοῦ Ἑσπερινοῦ ἐν τῷ Μηναίῳ. Εἶτα Δόξα τὸ Ἐωθινὸν τῆς Κυριακῆς, καὶ νῦν Ὑπερευλογημένη ὑπάρχεις, Θεοτόκε Παρθένε (α) κτλ. καὶ ψάλλεται ἡ Μεγάλη Δοξολογία Δόξα σοι τῷ δείξαντι τὸ Φῶς εἰς τὸν ἦχον τοῦ Δοξαστικοῦ. Εἰς τὸ τέλος αὐτῆς ψάλλεται ὑπὸ τοῦ β΄χοροῦ τό,«Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ γέγονεν ἄσωμεν τῷ Ἀναστάντι ἐκ τάφου καὶ ἀρχηγῷ τῆς ζωῆς ἡμῶν καθελὼν γὰρ τῷ θανάτῳ τὸν θάνατον, τὸ νῖκος ἔδωκεν ἡμῖν καὶ τὸ μέγα ἔλεος» εἰς ἦχου β΄ πάντοτε ὡς εἶναι καθιερωμένον νὰ ψάλληται τοῦτο ἐν τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. Ἐν ἄλλαις Ἐκκλησίαις ὅμως εἴθισται νὰ ψάλληται τοῦτο καὶ κατ' ἦχον συμφώνως τῇ ψαλλομένῃ Δοξαλογία.

(α) Εἰς τὸ Θεοτοκίον τοῦτο ὑπερευλογημένη ὑπάρχεις Θεοτόκε Παρθένε τινὲς τῶν ἱεροψαλτῶν προσθέτουν κακῶς καὶ τὴν λέξιν Ὑ μ ν ο ῦ μ ε ν σε ἤτις εἶναι περιττὴ κόσον συντακτικῶς ὅσον καὶ ποιητικῶς.

Σημειωτέον ὅτι ἐν οἱαδήποτε ἑορτῇ πλὴν Κυριακῆς, μετὰ τὴν Δοξολογίαν ψάλλεται εὐθὺς τὸ ἀπολυτίκιον τῆς Ἑορτῆς, ἀντὶ τοῦ «Σήμερον σωτηρία». Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἐπισφραγίζεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ὄρθρου καὶ ἄρχεται ἡ Θ. Λειτουργία.

Σήμερον Σωτηρία ἦχος β΄ Δι

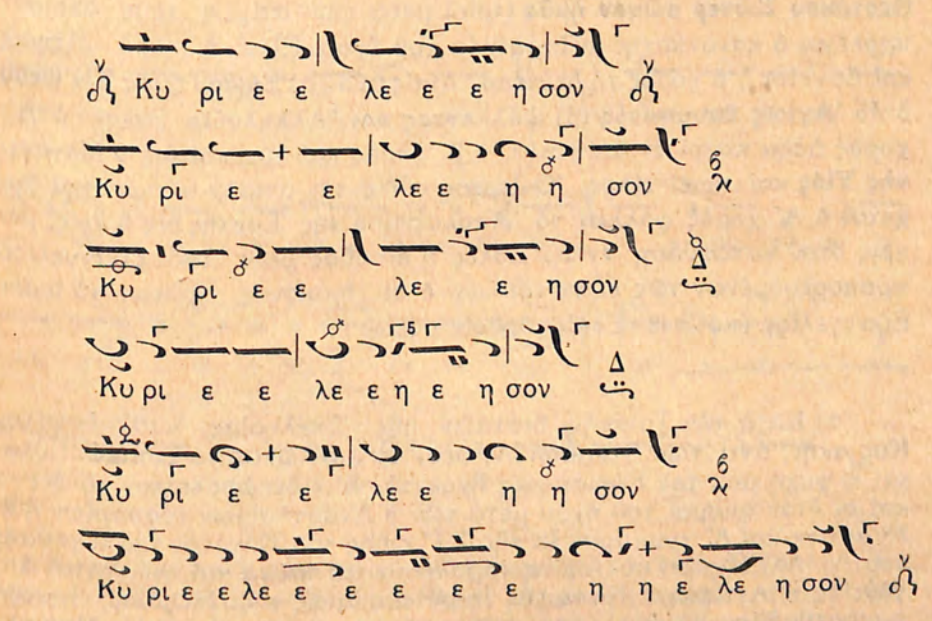

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ

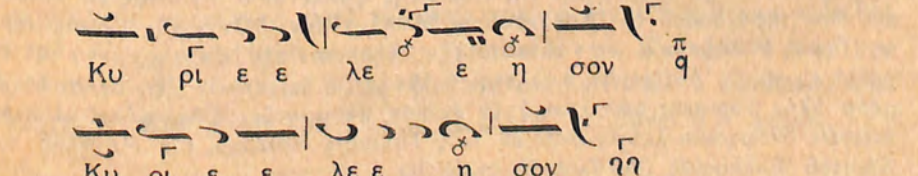
ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

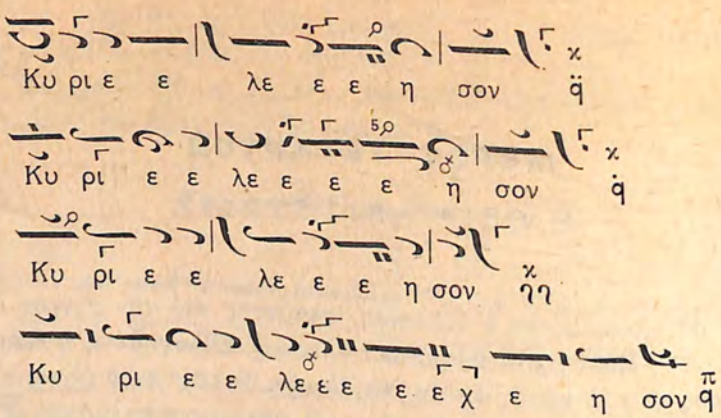
Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ Διάκονος ἱστάμενος εἰς τὴν συνήθη θέσίν του ἐκφωνεῖ : **Εὐλόγησιν Δέσποτα :** ὁ ἱερεύς: **Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς** κλπ. ὁ χορὸς ἐπάδει τὸ **Ἀμήν,** ἁπλῶς· ὁ δὲ Διάκονος συνεχίζων τὴν Μεγάλην συναπτήν, οἱ χοροὶ ψάλλουσιν ἐν ἑκάστῃ αἰτήσει τὰ παρόντα **Κύριε Ἐλέησον** ἦχος λ δ΄. Νη.

Ἕτερα ἦχος λ α΄ Πα

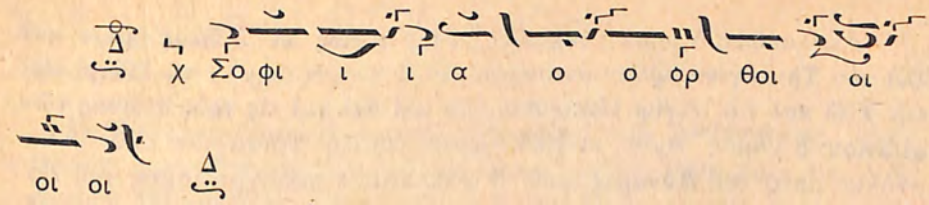

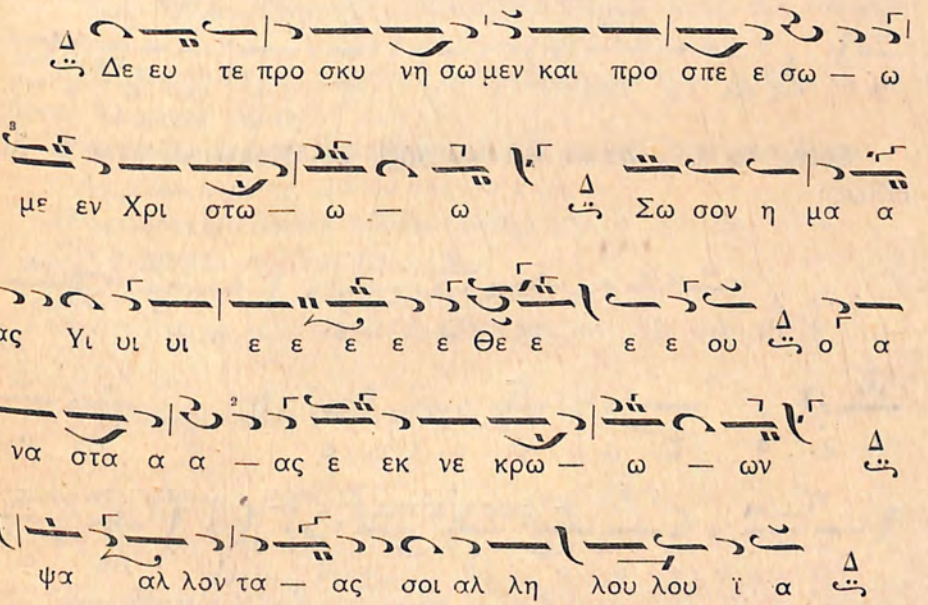
Μετὰ τὰ εἰρηνικὰ ἡ ἐκφώνησις : **Ὅτι πρέπε. σοι πᾶσα** δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις κτλ. ψάλλονται τ' Ἀντίφωνα. **Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου Σῶτερ σῶσον ἡμᾶς** (τρὶς) μετὰ τῶν στίχων τοὺς ὁποίους προλέγει ὁ κανονάρχης ἐν ἰσοφωνία τοῦ ἤχου. Εἶτα ἡ μικρὰ αἴτησις καὶ ἄρχεται ὁ β΄χορὸς τὸ δεύτερον Ἀντίφωνον (α), **Σῶσον ἡμᾶς Υἱὲ Θεοῦ ὁ ἐν Ἁγίοις θαυμαστὸς** (β) **ψάλλοντας σοι** Ἀλληλούϊα (τρὶς), ὁ Α΄. χορὸς Δόξα πατρὶ ἐν ἰσοφωνία, ὁ β΄ χορὸς καὶ νῦν καὶ ἀεὶ **ὁ Μονογενὴς Υἱός** καὶ ποιεῖ τέλος. Ὁ ἱερεὺς αὖθις τὴν μικρὰν αἴτησιν καὶ ἀρχεται ὁ Α΄ χορὸς ψάλλων τό Ἀπολυτίκιον τῆς Ἑορτῆς δὶς ἢ τρίς, μέχρις ὅτου καταφθάσῃ ἐν τῷ Σολέᾳ ἡ εἴσοδος μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου προπορευομένων τῶν ἐξαπτερύγων ὁ δὲ διάκονος ὑψώνων τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἐκφωνεῖ «Σοφία ὀρθοί» οὕτως :

(α) Κατὰ τὴν Τυπικὴν διάταξιν τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ἑκάστην Κυριακήν, ἀντὶ τῶν Ἀντιφώνων, δέον νὰ ψάλλωνται τὰ **Τυπικά** « Εὐλόγει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον» εἰς ἦχον πλ. δ΄ (ἴδε ὡρολόγιον τὸ Μέγα καὶ οἱ Μακαρισμοὶ τοῦ ἤχου μετὰ τῶν 8΄Αναστασίμων τροπαρίων ἢ δ΄ ἐξ αὐτῶν καὶ δ΄ τροπάρια ἐκ τῆς ΣΤ΄ ὠδῆς τοῦ Κανόνος τῆς τυχούσης ἑορτῆς.Ἀλλὰ χάριν συντομίας παραλείπονται ταῦτα καὶ ψάλλονται ἀπ' εὐθείας τ''Αντίφωνα. Κατὰ τὰς Κυριακὰς ὅμως τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς δέον νὰ ψάλλωνται ἀπαραιτήτως τὰ Τυπικὰ καὶ οἱ Μακαρισμοί, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουσιν ἐν τῇ Θείᾳ λειτουργία ἰδιαιτέραν κατάνυξιν.

(β) Κατὰ τὴν λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς ψάλλεται ὁ Ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν καὶ πρὸ τῆς εἰσόδου τὸ Ἀναστάσιμον Ἀπολυτίκιον. Ὅταν τύχοι Θεομητορικὴ Ἑορτὴ ἐν Κυριακῇ, ὡς καὶ κατὰ τὴν Ἀπόδοσιν τῆς Ἑορτῆς, μετὰ τὴν εἴσοδον εἰς τὸ β΄ Ἀντίφωνον ψάλλεται ὁ Ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν. Ἐν ἄλλῃ δὲ ἡμέρα πλὴν Κυριακῆς ψάλλεται ὁ ἐν Ἁγίοις θαυμαστός. Ὅλαι αὐταὶ αἱ περιπτώσεις ὑπάρχουσι λεπτομερῶς ἐν ταῖς Τυπικαῖς διατάξεσι τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας (ἴδε Τυπικὸν σελὶς 31).

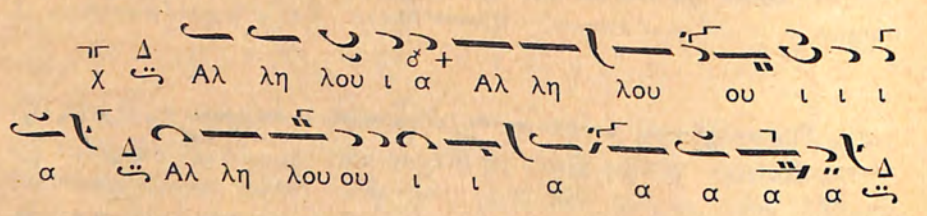

Κι' εὐθὺς ψάλλλεται ὑπὸ τοῦ Κλήρου τὸ παρὸν Δεῦτε προσκυνήσωμεν.

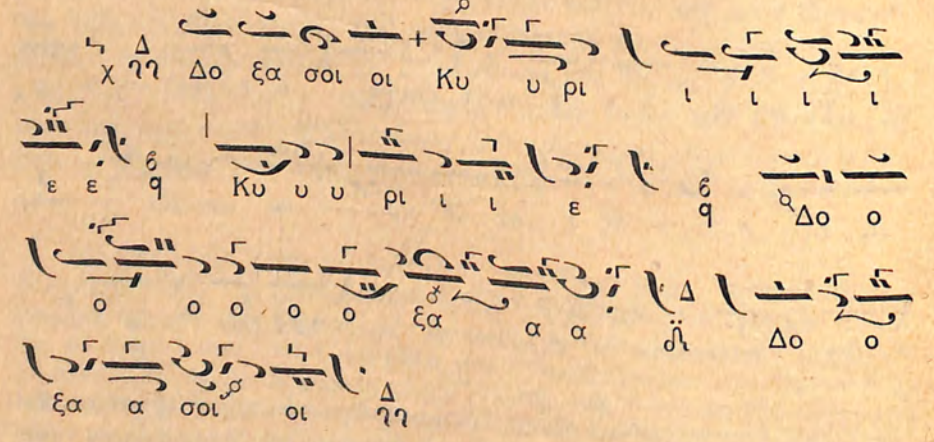

Εὐθὺς ἐπαναλαμβάνεται τὸ Σῶσον ἡμᾶς ὑπὸ τοῦ β' χοροῦ. Ἐν συνεχείᾳ δὲ ψάλλουσιν ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ βήματος τὸ Ἀπολυτίκιον τῆς Ἑορτῆς ἢ τὸ Ἀναστάσιμον τοῦ ἤχου, ἐὰν τύχοι Κυριακή, ὅπερ ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ Α' χοροῦ, ὑπὸ δὲ τοῦ β' χοροῦ ψάλλεται τὸ τῆς Ἑορτῆς ἐὰν ὑπάρχει, ἢ τοῦ Ἁγίου τοῦ Ναοῦ. Ἐὰν ὅμως τελεῖται μνημόσυνον, προηγεῖται ἀπὸ τοῦ Βήματος τὸ Μνήσθητι Κύριε καὶ εἶτα τὸ τοῦ Ἁγίου τοῦ Ναοῦ κι' εὐθὺς ψάλλεται τὸ **Κοντάκιον** πάντοτε ὑπὸ τοῦ β' χοροῦ. Ὅταν ὅμως γίνεται συλλειτουργον ψάλλεται ἀπὸ Βήματος τὸ **Κοντάκιον** τοῦ ὁποίου τὸ τέλος λαμβάνει ὁ β' χορός.

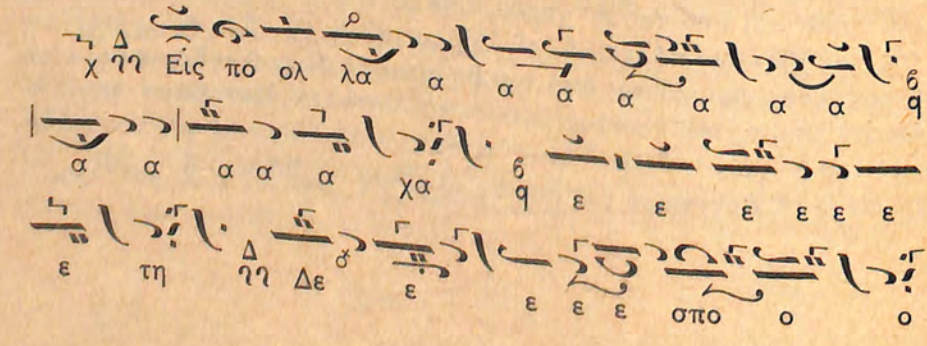
Ἀκολούθως ὁ ἱερεὺς ἐκφωνεῖ : **ὅτι Ἅγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ Σοὶ τὸν Τρισάγιον ὕμνον ἀναπέμπομεν**(ἢ ἀναμέλπομεν) **τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων·** ὁ χορὸς Ἀμήν, κι εὐθὺς ψάλλεται τὸ Τρισάγιον τοῦ Ἀποστόλου μετὰ τοῦ **Δύναμις**, μεθ' ὃ ψάλλεται ὁ πολυχρονισμὸς τοῦ Βασιλέως· εἶτα ὁ Ἀπόστολος, τό Ἀλληλούϊα ὑπὸ τοῦ β΄ χοροῦ εἰς ἦχον β΄ Δι οὕτως :

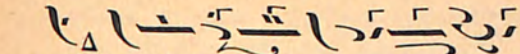

Εὐθὺς τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὸ **Δόξα σοι Κύριε,** εἰς ἦχον δ΄. Δι οὕτως :

Ὑπάρχοντος Ἀρχιερέως ψάλλεται τὸ παρόν.

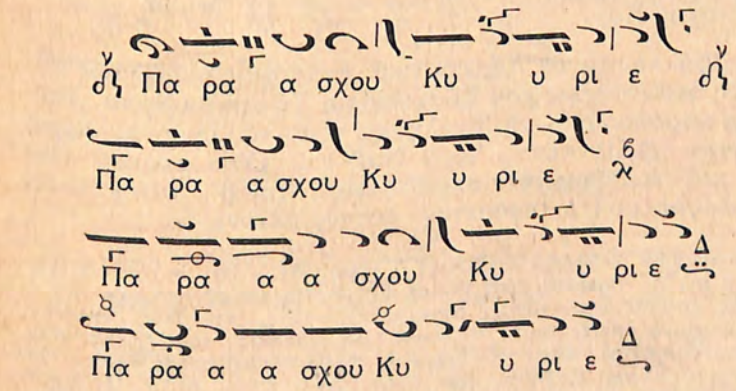

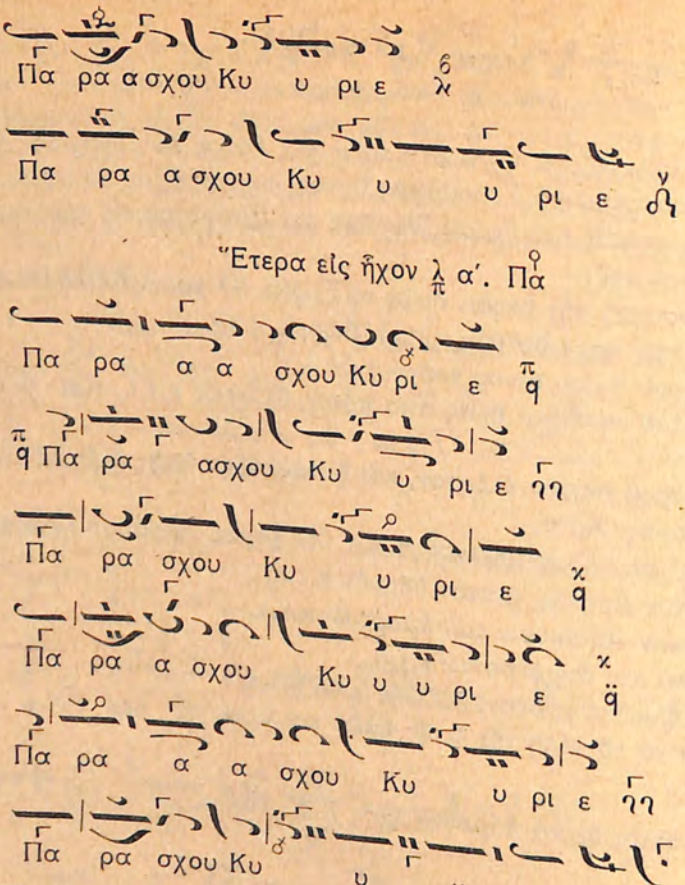
Μεθ' ὃ συνεχίζεται ἡ γνωστὴ τάξις τῆς Θείας Λειτουργίας ἤτοι: ψάλλεται ἱεροπρεπῶς ὁ Χερουβικὸς ὕμνος, ὡς τὸν Βασιλέα κ.τ.λ. ὁ δὲ Διάκονος ἐξέρχεται τοῦ Ἱεροῦ Βήματος καὶ ἱστάμενος εἰς τὴν συνήθη θέσιν τοῦ ἐκφωνεῖ:

«Πληρώσωμεν τὴν δέησιν ἡμῶν τῷ Κυρίῳ. Ὁ χορὸς Κύριε ἐλέησον.
«Ὑπὲρ τῶν προτεθέντων τιμίων Δώρων κ.τ.λ. » » »
«Ὑπὲρ τοῦ ἁγίου οἴκου τούτου, κ.τ.λ. » » »
«Ὑπὲρ τοῦ ρυσθῆναι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης θλίψεως κ.τ.λ. Καὶ συνεχίζων λέγει:
«Ἀντιλαβοῦ σῶσον ἐλέησον, καὶ διαφύλαξον ἡμᾶς ὁ Θεὸς τῇ σῇ χάριτι. Ὁ χορὸς Ἀμήν.
«Τὴν ἡμέραν πᾶσαν, τελείαν κ.τ.λ. Ὁ χορὸς Παράσχου Κύριε.
«Ἄγγελον εἰρήνης, πιστὸν ὁδηγὸν κ.τ.λ. » » »
«Συγνώμην καὶ ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν κ.τ.λ. » » »
«Τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα κ.τ.λ. » » »
«Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς ἡμῶν κ.λ.π. » » »
«Χριστιανὰ τὰ τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν κ.τ.λ. » » »

Ψάλλονται δὲ τὰ παρόντα ἦχος λ δ'. Νη

(α) Τὰ ἀνωτέρω τρία κλασσικὰ μέλη: Τὸ Ἀλληλούϊα, Τὸ Δόξα σοι Κύριε καὶ τὸ εἰς πολλὰ ἔτη, ἐγράψαμεν ἵνα διατηρηθῇ ἡ ἀρχαία παράδοσις αὐτῶν· διότι πολλοὶ ἐκ τῶν ἱεροψαλτῶν ψάλλουσιν ταῦτα κατὰ βούλησίν των.

Ἕτερα εἰς ἦχον λ α'. Πα

'Ακολούθως ψάλλονται τὰ Λειτουργικὰ ἐν ἰσοφωνία ἐμελλῶς κατὰ τὸν τύπον τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Εὐαγγελίου. Τὰ Λειτουργικὰ ταῦτα, ὄντα ἀρχαῖα παράδοσις ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ, εἶναι τὰ μόνα ψαλλόμενα ἄχρι σήμερον ἐν τῷ Πανσέπτῳ 'Ιερῷ Ναῷ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς καὶ τὸ καθιερωθὲν ἐν αὐτῷ εἰς ἦχον β'. ἄξιον ἐστιν Γρηγορίου Πρωτοψάλτου (τὸ λεγόμενον συνηθισμένον).

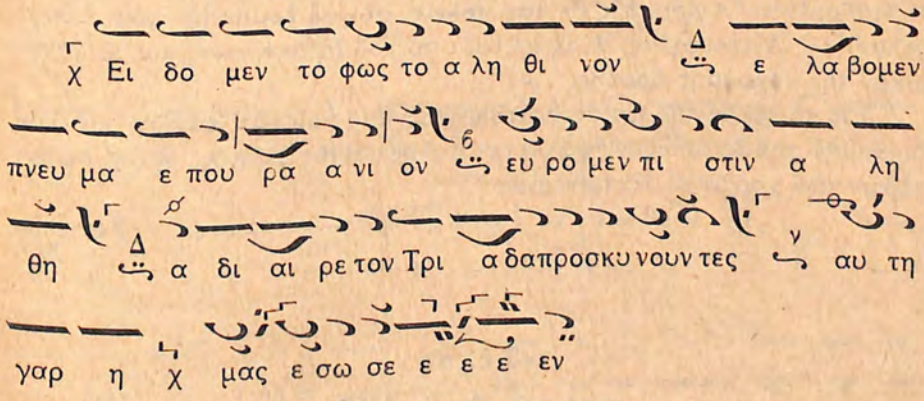
(δ) Εἰς ἑκάστην τῶν ἀνωτέρω αἰτήσεων ὁ χορὸς δέον νὰ ἐπάδη τὸ Παράσχου Κύριε ἄπαξ καὶ οὐχὶ (τρὶς) ὡς γίνεται εἰς τὸ Κύριε 'Ελέησον ὅπερ, εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἀπαγγέλεται τρίς, πεντάκις, δεκάκις, καὶ τεσσαρακοντάκις ὡς ὁρίζει τοῦτο καὶ ἡ τυπικὴ διάταξις τῆς 'Εκκλησίας. 'Απόδειξις, δὲ τούτου εἶναι ὅτι, οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν διδάσκαλοι, μᾶς παρέδωκαν πολλὰ ἀργὰ Κύριε 'Ελέησον κατ' ἦχον ἀνὰ τρία, ἀλλά. Παράσχου Κύριε ἀνὰ τρία ἀργόν, οὐδὲν μᾶς παρέδωκαν, θεωρήσαντες τοῦτο ἀνάρμοστον ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἐγράψαμεν τὴν παρατήρησιν ταύτην ὡς ἀπαραίτητον, διότι, τινὲς τῶν ἱεροψαλνῶν μὴ γνωρίζοντες τὴν σημασίαν καὶ τὴν διαφοράν τοῦ πρώτου ἀπὸ τοῦ δευτέρου, υἱοθετοῦν ἀπερισκέπτως μίαν ἀπομίμησιν τοῦ εἰς ἦχον α'. Κύριε 'Ελέησον Θ. Φωκαέως Παράσχου Κύριε ἀπαγγέλουν τοῦτο ἀνὰ τρία, ὅπερ ψαλλόμενον ἐμφανίζει φοβερὰν τραγελαφικότητα.

Συνεχίζοντες τὴν ἐκτύπωσιν τῶν ἔργων μας, θὰ φέρωμεν προσεχῶς εἰς φῶς, σειρὰν Χερουβικῶν ἀργοσυντόμων, Λειτουργικῶν καὶ Ἄξιον ἐστιν, ὡς καὶ σειρὰν Κοινωνικῶν τῶν Κυριακῶν καὶ διαφόρων ἑορτῶν.

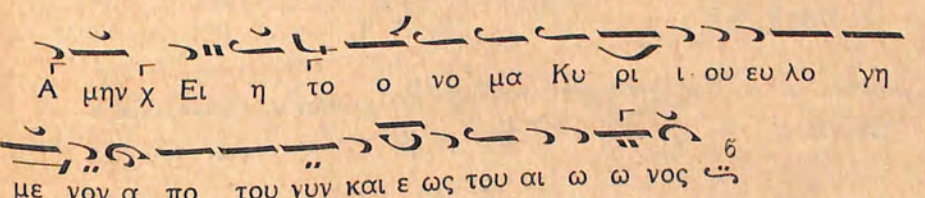
Ἅπαντα τὰ ἐκτυπωθέντα καὶ ἐκτυπούμενα ἔργα ἡμῶν, φέρουσι τὸν γενικὸν τίτλον : Ο ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ. Διότι περιέχουσι ταῦτα τὸν γνήσιον πλοῦτον τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς Τέχνης ἥτις, δυστυχῶς ἔχει διαστραφεῖ ἀπὸ ἐτῶν, ὑπὸ παλλῶν ἐκδοτῶν διαφόρων μουσικῶν βιβλίων, περιεχόντων τὴν ἀτομικήν των τεχνοτροπίαν.

Διὰ ταῦτα προέβημεν εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν ἔργων ἡμῶν εἰς τὰ ὁποῖα διατηροῦμεν ὅλην τὴν κλασσικότητα τῶν ἀρχαίων μελωδημάτων, τὰ ὁποῖα φέρουσι τὴν σφραγῖδα τῆς ἱεροπρεπείας καὶ τὴν ἀπαράμιλλον μουσικὴν τέχνην τῶν Βυζαντινῶν Μουσικοδιδασκάλων.

Εἴδομεν τὸ Φῶς ἦχος β΄ Δι (α)

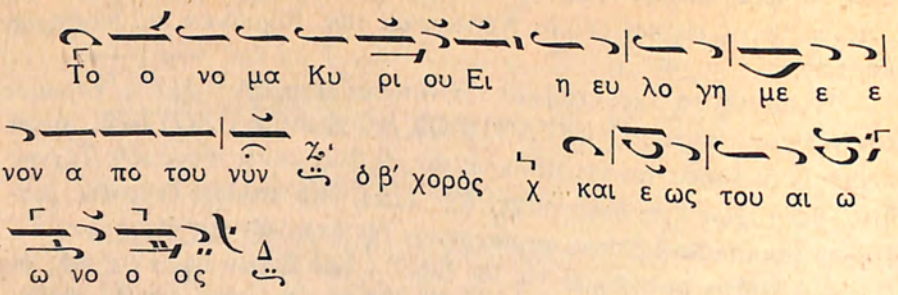

Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου Ἦχος β΄ Δι

(α) Τὸ εἴδομεν τὸ φῶς καὶ τὸ Εἴη τὸ Ὄνομα Κυρίου ψαλλόμενα εἰς ἄλλον ἦχον ὡς συνηθίζουν τινες τῶν ἱεροψαλτῶν χάνουσι ταῦτα ὅλην τὴν ἁρμόζουσαν ἱεροπρέπειαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶναι ὅτι, οὐδεὶς ἐκ τῶν παλαιῶν διδασκάλων ἔγραψεν εἰς ἄλλον ἦχον τ' ἀνωτέρω.

Τὸ τρίτον

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Κοντακίου, τοῦ Οἴκου καὶ τοῦ Ὑπομνήματος τοῦ Μηνολογίου τῆς ἡμέρας, πρὸ τῶν Καταβασιῶν, γίνεται ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς, διήγησις περὶ τοῦ ἑορταζομένου Ἁγίου. Εἰς δὲ τὰς πόλεις, σὺν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Λειτουργίας, ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ ἱεροκήρυκος καὶ τὸ ἱστορικὸν τῆς τυχούσης ἑορτῆς.

Εἰς τὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας πρὸ τοῦ **Δι' εὐχῶν** εἰς τὴν διανομὴν τοῦ ἀντιδώρου, ψάλλεται Κολοφωνικὸς Εἱρμός, ἢ ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν αἱ Καταβασίαι.

Τέλος

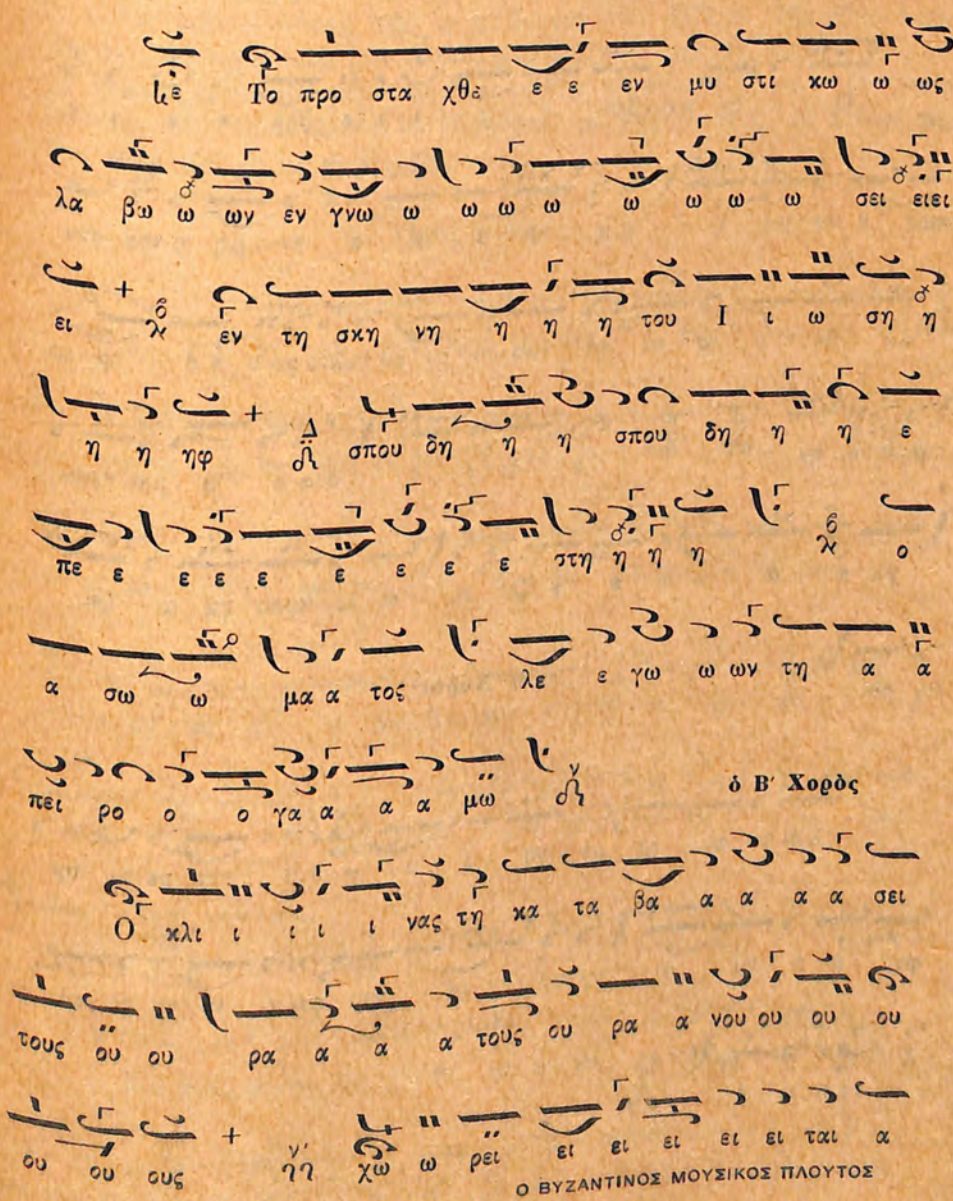
καὶ τῷ Θεῷ Δόξα

ΤΟ ΠΡΟΣΤΑΧΘΕΝ

ὑπὸ Θ.Β.Γ.

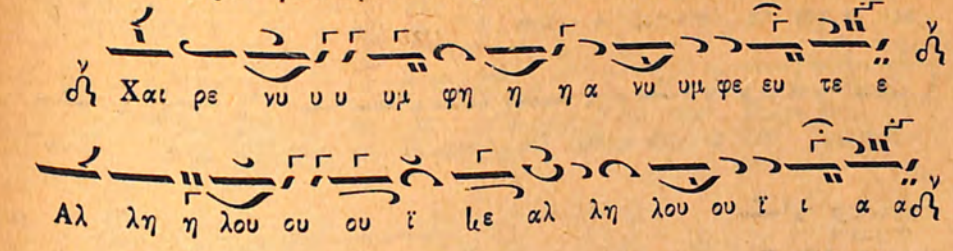
Μελοποιηθὲν βάσει τοῦ ἀρχαίου, καὶ χωρισθὲν εἰς τετράστιχον χάριν συντομίας, ἵνα ἐφεξῆς ψάλληται ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν χορῶν ἄπαξ καὶ οὐχὶ τρὶς ὁλόκληρον ὡς ὁρίζει ἡ τυπικὴ διάταξις δὶς ἀργῶς καὶ ἅπαξ συντόμως.

Ὁ Α΄ Χορὸς Ἦχος $\frac{\lambda}{\pi}$ δ΄. Νη ϱ

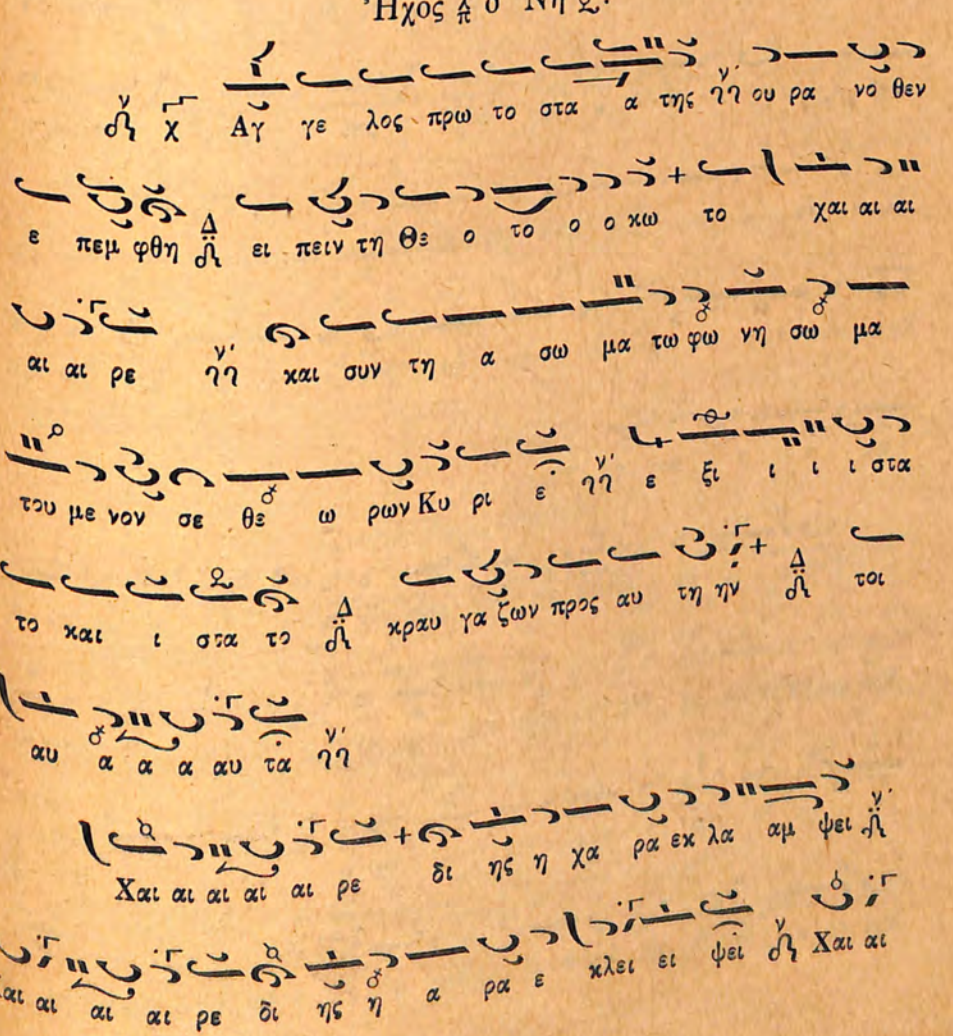
ὁ Β΄ Χορὸς

Ἕτερον ψαλλόμενον εἰς τοὺς Οἴκους τῆς Θεοτόκου

Τὸ πρῶτον μέρος τῆς α΄ στάσεως τῶν Οἴκων τῆς Θεοτόκου, ἐγράψαμεν μουσικῶς, ὡς ὑπόδειγμα τῆς ἱεροπρεποῦς ἀπαγγελίας διὰ τὰ ἐμμελῆ ἀναγνώσματα τῆς Ἐκκλησίας τὰ ὁποῖα εἶναι: Ὁ Ἀπόστολος, τὸ ἱ. Εὐαγγέλιον, τὰ Εἰρηνικά, αἱ ἐκφωνήσεις, οἱ Οἶκοι τῆς Θεοτόκου καὶ ἄλλα παρόμοια.

Ἦχος πλ. δ΄ Νη Ϙ.

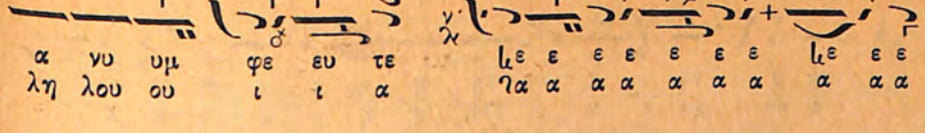
Εἶτα ὁ Α΄ χορός
Ρυθμὸς $\frac{4}{4}$

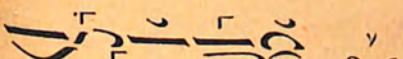
Ἕτερα ὀκτὼ διάφορα ἤχος Πλ. δ΄ Νη

Ἕτερον ἦχος ὁ αὐτὸς Πλ.

Ἕτερον ἦχος βαρὺς διατονικὸς ζω (ὁ νη ὡς ζω)

Ἕτερον εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον

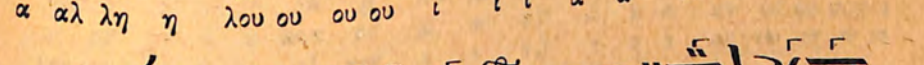

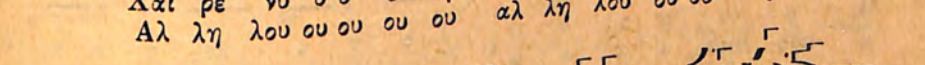

Ἕτερον ἦχος πλ. α΄ Πα εἰς τὴν αὐτὴν φωνητικὴν βάσιν

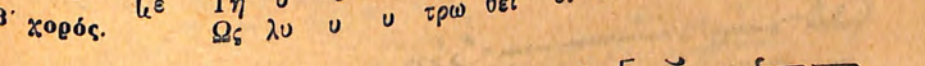
ὑπὸ Θ.Β.Γ.

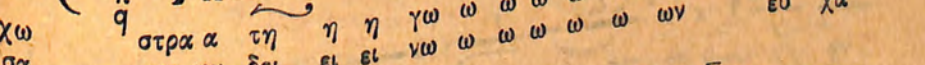
ΤΗ ΥΠΕΡΜΑΧΩ

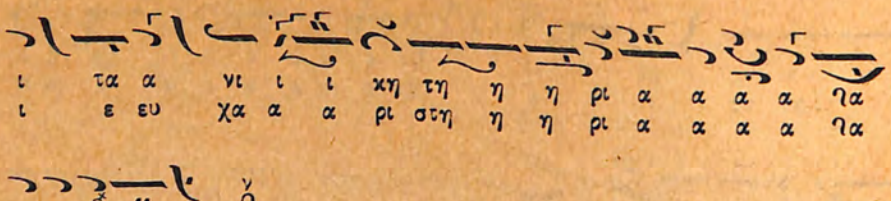
Ἀργοσύντομον ἦχος πλ. δ΄ Νη

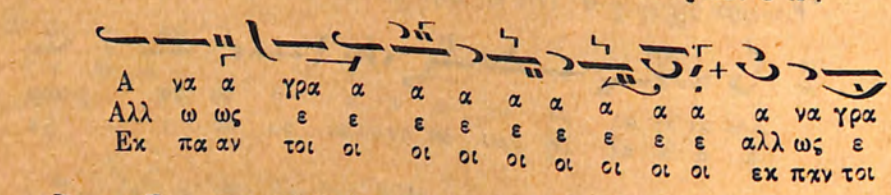
Ὁ Β΄ χορός.

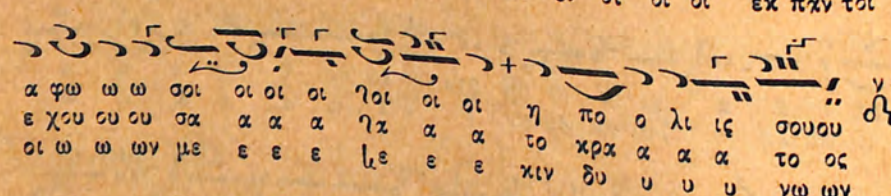

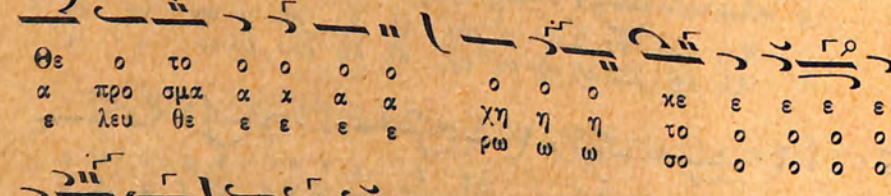

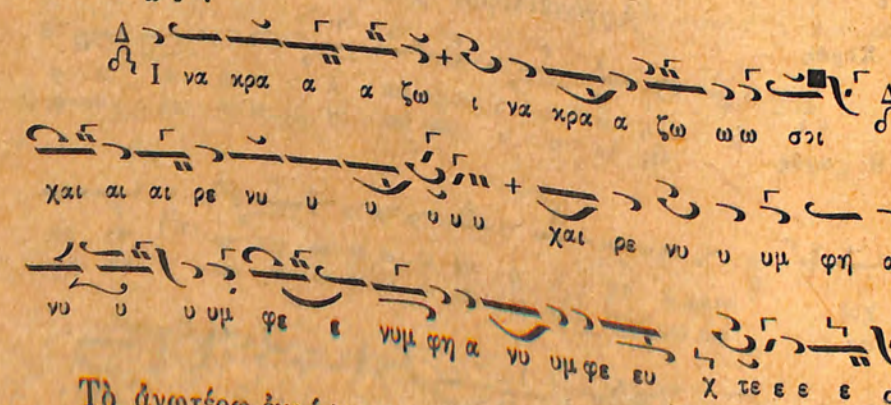
Εἶτα ὁ Α΄ χορός, ὁ Β΄ καὶ τὸ τρίτον ὁ Α΄.

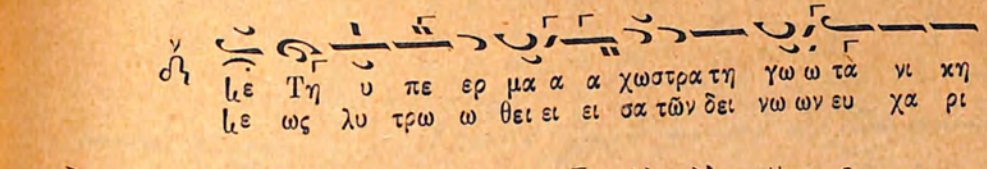

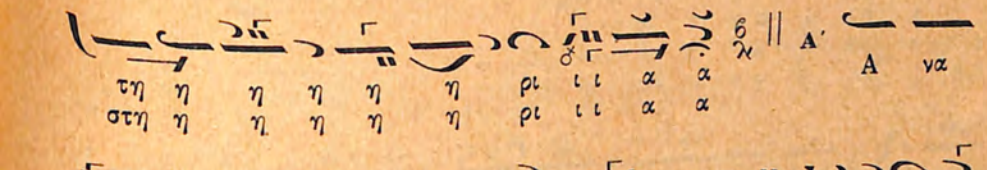
Εἶτα ὁ Β΄ χορὸς

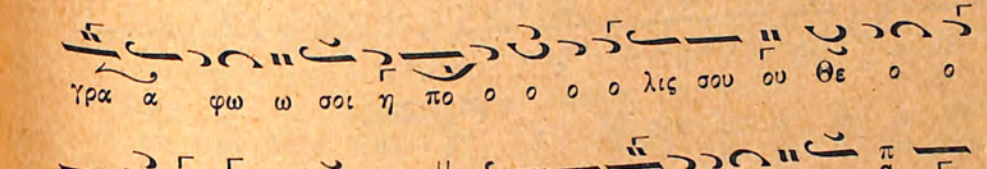

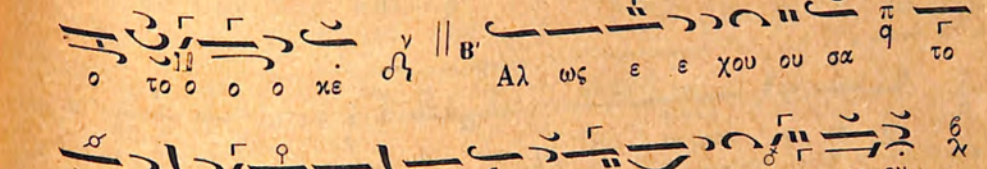
Τὸ ἀνωτέρω ἐγράψαμεν χάριν συντομίας, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀρχαίου ἀργοῦ.

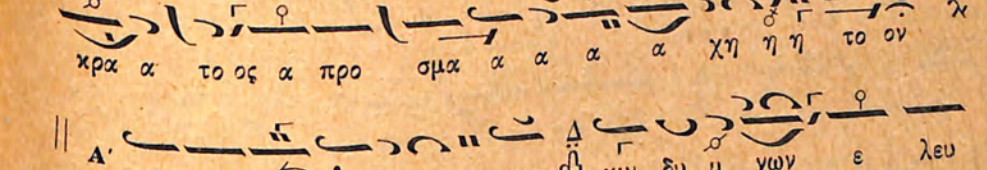
Ἕτερον συντομώτερον δίχορον

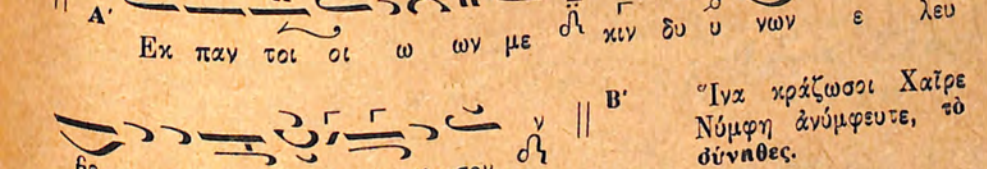

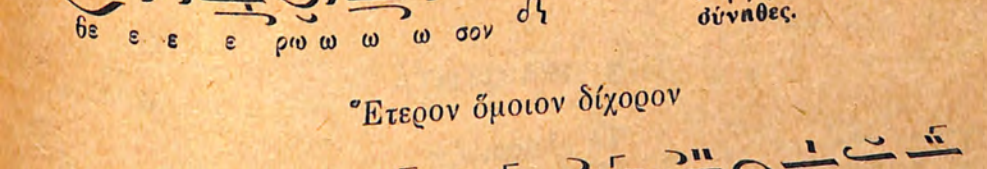

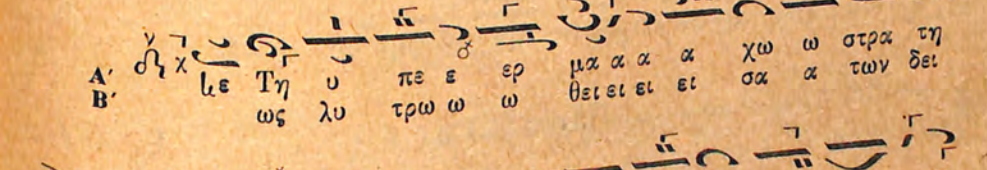

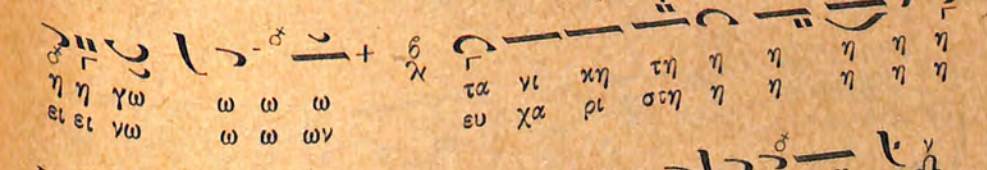

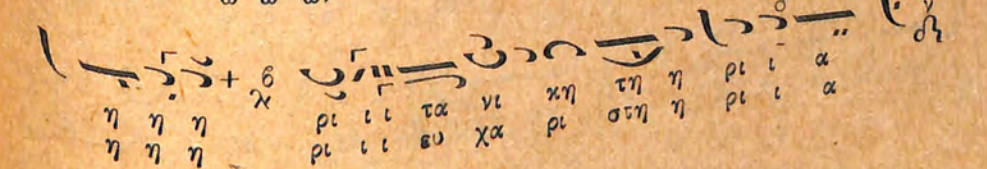

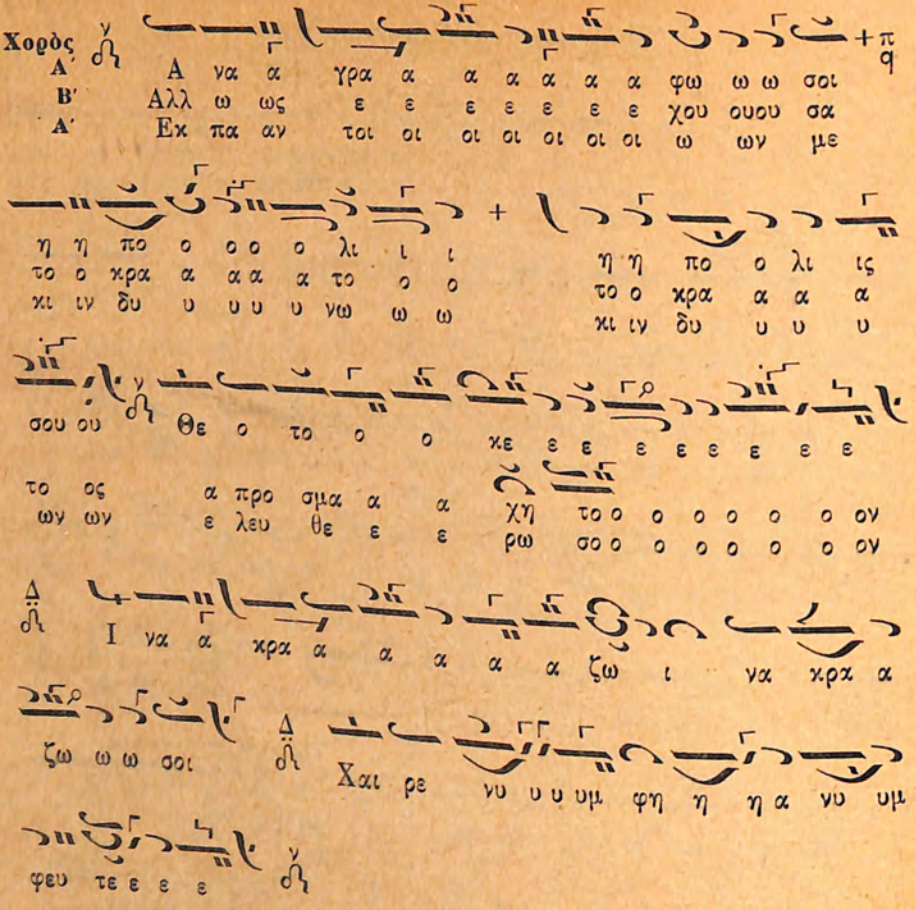
Ἵνα κράζωσοι Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε, τὸ σύνηθες.

Ἕτερον ὅμοιον δίχορον

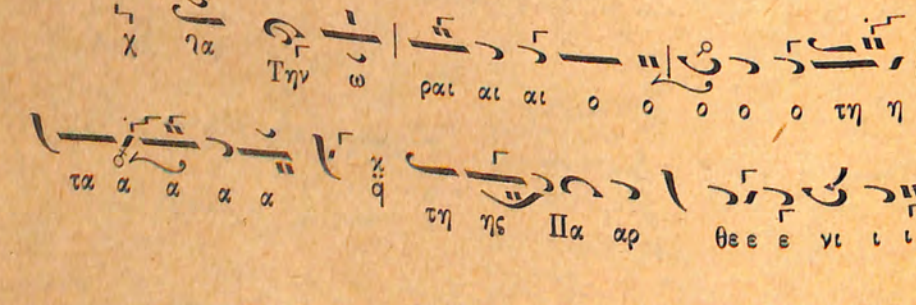

ΤΗΝ ΩΡΑΙΟΤΗΤΑ

ὑπὸ Θ.Β.Γ.

Τὸ κλασσικὸν
ἐπεξεργασθὲν κατά τε τὴν γραφὴν καὶ τὸ μέλος

Ἦχος γ΄ Γα

ΤΗΝ ΩΡΑΙΟΤΗΤΑ

ὑπὸ Θ.Β.Γ.

Ἦχος Βαρὺς ἐναρμόνιος ἑπτάφωνος Ζω

ἐλθὸν τὸ πρῶτον εἰς φῶς

«ΤΟΝ ΔΕΣΠΟΤΗΝ» ΣΤΗΝ ΑΠΟΛΥΣΙΝ

Ἦχος β'. Δι

ΚΑΤΕΥΘΥΝΘΗΤΩ
ΝΥΝ ΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΚΑΙ ΓΕΥΣΑΣΘΕ
ΤΗΣ ΠΡΟΗΓΙΑΣΜΕΝΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

ὑπὸ Θ.Β.Γ.

Ἦχος α΄ Πα

Ἕτερον συντομώτερον

Ἦχος β΄ Δι

Ἕτερον τοῦ ἰδίου ἤχου Δ

Ἦχος γ΄ Γα

Ἕτερον ἦχος δ΄ Δι (ΑΓΙΑ)

Ἕτερον ἦχος $\frac{\lambda}{\pi}$ β΄ Πα

Ἕτερον ἦχος ὁ αὐτὸς ΝΕΝΑΝΩ
ἢ τέταρτος χρωματικὸς Δι

Ἕτερος ἦχος βαρὺς Ζω διατονικὸς

Ἀντὶ χερουβικοῦ ἦχος α'. Κε

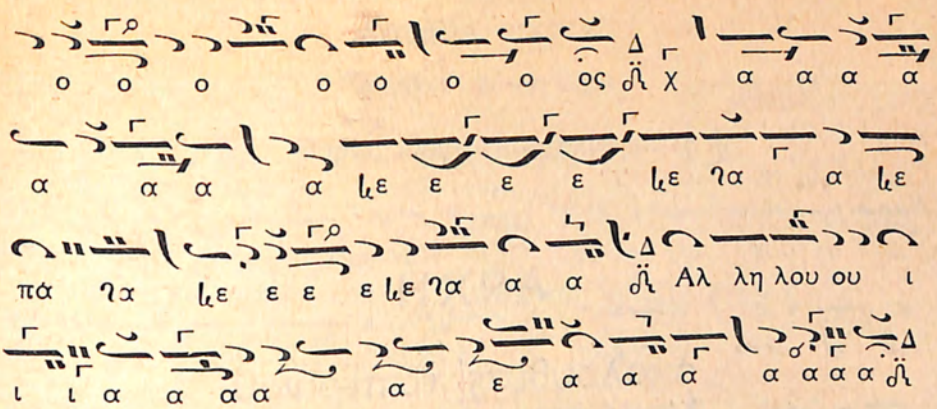
Ἕτερον ἦχος βαρὺς Ζω διατονικὸς

ἄκρα σιωπὴ
ης
ι δου ου ου θυ σι α μυ στι ι
σι ι λε ευς της δο ο ο ο ξη η η η η η
ρε ε ε ευ ε εισ πο ρε ευ ε ται ηη ο Βα
σι ιν ι δου ου ου ου ι δου ου γαρ ει σπο
ιν α ο ρα α α τω ως λα τρε ευ ου
α νω ω ω ων ου υν η μι ι ι ι ι ι
α α μει ει ει εις των ου ου ρα
χ Νυ υ υ υ υν αι Δυ να α α
λε ε ε ε ε
Ἕτερον Ἦχος β΄ Πα
λη λου ου ι ι α α α α χ α α Αλ
ι ι ου γε ε νω ω ω με ε ε θα α ναι ω νι
το ο χοι ζω ω η η ης ης
προ σε ελ θω — μεν ι ι να α με — ε

στο ος ο Κυ υ ρι ι ος
ο ο ο ο ο ος ο Κυ υ Χρι
ο ο ο τι ι Χρι ι στο ο ο
ε ε ε

Ἕτερον ἦχος β'. Δι

Ἕτερον ἦχος δ'
Κυ ριε Χριστος ος στο χα ρι ου με νος
Κυ ριε Χριστος ος στο χα ρι ου με νος
και αι αι αι αι
σθε ε ε

'Αντὶ τοῦ «εἴδομεν τὸ φῶς»

Εἰς τὰς Προηγιασμένας Λειτουργίας ψάλλεται τό, Εὐλογήσω τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, διὰ παντὸς ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου. Ἄρτον οὐράνιον καὶ ποτήριον ζωῆς, γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι Χρι-στὸς ὁ Κύριος. 'Αλληλούϊα, ἀλληλούϊα, ἀλληλούϊα. Πάντοτε εἰς ἦχον β'.

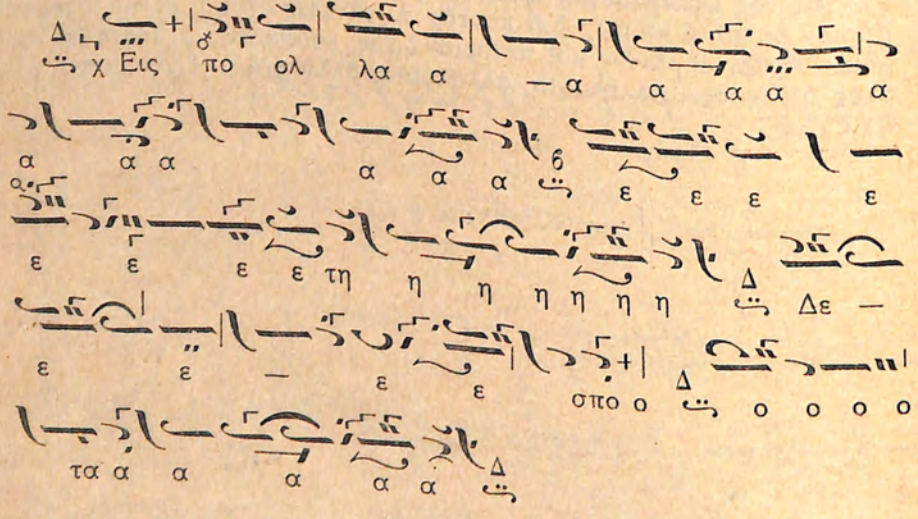
ΑΡΧΗ

ἀκολουθίας ἑσπερινοῦ

«ΕΙΣ ΠΟΛΔΑ ΕΤΗ»

εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀρχιερέως

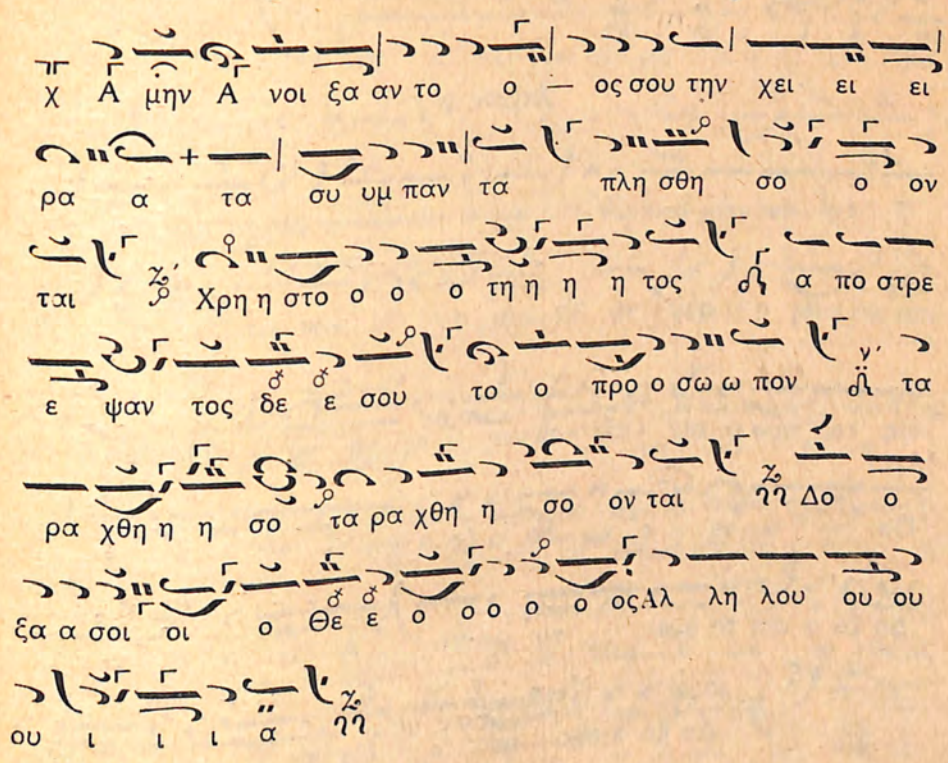
Ἦχος β'. Δι

χ Εις πο ολ λα α α α

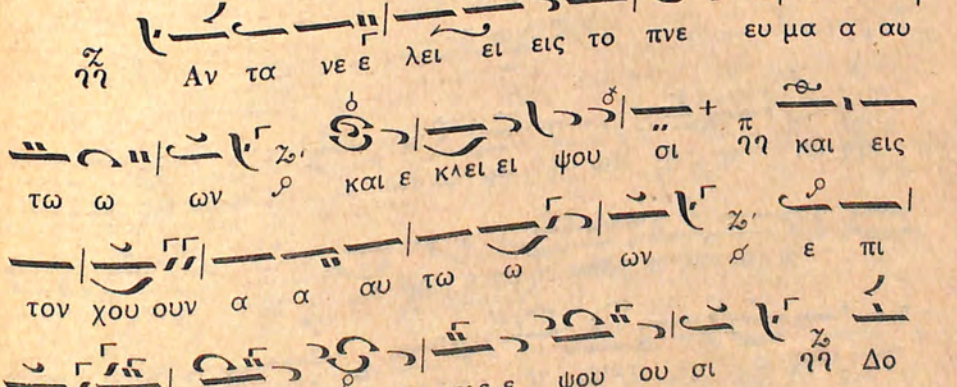
ΑΝΟΙΞΑΝΤΑΡΙΑ

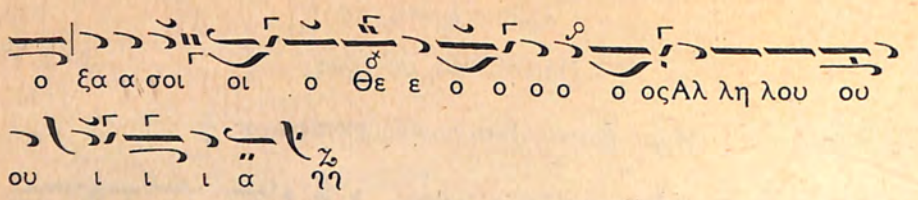
Πρωτότυπα σύντομα

Ἦχος Βαρὺς ἐναρμόνιος ἑπτάφωνος

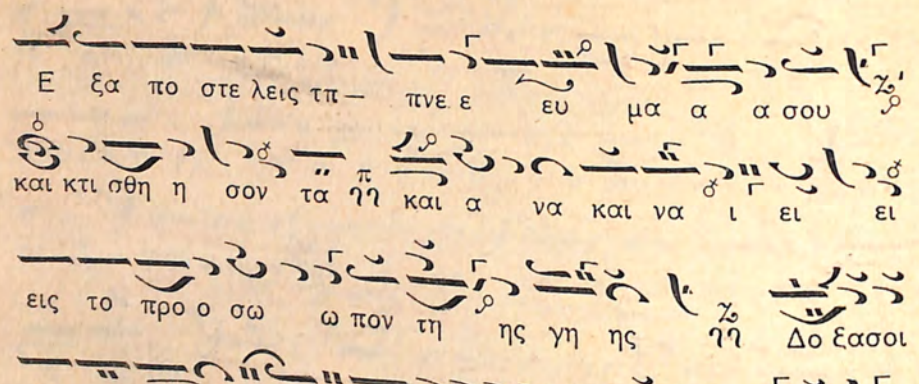

Στίχος Β΄

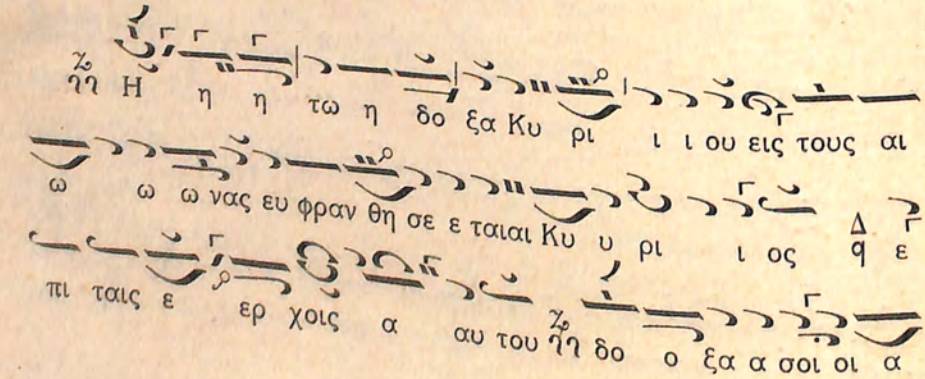

Στίχος γ΄

Στίχος δ΄

α γι ε Δο ξα α σοι Κυ υ υ ρι ι ι ε
δο ο ξα σοι Βα σι λευ ου ου ρα α α α νι ι ου
α νι ι ε — ε δο ξα — σοι — οι ο Θε ε
ο ο ο οςαλ λη λου ου ου— ι ι ι α

Στίχος Ε΄

Ο ε πι βλε ε ε πω ων ε πι ι
τη ην γη ην και ποι ω ων α αυ τη η η ην
τρε ε ε ε μειν ο α πτο ο με ε νος
τω ων ο ο ρε ε ε ε ε ε ων και κα
πνι — ι ι ι ζο και κα πνι ι ζο ον ται
αι δο ξα α σοι α α γι ι ι ε δο ο ο
ο ξα σοι Κυ υ υ ρι ι ι ε δο ξα σοι
Βα σι λε ευ ουου ρα α α α νι ι ου
ρα α νι ι ι ε— ε δο ο ξα— σοι το πνε ε

ε ευ μα το— Α α α α γι ι το Α
γι ι ον δο ο ξα α σοι οι ο Θε ε ε
ο ο ο ο ο ος Αλ λη λου ου ου ι ι ι
α

Στίχος ΣΤ΄

Α α σω ω τω Κυ ρι ι η ω ω Ε τη
ζω η η η μου ψα– λω τω Θε ω ω μουου ε
ε ως υ πα αρ χω ω ω δο ο ξα– σοι τρι
συ πο ο στα – τε Θε ο ο ο της πα
α τερ Υι οι ε και πνε ε ευ μα Σε ε ε προςσκυ
νου ου ου με ε ε ε και δο ο ξα α α ζο ο ο
μεν Δο ο ξα σοι οι ο Θε ε ε ο ο
ο ο ο ος Αλ λη λου ου ου ι ι ι α
α

Στίχος Ζ΄

Στίχος Η΄

Στίχος Θ΄

το ον Κυ υ υ υ ρι ι ι ον ο η λι ος
ε εγνω την δυ υ σιν α α αυ του ου ε ε
ε ε θου ου σκο ο τος και ε γε ε νε το χνυ υ
υξ η χ δο ο ξα α σοι Βα σι λε ε ε ευ ε που
ρα α α νι ι ι ε δο ο ξα α σοιπαν
το κρα α α τω ωρ συν Υι ω ω και αι πνε ευ
μα α τι Δο ο ξα σοι ο Θε ε ο ο
ος Αλ λη λου ου ου ι ι ι α

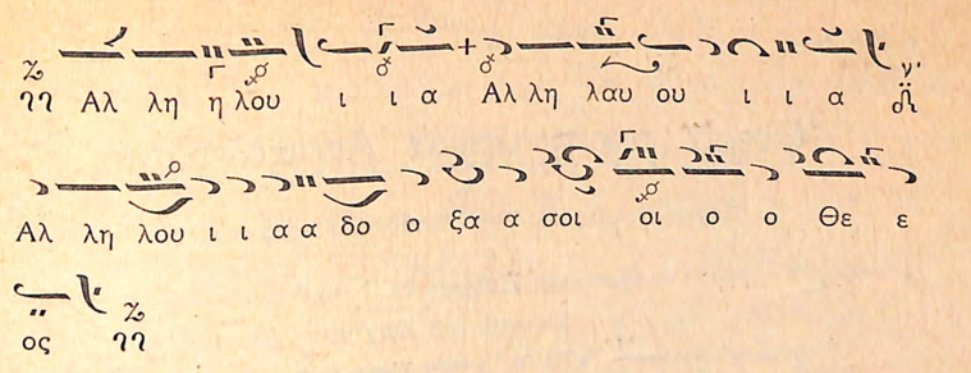
Στίχος Ι'.

Ως ε με γα λυ υ υ υ θη τα ερ γα σου Κυ υ
ρι ι ε Πα α τα εν σο φι ι α ε ποι η
η η σας Δο ξα—σοι Πα α α τερ α γε ε ε
ε εν νη η η τε Δο ξα—σοι Υι ε ε ε γε εν

Ὁ Α΄ χορὸς

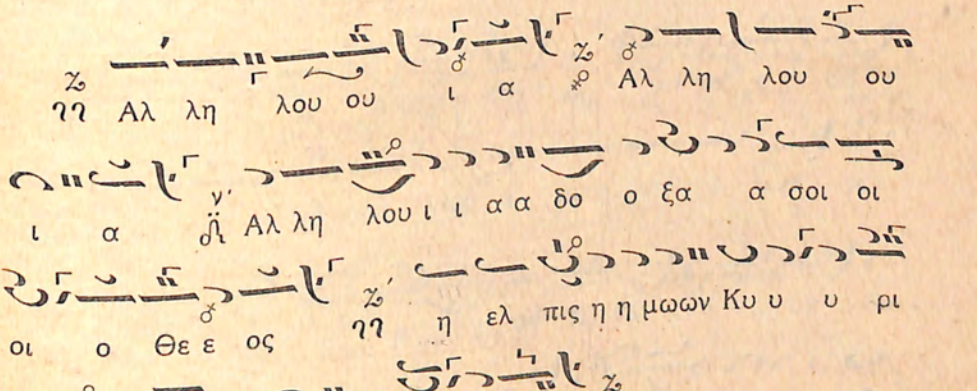
Ὁ Β΄. Χορὸς

Ὁ Α΄. χορός

Τὸ αὐτὸ ὁ Β΄. χορός

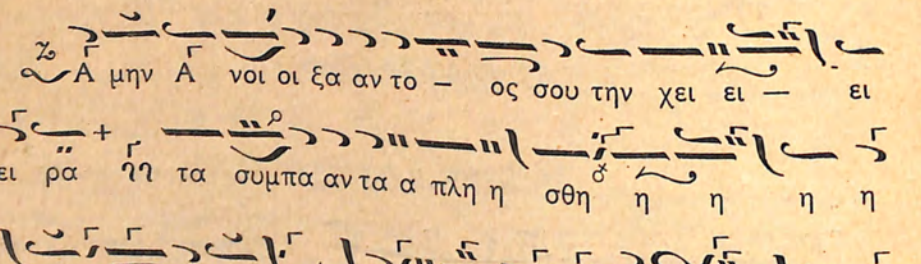
Τὸ Τρίτον ὁ Α΄. χορός

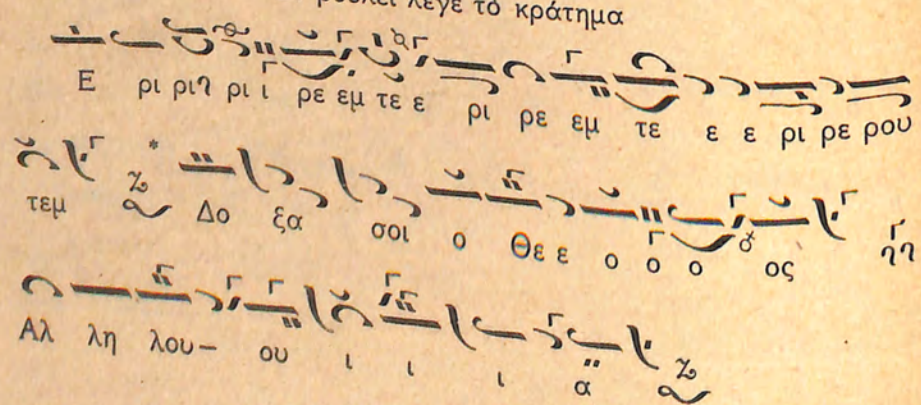
Ἕτερα πανηγυρικὰ Ἀνοιξανταρια

Ἦχος Βαρὺς Ζω διατονικὸς τετράφωνος

Στίχος Α΄

Εἰ βούλει λέγε τὸ κράτημα

Στίχος Β΄

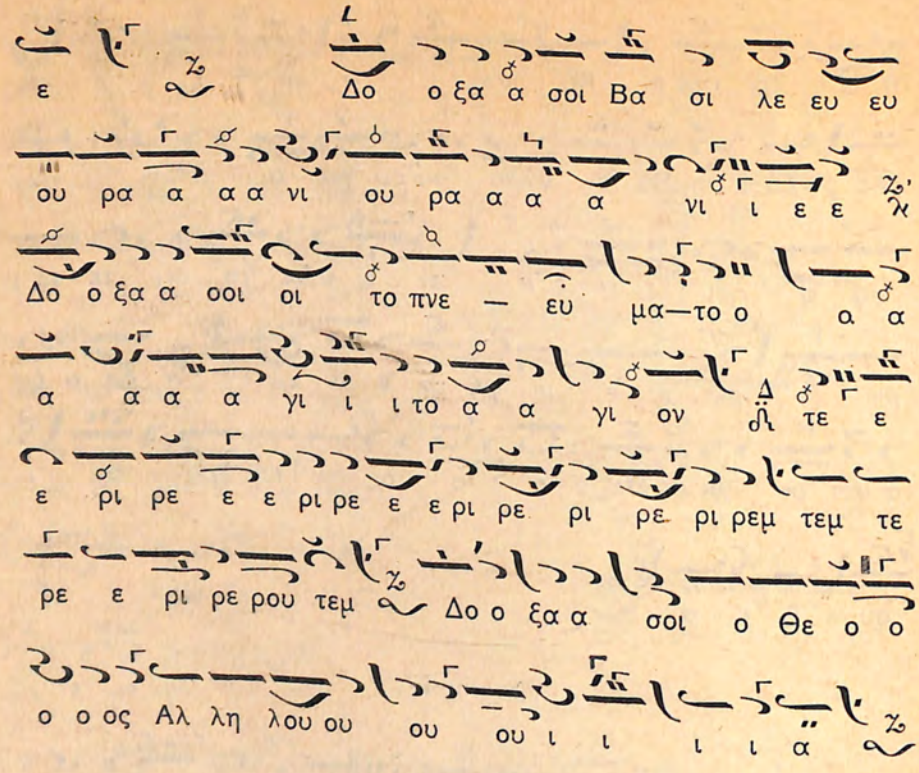
Στίχος Γ΄.

και νι ι ει εις το προ ο σω ω πον τη ης γη
ης Δο ξα σοι Πα— α τε ε ερ γη δο ο ξα
α α σοι Υι υι ε ε ε δο ο ξα α α α
σοι το πνε ε ευ μα το Α α α α α
α α α γι ι ι το α α γι ι ο ον
τε ε ε ε η α α τε ρι ρε ε ρε ρε ε ρι ρε
ρε ε ρε εμ
Δο ο ξα—σοι οι οι οι ο Θε ε ο ο ος Αλ
λη λου ου ου ι ι ι α
Στίχος Δ'.
Η η τω η δο ξα — Κυ υ ρι ι ι ου
ου Εις τους αι ω ω ω ω να ας ευ φραν θη
η πε ε ται αι Κυ ρι ι ος ε πι τοις ε ε ερ γοις
Δο η η ε ε ε ι γι ι ε ε ε Α γι ι ε ε ε ι η Δο
α ου ουου Δο ξά σοι

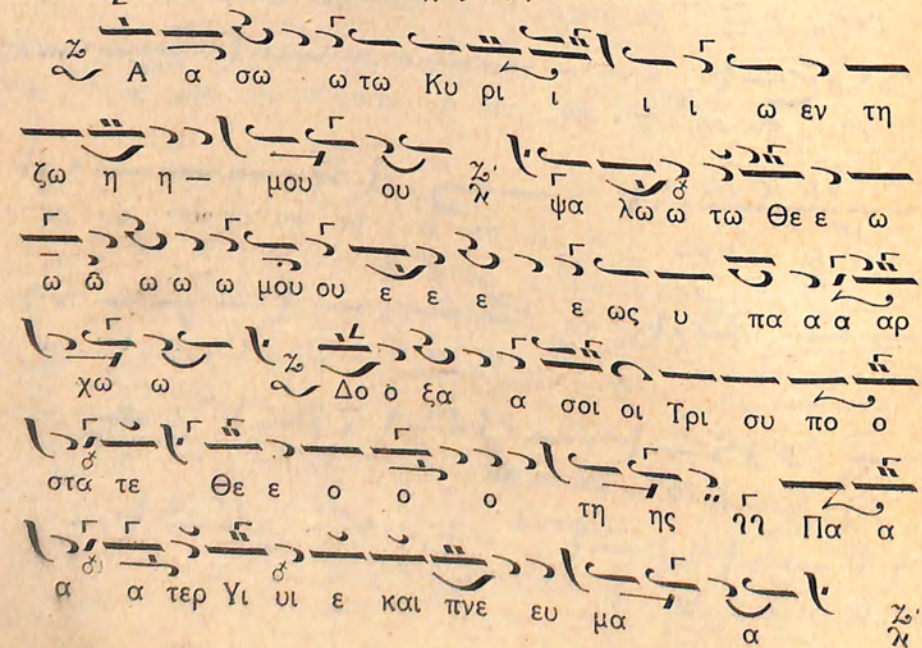
ου ι ι α
α σοι οι οι ο Θε ε ο ο ο ος αλ λη λου — ου ι
ρε ε ρε ε ε ρι ρε ρε ε ρε εμ Δο ο ξα
ρα α νι ι ι ε ε τε ε ἐ ιε ηα α τε ρι
δο ξα α σοι Βα σι ι λευ ου ου ρα α α νι ου
ο ο ξα σοι οι Κυ υ υ ρι ι ι ι ε

Στίχος Ε'.

σοι οι α α γι ε Δο ο ξαασοι Κυ ρι ι ι
ι ι ι ζο και κα πνι ι ζο ον ται Δο ξα
ε ε χ ων χ και κα α πνι ι ι ι
ε ε ε μει ο α πτο ο με νο ος των ο ρε
ην γη ην και ποι ων α α αυ τη ην τρε ε ε
ζ Ο ε πι βλε ε ε πω ων ε πι ι τη

ε Δο ο ξα α σοι Βα σι λε ευ ευ
ου ρα α α α νι ου ρα α α α νι ι ε ε
Δο ο ξα α οοι οι το πνε — ευ μα—το ο α α
α α α α γι ι ι το α α γι ον τε ε
ε ρι ρε ε ε ρι ρε ε ε ρι ρε ρι ρε ρι ρεμ τεμ τε
ρε ε ρι ρε ρου τεμ Δο ο ξα α σοι ο Θε ο ο
ο ο ος Αλ λη λου ου ου ι ι ι ι α

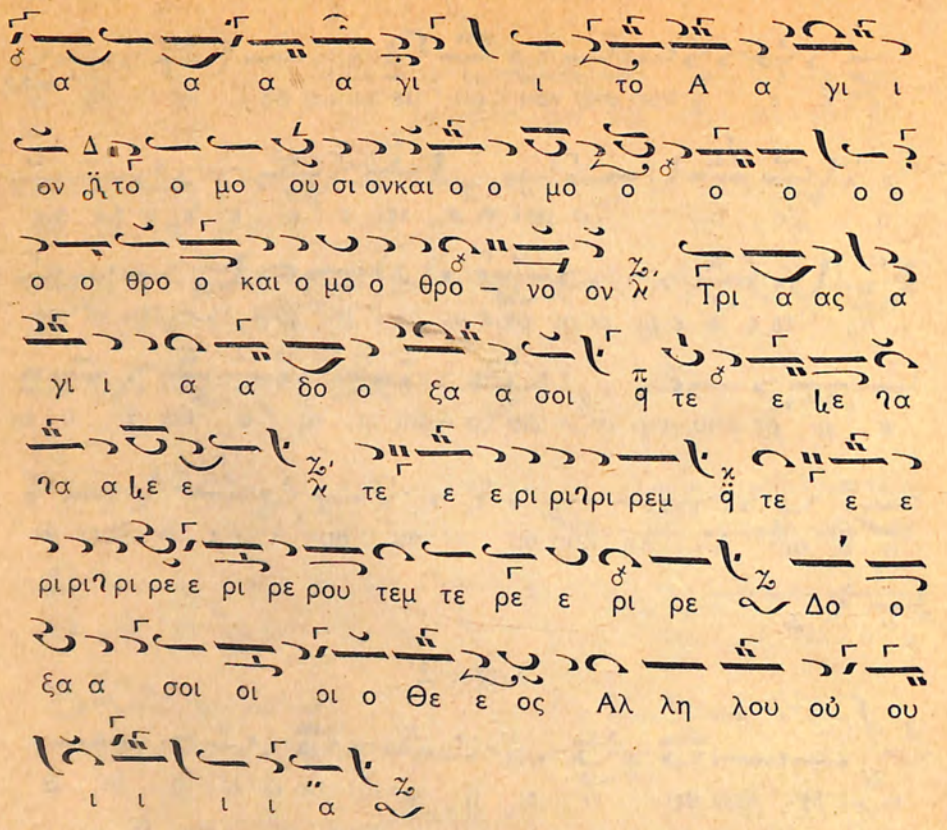
Στίχος ΣΤ'.

Α α σω ω τω Κυ ρι ι ι ι ω εν τη
ζω η η — μου ου ψα λω ω τω Θε ε ω
ω ω ω ω ω μου ου ε ε ε ε ως υ πα α α αρ
χω ω Δο ο ξα α σοι οι Τρι συ πο ο
στα τε Θε ε ο ο ο τη ης Πα α
α α τερ Υι υι ε και πνε ευ μα α

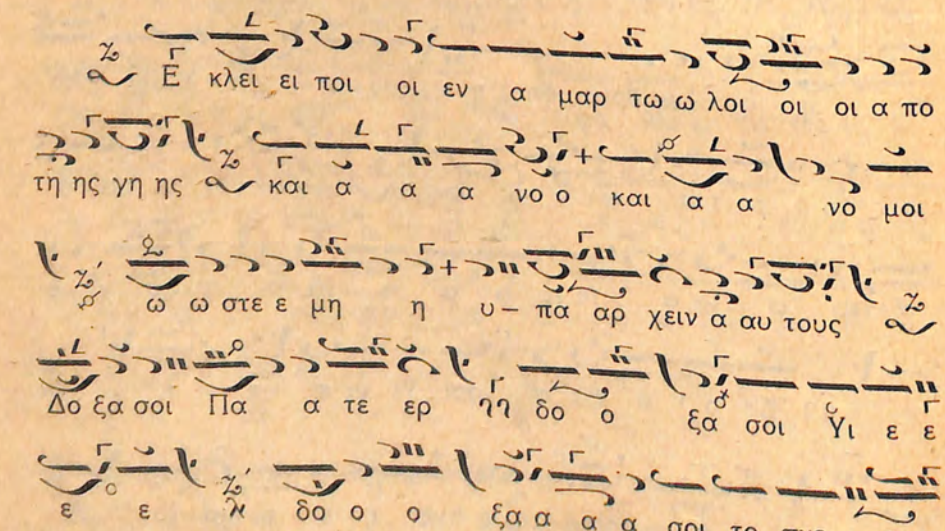
Σε ε ε ε προ σκυ νου ου με εν και δο ξα α α
α ζο ο ο μεν τε ε ε ε ε ε ια
τε ε ε ρι ρι ρι ρε ε ρι ρε ρι ρεμ τεμ τε ρε
ε ρι ρε ρου τεμ Δο ξα – σοι οι οι ο Θε ε ο ο
ο ο ος Αλ λη λου ου ου ου ι ι ι α

Στίχος Ζ΄

Η δυν θει ει ει η α αυ τω ω ω η δι α
λο γι ι ι μου ε γω ω δε ευ φρα αν
θη η σο ευ θραν θη η σο μαι ε πι τω
ω Κυ υ ρι ι ω ω ω ω Δο ξα σοι οι πα α
α τερ ω Πα α τε ερ α α α να α α αρ χε ε
ε ηη Δο ο ο ξα α σοι Γι υι ε ε ε
Δο ο ξα α σοι το ο πνε ε ε ευ μα το Α

α α α α γι ι το Α α γι ι
ον ἅγιο ο μο ου σι ονκαι ο ο μο ο ο ο ο ο
ο ο θρο ο και ο μο ο θρο – νο ον Τρι α ας α
γι ι α α δο ο ξα α σοι τε ε λε λα
λα α λε ε τε ε ε ρι ριλρι ρεμ τε ε ε
ρι ριλρι ρε ε ρι ρε ρου τεμ τε ρε ε ρι ρε Δο ο
ξα α σοι οι οι ο Θε ε ος Αλ λη λου ού ου
ι ι ι ι α

Στίχος Η΄

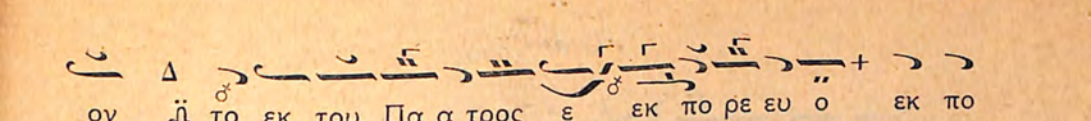

Ε κλει ει ποι οι εν α μαρ τω ω λοι οι οι α πο
τη ης γη ης και α α α νο ο και α α νο μοι
ω ω στε ε μη η υ – πα αρ χειν α αυ τους
Δο ξα σοι Πα α τε ερ λη δο ο ξα σοι Υι ε ε
ε ε δο ο ξα α α σοι το πνε ε

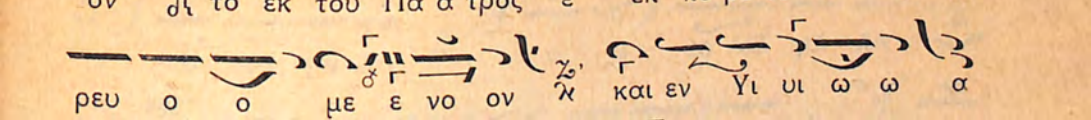
ε ευ μα το Α ά α α α ά α γι ι
ι το α α γι ι ο ον τρι α ας α γι
ι α α δο ο ο ο ξα α σοι τε ε ε ε
ηα ηα α ε ε τε ε ε ριριη ρι ρεμ τε ε
ξα – σοι οι οι οι ο Θε ε ο ο ο ος Αλ λη λου ου ου ι
ι ι ι α
Στίχος Θ΄
Εύ λο ο ο γει η ψυ χη η η μου
το ον Κυ ρι ι ο ον η η ο η η λι ι ος
ε ε γνω ω την δυ υ σιν α αυ του ου
ε ε ε θου ου σκο ο ο τος και ε γε ε νε το
νυ υ υξ Δο ξα ασοι οι Βα σι ι λε ε ευ
ε που ου ρα α νι ε που ρα νι ι ε ε Δο

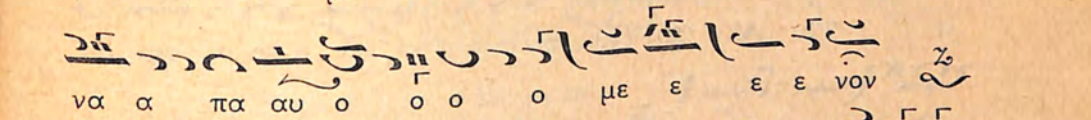
ξα α σοιοι Παν το κρα α α τω ωρ συν Υι ω ω
και αι πνε ευ μα α τι τε τε ρε ε
ρι ρε ε ρι ρεμ τε ρι ρε ρου πε ε ε ρι ρε ρι ριη
ρι ρε ε ρι ρε εμ τε ε ρι ρε ρι ριη ρι ρε ε εμ
δο ο ξα α σοι οι οι ο Θε ε ο ο ο ος Αλ λη
λου ου ου ι ι ι ι α

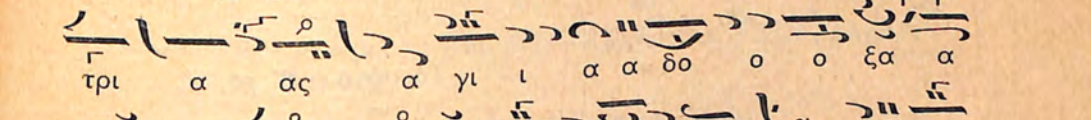
Στίχος Ι

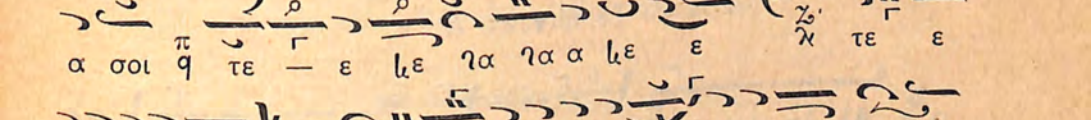
Ω ως ε ε με γα λυ υ λυ υ υν θη τα ε ερ
βα σου Κυ υ ρι ι ε πα α αν τα— εν σο
φι ι ι ι α ε ποι οι η η σα – ας Δο ξα
σοι οι Πα – α τερ α γε ε ε νη η η τε ε
ηη δο ο ξα α σοι Υι ε ε ε γεν νη η τε
ε Δο ο ο ξα α α σοι– το ο πνε ευ ευ μα το
α α – α α α γι ι ι ι το α α γι ι

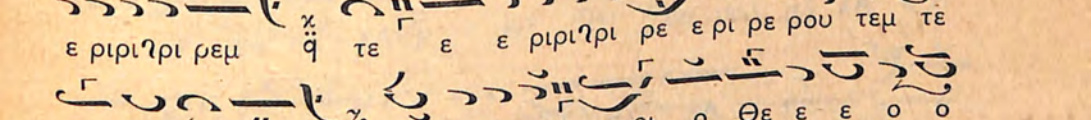

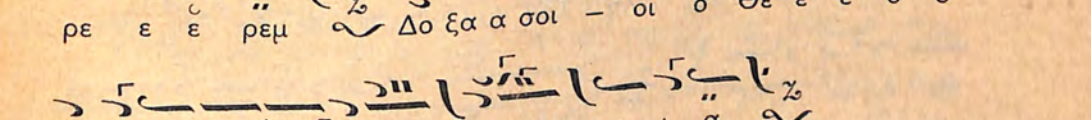

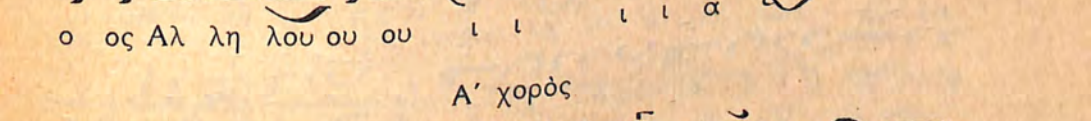

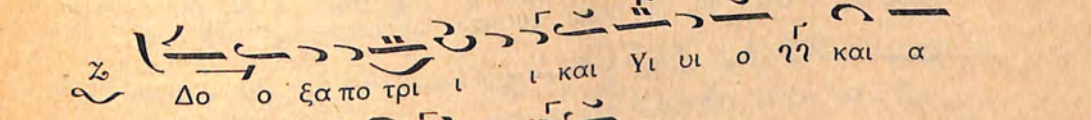

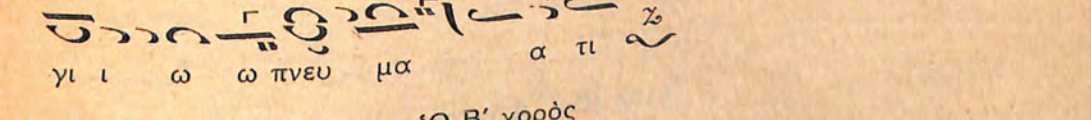

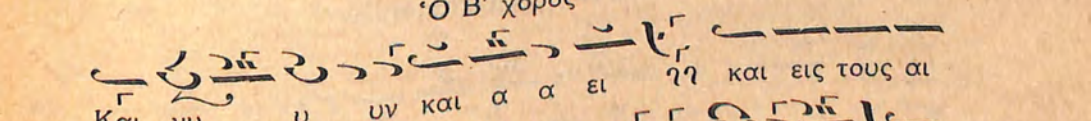

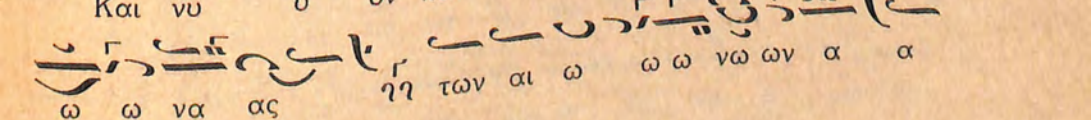
Α′ χορὸς

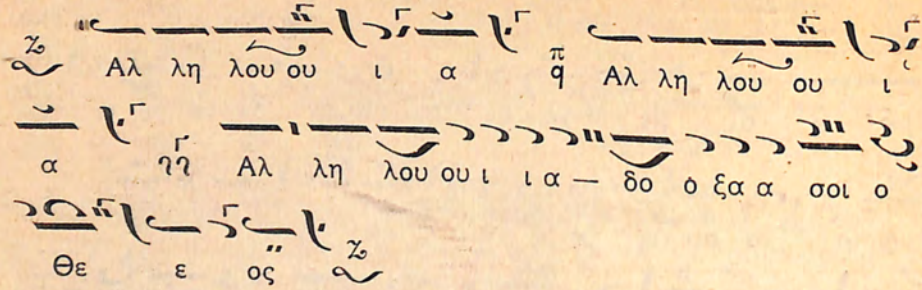
Ὁ Β′ χορὸς

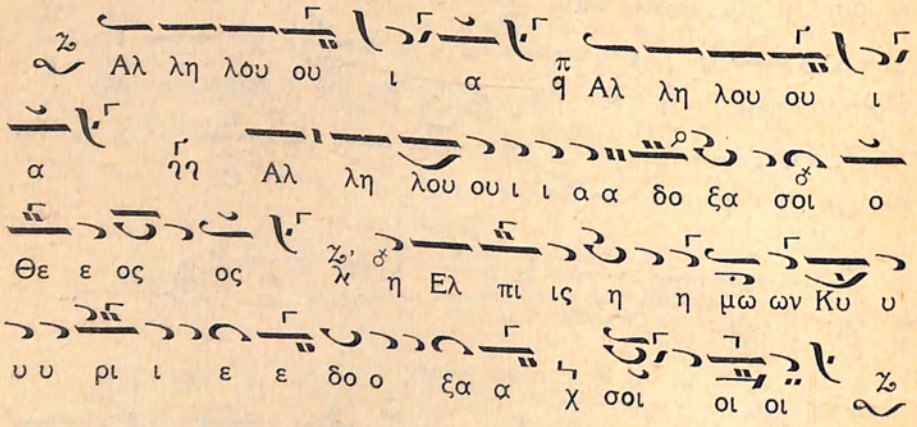

Ὁ Α΄ χορός

Τό αὐτὸ ὁ Β΄ χορός

Τὸ τρίτον ὁ Α΄

Τέλος τῶν Ἀνοιξανταρίων

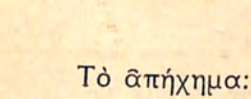
Μακάριος ἀνὴρ

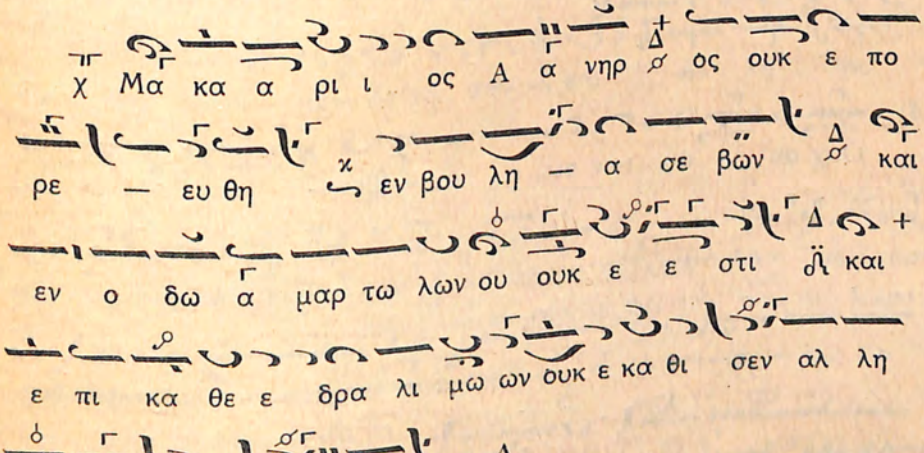
Σύντομον

Μελοποιηθὲν τὸ πρῶτον ὑπὸ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ Β. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

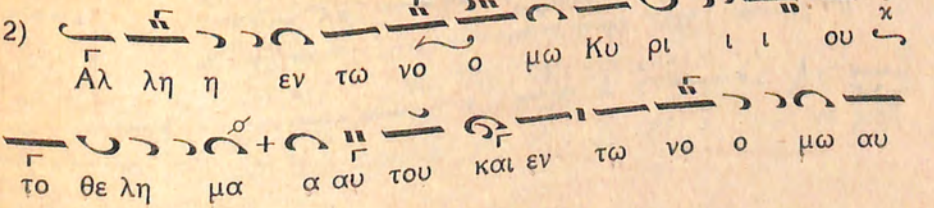
εἰς μέλος ἀρχαῖον. Ἦχος πλ. β΄ Δι

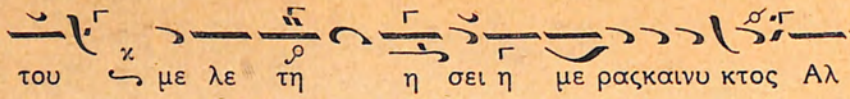
Τὸ ἀπήχημα:

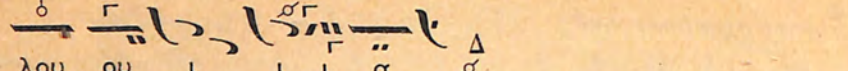

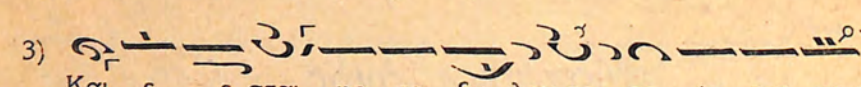

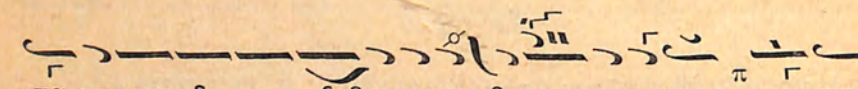
2)

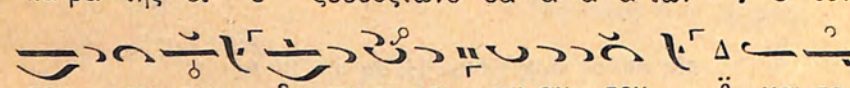

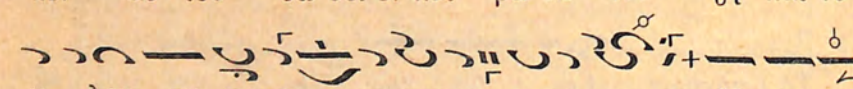

του με λε τη η σει η με ραςκαινυ κτος Αλ λη

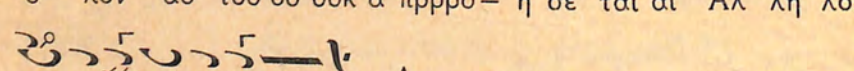

λου ου ι ι ι α

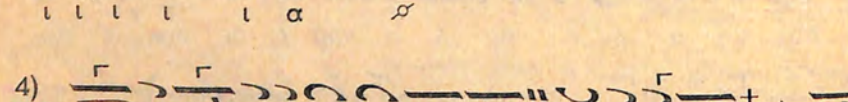
3)
Και ε ε σται ως το ξυ λον το πε φυ τευ με νον

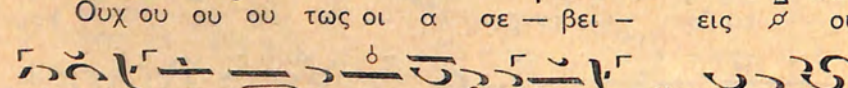

πα ρα της δι ε ξοδουςτωνυ δα α α α των ς ο τον καρ

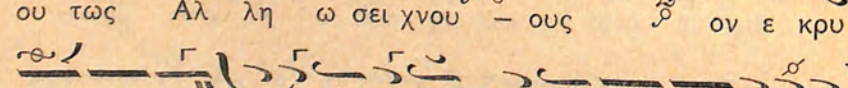

πεν αυ του δω σει εν και— ρω αυ του ϳ̈ και το φυ

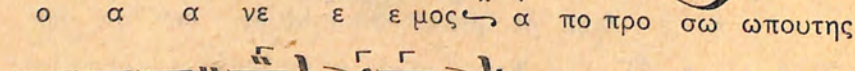

υ λον αυ του ου υυκ α πρρρυ— η σε ται αι Αλ λη λου ου

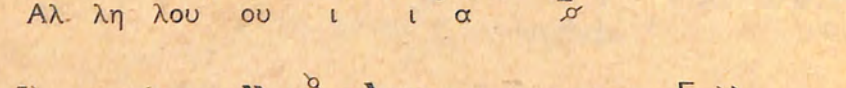

ι ι ι ι ι α

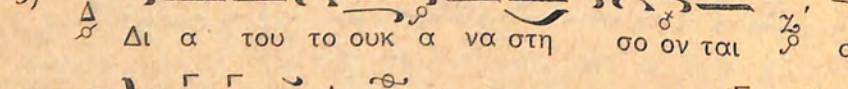
4)
Ουχ ου ου ου τως οι α σε — βει — εις ουχ ου

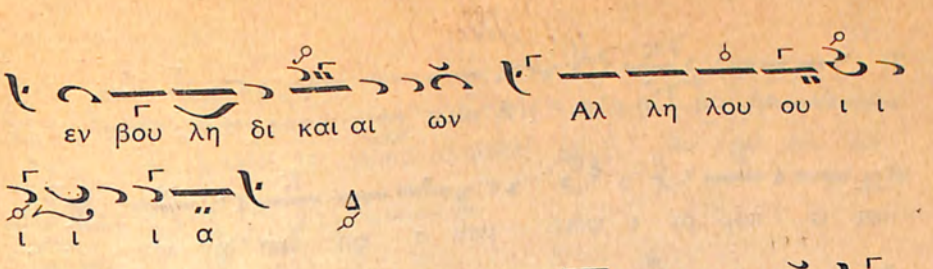

ου τως Αλ λη ω σει χνου — ους ον ε κρυ πτει

ο α α νε ε εμος ς α πο προ σω ωπουτης γῆς

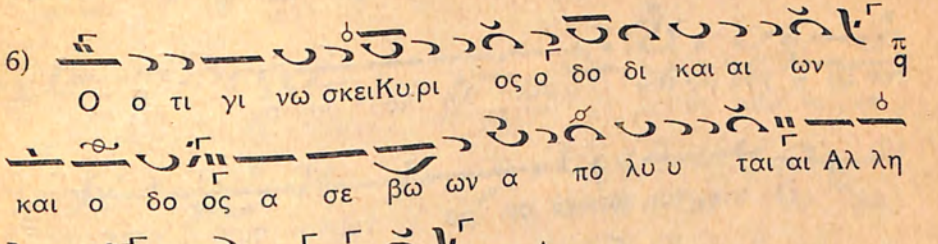

Αλ λη λου ου ι ι α

5)
Δι α του το ουκ α να στη σο ον ται α σε

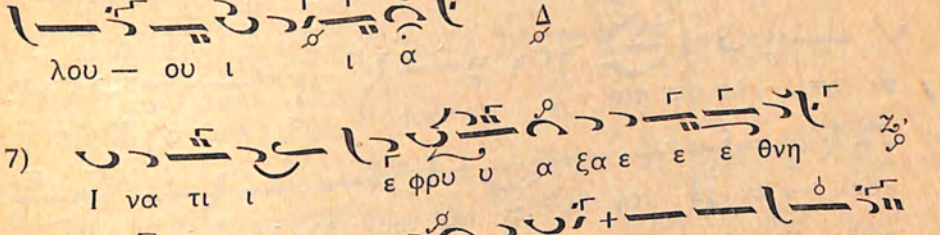

βεις εν κρι ι σει ϳ̈ ου δε α μαρ τω λοι — οι

εν βου λη δι και αι ων Αλ λη λου ου ι ι
ι ι ι α

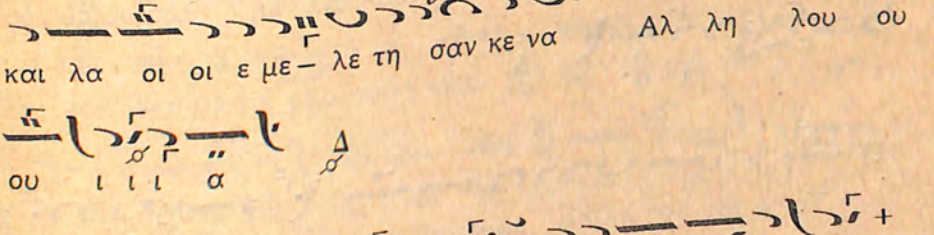
6)

Ο ο τι γι νω σκειΚυ ρι ος ο δο δι και αι ων
και ο δο ος α σε βω ων α πο λυ υ ται αι Αλ λη
λου — ου ι ι α

7)

Ι να τι ι ε φρυ υ α ξα ε ε ε θνη
και λα οι οι ε με– λε τη σαν κε να Αλ λη λου ου
ου ι ι ι α

8)

Πα ρε ε στη η η σαν οι Βα σι λεις της γης
και οι αρ χον τες συ νη η χθησαν ε πι το αυ το — —
ο κα τα α του Κυ ρι ι ου και κα τα
α τουΧρι ιστουαυ του ου Αλ λη λου ου ι ι α
α α α α

9)

Δι αρ ρη η ξω μεν τους δε σμους α αυ των

και ἅ πορ ρι ι ψω μεν α φη μω ων ων

τον ζυ – γον αυ του Αλ λη λου ου ου ι ι α

10)

Ο κα τοι κων εν ου ρα νοι οι οις

εκ γε – λα σε ται α αυ τους και ο Κυ ρι ος

εκ μυ κτη ρι ει αυ του Αλ λη λου ου ου ου

ι ι ι ι α

11)

Το ο τε λα λη σει προς αυ τους εν ο ορ γη αυ αυ

και εν τω θυ μω α αυ του τα ρα α ξει αυ – του ου

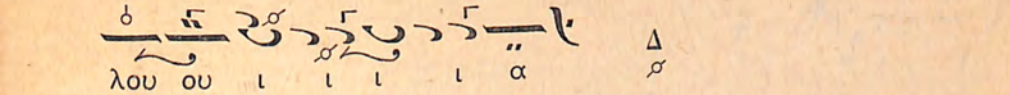
Αλ λη λου ου ου ι ι ι ι ι α

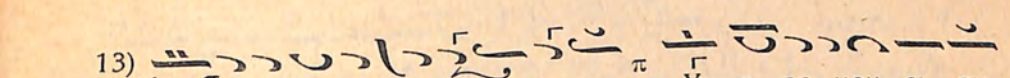
12)

Ε γω ω δε κα τε στα θην Βα σι λε ευς υπ αυτου ε

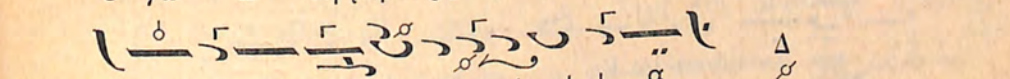
πι Σι ων ο ρος το Α γι ον α αυ του δι αγ

γε ε ελων το προσταγμαΚυ ρι ι ου ου Αλ λη

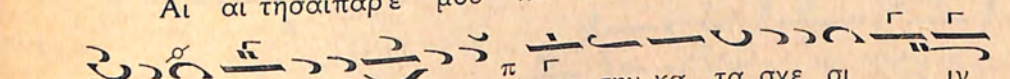

λου ου ι ι ι ι α

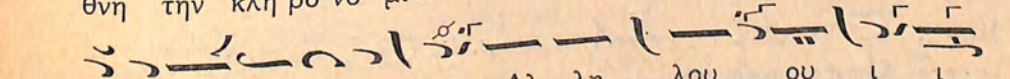
13)
Κυ ρι ος ει πε προ— ος με Υι ο ος μου ει συ

ε γω— ω ση μερον γε γεν νη κα α α σε Αλ λη

λου ου ου ι ι ι ι α

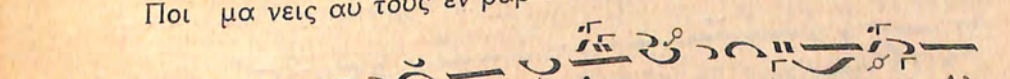
14)
Αι αι τησαιπαρε μου και δω σω σοι ε ε

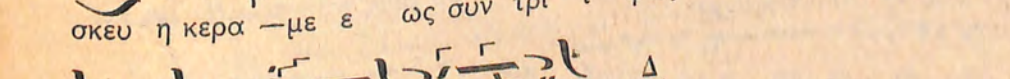

θνη την κλη ρο νο μι ανσου και την κα τα σχε σι ιν

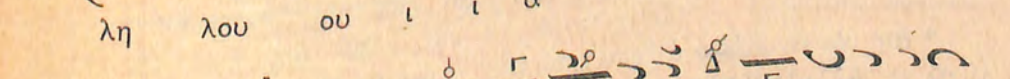

σουτα πε ρα τα τσς γης Αλ λη λου ου ι ι

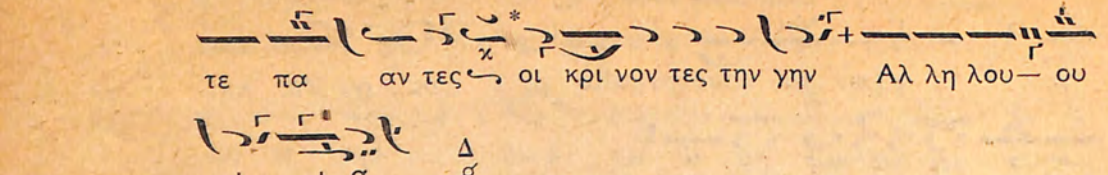

α

15)
Ποι μα νεις αυ τους εν ραβ δωσιδη— ρα α α ως

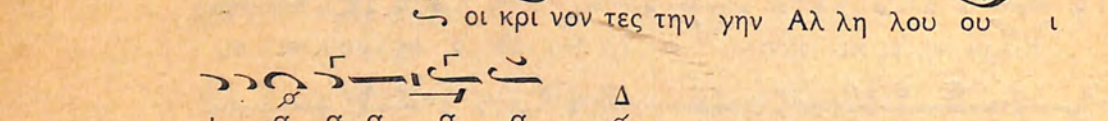

σκευ η κερα —με ε ως συν τρι ι ψεις α αφ του ους Αλ

λη λου ου ι ι α

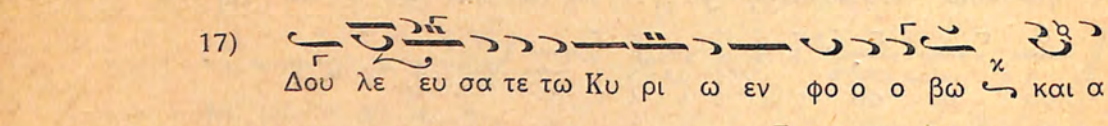
16)
Και νυ υνΒα σι λει εις συ νε τε παι δε ευ θη

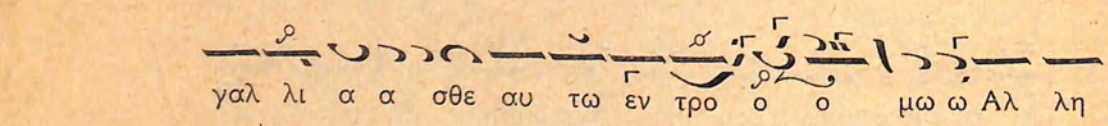

* ἤ οὕτως:

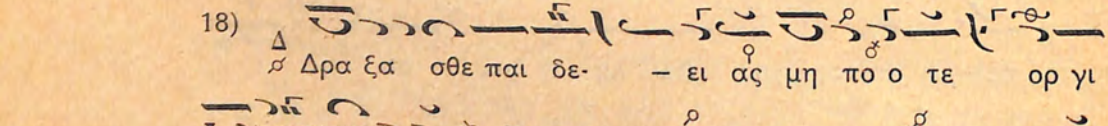

17)

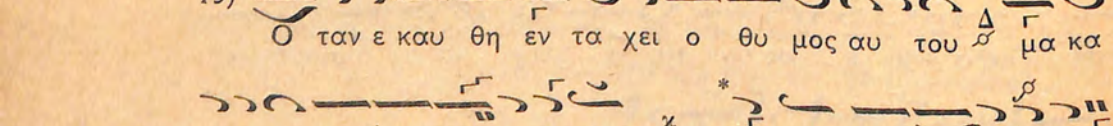

18)

19)

---

* Εἰς τὸν ἀνωτέρω στίχον ἀπὸ τῆς γραμμῆς **οἱ πεποιθῶτες ἐπ' αὐτῷ** τὸ **Ἀλληλούϊα** λαμβάνει ὡς τέλος ὁ β΄ χορός, καὶ ἄρχεται ὁ Α΄ χορὸς τὸ, «**Κύριε τί ἐπληθύνθησαν**» ὡς ἄλλος ψαλμός.

τω ω* Αλ λη λου ου ι ι α α α
α

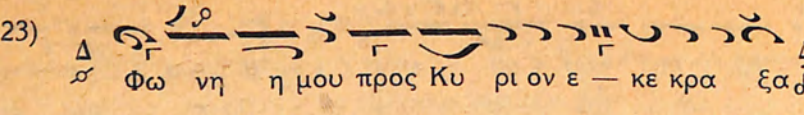
'Ο Α' χορὸς

20)
χ Κυ υ ρι ε ε τι ε πλη θυν θη η σαν
οι θλι βον τε – ες με
Πολ λοι οι ε πα α νισταν
ται αι επ ε με ε
Αλ λη λου ου ι
ι α α α

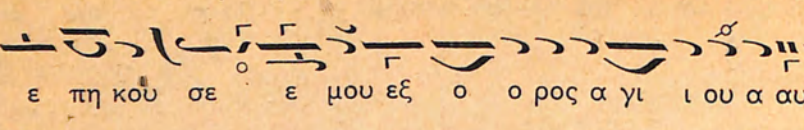
21)
Πολ λοι οι λεγου σι τη ψυ χη η η μου ουκ εστι
σω τη ρι ι ι α αυ τω εν τω Θε ω αυ το Αλ
λη λου ου ι ι α

22)
Συ δε Κυ υ υ ρι ι ε αν τι λη η πτωρ μου
ει ει δο ξαμου και υ ψωντηνκεφα – λη ην μου
αλ λυυ ου ου ι ι α

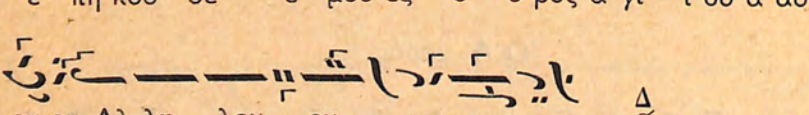
23)

Φω νη η μου προς Κυ ρι ον ε — κε κρα ξα και

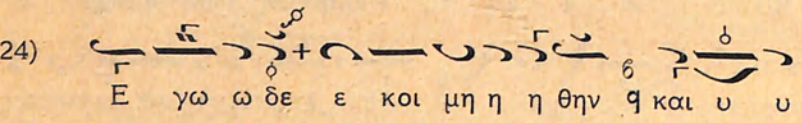

ε πη κού σε ε μου εξ ο ο ρος α γι ι ου α αυ του ου

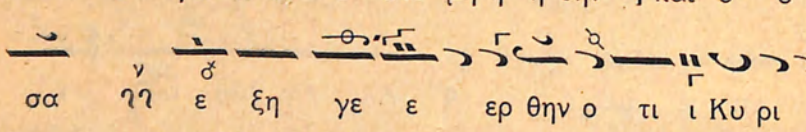

ου ου Αλ λη λου ου ι ι α

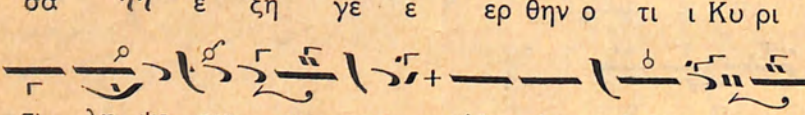
24)

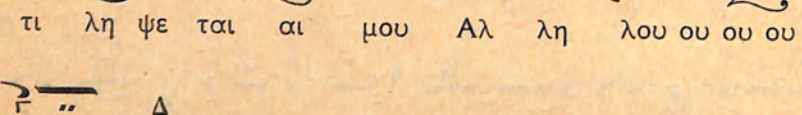
Ε γω ω δε ε κοι μη η η θην q και υ υ πνω

σα ηη ε ξη γε ε ερ θην ο τι ι Κυ ρι ος αν

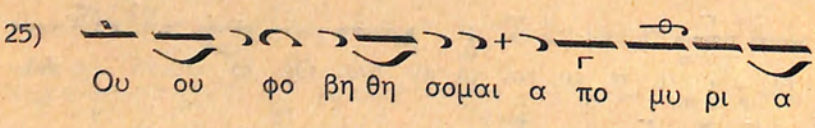

τι λη ψε ται αι μου Αλ λη λου ου ου ι ι

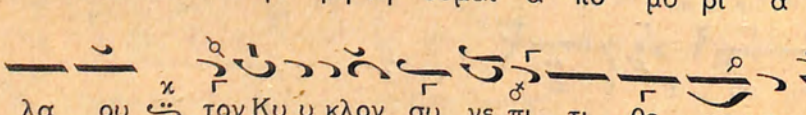

ι α

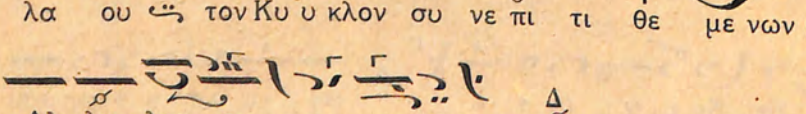
25)

Ου ου φο βη θη σομαι α πο μυ ρι α δων

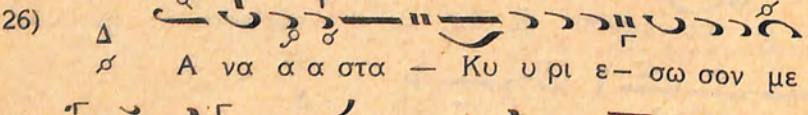

λα ου τον Κυ υ κλον συ νε πι τι θε με νων μοι

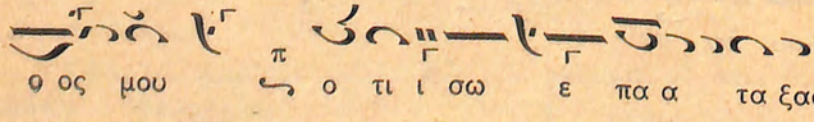

Αλ λη λου ου ι ι α

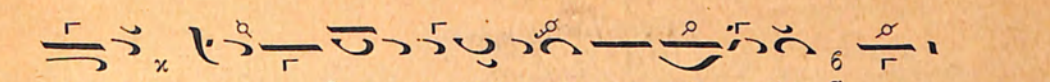
26)

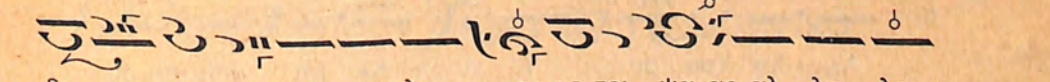

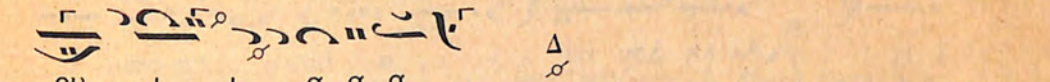
Α να α α στα — Κυ υ ρι ε— σω σον με ο Θε

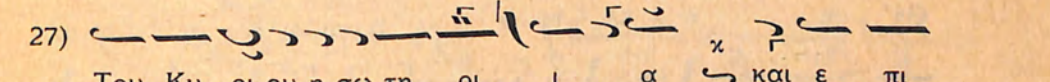
ο ς μου ο τι ι σω ε πα α τα ξαςπα —

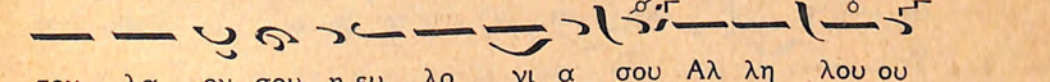

αν τας τους ε χθραινο ον τας μοι μα ται ως ο

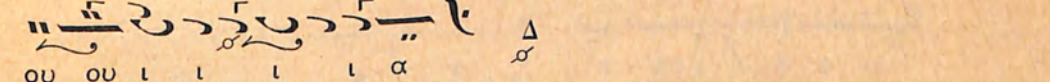

δο ον τας α μαρ τω λων συ νε τρι ψα ας αλ λη λου

ου ι ι α α α

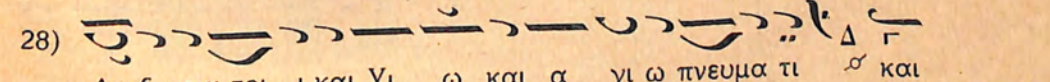
27)

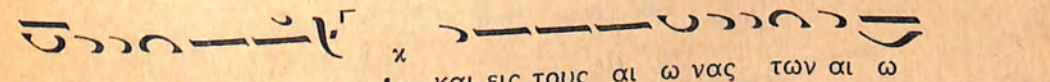

Του Κυ ρι ου η σω τη ρι ι α και ε πι

τον λα ον σου η ευ λο γι α σου Αλ λη λου ου

ου ου ι ι ι ι α

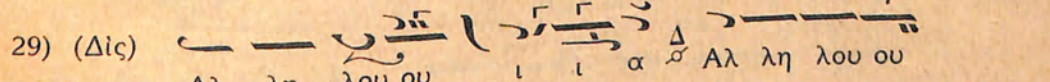
28)

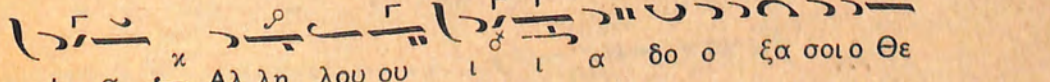

Δο ξα πα τρι ι και Υι ω και α γι ω πνευμα τι και

νυ υν και α ει και εις τους αι ω νας των αι ω

ω νων α μην

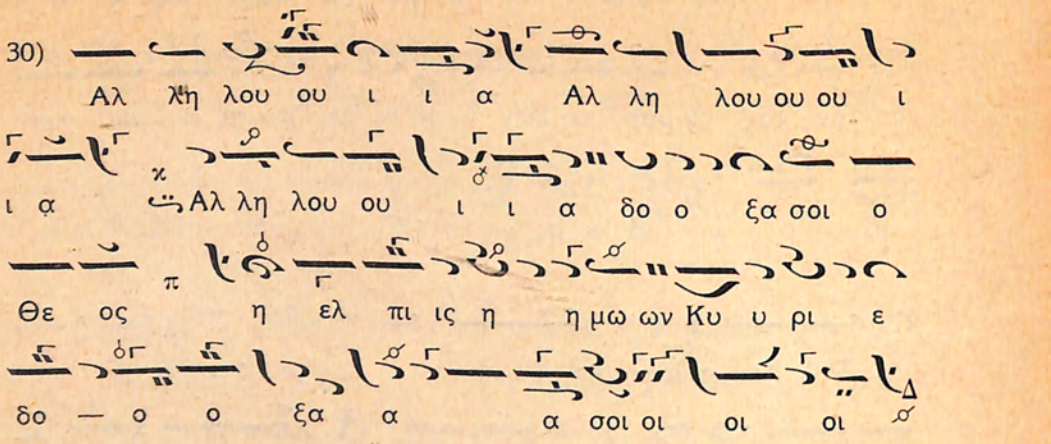
29) (Δὶς)

Αλ λη λου ου ι ι α Αλ λη λου ου

ι α Αλ λη λου ου ι ι α δο ο ξα σοι ο Θε

ο ο ο ος

Τὸ τρίτον

30)

Αλ λη λου ου ι ι α Αλ λη λου ου ου ι

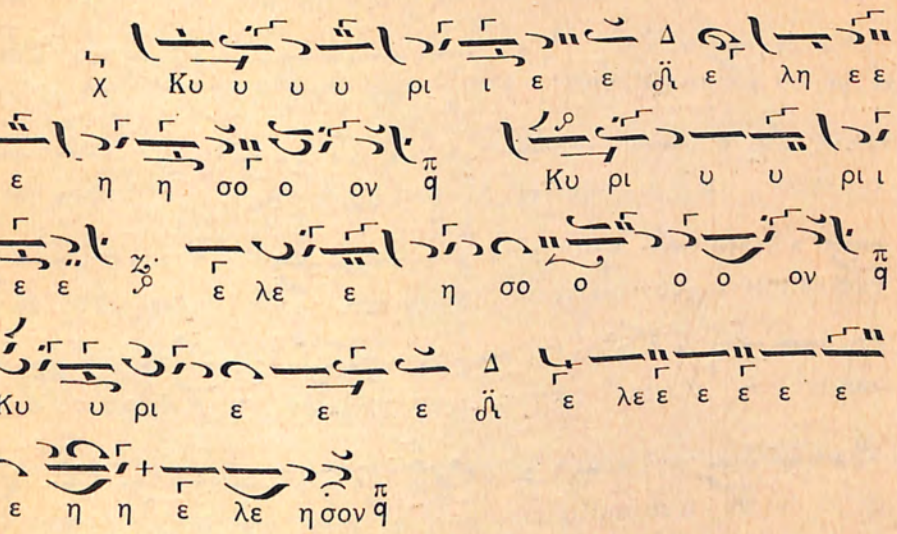
ι α Αλ λη λου ου ι ι α δο ο ξα σοι ο

Θε ος η ελ πι ις η η μω ων Κυ υ ρι ε

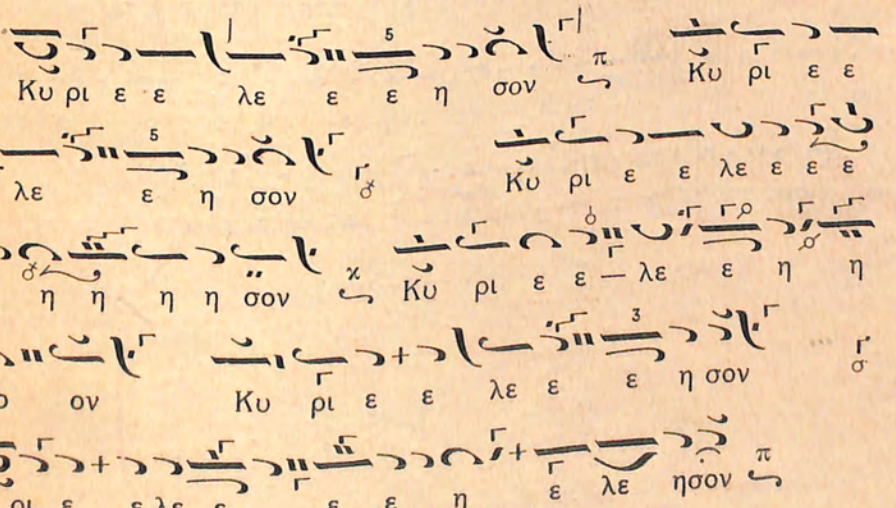
δο — ο ο ξα α α σοι οι οι οι

Κύριε ἐλέησον ἀργὰ εἰς τὰ εἰρηνικὰ

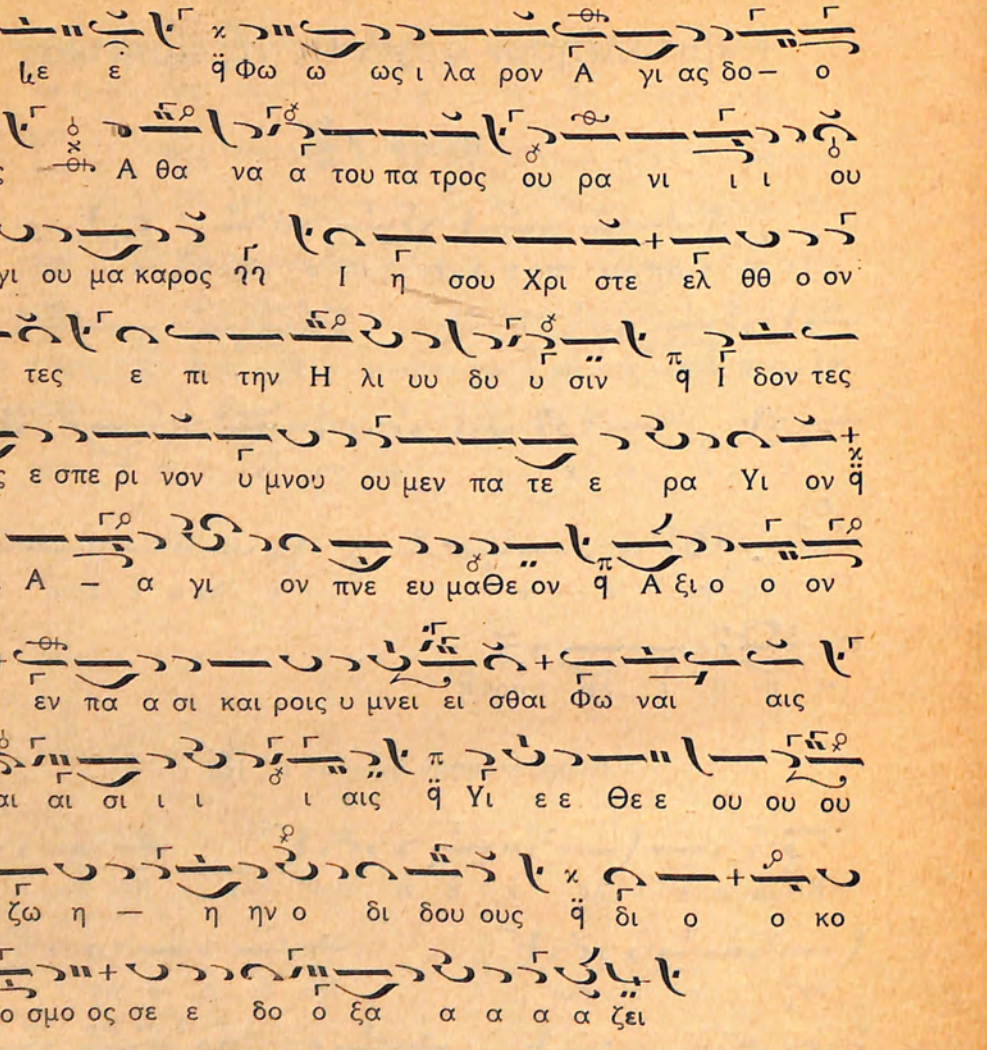
Ἦχος α΄. Πα

Κύριε ἐλέησον ἦχος πλ β΄. Πα

Ἦχος πλ α΄ Πα (πρῶτον μελοποίημα)

Τέλος τοῦ πρώτου τόμου

Ἡ παροῦσα βίβλος ἐγράφη μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας πρὸς διατήρησιν τῶν κλασικῶν μελῶν τῆς πατρώας ἡμῶν Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

Ἐτυπώθη εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις πρότυπον Ἐκδοτικὸν Τυπογραφεῖον τὸν Νοέμβριον τοῦ 1959. Ἡ στοιχειοθεσία τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς ἐγένετο ὑπὸ τοῦ μοναδικοῦ ἐν Ἀθήναις μουσικοστοιχειοθέτου Γ. Μ. Πολιτάρχου, Μεγάλου Ἀλεξάνδρου 38.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Β. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

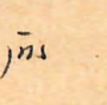
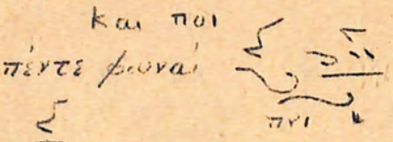
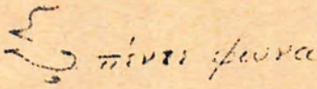
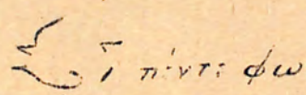
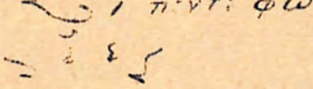
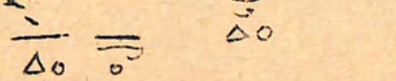
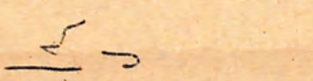
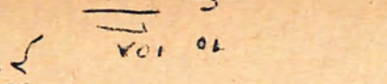
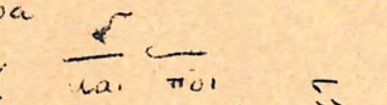
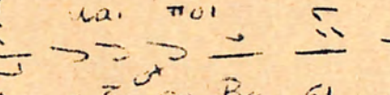
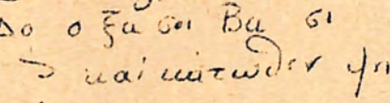
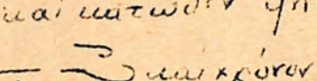
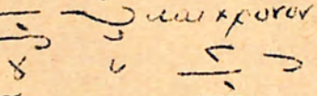
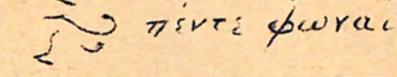
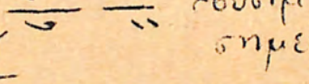
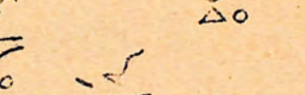
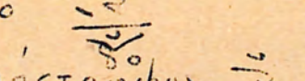
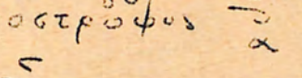
Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συγγραφέως.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Σελίς	Σειρά	
10	3	Ὄξυγὲν κάτωθεν
11	3	Κέντημα ἐπὶ τοῦ ὄξυγον
11	4	Κέντημα κάτωθεν ὄξυγου
14	4	Ὑψηλὴ ἄνωθεν ὄξυγου
15	4	" " πεταστὴς πέντε φωναί
16	1	Κέντημα ἐπὶ τὸ ὄξυγον
"	2	Ὑψηλὴ ἄνωθεν πεταστὴς πέντε φωναί
"	"	Κέντημα κατωθεν ὄξυγον
20	5	δίγοργον ἄνωθεν ὑπορροὴς
26	3	Τὸ γοργὸν ἄνωθεν "
27	3	διόρθωσις ὑψηλὴς
29	1	ξύσιμο τὸ ἴσον
32	1	κεντήματα μετὰ γοργὸν
"	2	διόρθωσις ὑψηλὴς
"	3	ἀντὶ ὄξυγον ἴσον
37	4	ξύσιμο τὸ η

Εἰς τὸ μουσικὸν μέρος

17	3	διόρθωσις ὑψηλὴς
"	9	Κέντημα στὸ ὄξυγον καὶ δίγοργον
18	1	διόρθωσις ὑψηλὴς
"	8	προσθήκη
19	3	διόρθωσις ὑψηλὴς
20	8	" " πέντε φωναί
"	11	" "
21	1	χρήσιμο ὑψηλὴς 4 φωναί
22	"	διόρθωσις ὑψηλὴς
"	5	γοργὸν στὴν ὑπορροὴ
27	1	ξύσιμο τῆς λέξεως ξαν

Σελίς	Σειρά	
29	6	διόρθωσις ὑψηλῆς
"	9	" " πέντε φωναί
31	1	" "
"	4	" "
32	11	" "
33	2	" "
"	9	" "
"	11	" "
34	8	πρόσθεσις ὑψηλῆς
35	4	διόρθωσις "
36	1	" "
"	8	πρόσθεσις "
37	11	διόρθωσις "
39	3	" "
"	8	" "
40	1	" λέξεων
"	6	" ὑψηλῆς
"	7	στό ὀλίγον κίνημα
"	10	" " "
41	4	διόρθωσις ὑψηλῆς
42	6	" "
"	10	πρόσθεσις ὑψηλῆς
43	3	διόρθωσις "
"	5	" "
44	"	" "
"	9	" "
49	5	ἀντί ἐμφαφοῦ ἀποστρόφου
51	5	διόρθωσις
57	1	"
55	8	κίνημα ἐκ τοῦ ὀλίγου